

Anila Tabaku
Najada Hoxha

Libër mësuesi
për tekstin shkollor

HISTORIA

9

Shtëpia botuese Albas

Botues:
Latif AJRULLAI
Rita PETRO

Redaktore përgjegjëse:
Dorina Basha

Arti grafik:
Ela LUMANI

© Albas, 2018

PËRMBAJTJE

PLANIFIKIMI VJETOR

Periudha parahistorike

Qytetërimi ilir

Mbretëritë ilire

Shteti i Epirit

Shteti Dardan

Territoret ilire nën Perandorinë Romake

Kultura, arti, gjuha dhe besimi tek ilirët

Lashtësia në territoret shqiptare dhe qytetërimi ilir

Territoret shqiptare gjatë Mesjetës së Hershme (shek. V-X)

Zhvillimi ekonomik e shoqëror në fshatin e qytetin mesjetar (shek. X-XIV)

Nga ilirët tek arbërit (shek. V-X)

Dobësimi i Bizantit dhe fuqizimi i familjeve shqiptare (shek. XI–XV)

Kultura arbërore, gjuha dhe besimi fetar i arbërve

Aristokracia shqiptare dhe ballkanike përballë pushtimit osman (1371–1443) Luftërave

Gjergj Kastrioti Skënderbeu dhe koha e tij (1443-1468)

Aktiviteti politik dhe ushtarak i Skënderbeut (1443–1468)

Arbëreshët (veprimtari praktike)

Vizitë në Muzeun Historik dhe Etnografik të Krujës (veprimtari praktike)

Shteti shqiptar në vitet 1912-1914

Shqipëria gjatë Luftës së Parë Botërore (1914-1918)

Konferenca e Paqes dhe Kongresi i Lushnjës

Zhvillimet politike në Shqipëri në vitet 1921-1924

Republika Shqiptare (1925-1928)

Mbretëria Shqiptare (1928-1939)

Zhvillimet shoqërore dhe kulturore në Shqipëri në vitet 1920-1939

Kosova në vitet 1913-1941

Shqiptarët në Greqi (1913-1939)

Lidhja e Kombeve dhe Deklarata e Shqipërisë për Mbrojtjen e Minoriteteve

Qytetet shqiptare në vitet 1920-1930

Shqipëria nën pushtimin italian 1939-1943

Qëndresa shqiptare ndaj pushtimit italian 1939-1943

Shqipëria nën pushtimin gjerman (shtator 1943-nëntor 1944)

Kosova dhe Çamëria gjatë Luftës së Dytë Botërore

Përfundimi i Luftës së Dytë Botërore në Shqipëri, rrjedhojat e saj

PLANIFIKIMI VJETOR

FUSHA: SHOQËRIA DHE MJEDISI

LËNDA: HISTORI

KLASA: IX

70 ORË

NR.	TEMATIKA	Shpërndarja e përmbajtjes së lëndës	
		Shtator – Dhjetor 28 orë	Janar – Mars 22 orë
1	Tematika 1		
2	Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare	1- Periudha parahistorike 2- Qytetërimi ilir 3- Mbretëritë ilire 4- Shteti i Epirit 5- Shteti Dardan	
3	9 ORË	6- Territoret ilire nën Perandorinë Romake 7- Kultura, arti, gjuha dhe besimi tek ilirët 8, 9- Veprimtari praktike. Lashtësia në territoret shqiptare dhe qytetërimi ilir.	
4	7 orë njohuri të reja		
5	2 orë veprimtari		
6			
7			
8			
9			
10		1- Territoret shqiptare gjatë Mesjetës së hershme (shek. V-X). 2- Zhvillimi ekonomik dhe shoqëror në qytetin dhe fshatin mesjetar arbëror	
11	Tematika 2	3- Principatat arbërore në shek. XII-XV 4- Kultura, arti, letërsia, arsimit, besimi në Mesjetë	
12	Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)	5- Ardha e osmanëve në Ballkan. Qëndresa e princërve arbërorë 6- Gjergj Kastriot Skënderbeu dhe Besëlidhja e Lezhës 7- Fitoret e Lidhjes Shqiptare të Lezhës	
13	8 orë njohuri	8- Formimi i shtetit të përqendruar nën drejtimin e Gjergj Kastriot Skënderbeut dhe veprimtaria e tij.	
14	1 orë përsëritje	9- Veprimtari praktike - Arbëreshët	
15	4 orë veprimtari		
16			
17			

Prill - Qershor 20 orë

Janar – Mars 22 orë

Shtator – Dhjetor 28 orë

TEMATIKA

Tematika 1

Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare

9 ORË

7 orë njohuri të reja
2 orë veprimtari

1- Territoret shqiptare gjatë Mesjetës së hershme (shek. V-X).
2- Zhvillimi ekonomik dhe shoqëror në qytetin dhe fshatin mesjetar arbëror
3- Principatat arbërore në shek. XII-XV
4- Kultura, arti, letërsia, arsimit, besimi në Mesjetë

Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)

13 ORË

8 orë njohuri
1 orë përsëritje
4 orë veprimtari

9- **Veprimtari praktike - Arbëreshët**

12	1 orë test				
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
1	5 orë njohuri të reja 1 orë veprimtari				
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

11- Veprimtari praktike. Lidhja e Kombeve dhe deklarata e Shqipërisë për mbrojtjen e minoriteteve

12- Zhvillimet politike në Shqipëri në vitet 1921-1924

13- Republika Shqiptare (1925-1928)

14- Monarkia Shqiptare (1928-1939)

15- Zhvillimet shoqërore dhe kulturore në Shqipëri në vitet 1920-1939

16- Kosova në vitet 1913-1941

17- Shqiptarët në Greqi vitet 1913-1941

18- Vlerësim portofoli

19- Test tremujori 2

20- Shqipëria nën pushtimin italian 1939-1941

21- Qëndresa shqiptare ndaj pushtimit italian 1941-1943

22- Shqipëria nën pushtimin gjerman (shtator 1943-nëntor 1944)

1- Përfundimi i Luftës së Dytë

Botërore në Shqipëri, rrjedhojat e saj

2- Veprimtari praktike. Album:

Hebrenjtë në Shqipëri gjatë Luftës së Dytë Botërore

3- Kosova dhe Çamëria gjatë Luftës së Dytë Botërore.

4- Vendosija e regjimit komunist në Shqipëri

5- Shqipëria gjatë viteve 1944-1948

6- Ndërtimi i partisë-shtet në

Shqipëri, sipas modelit stalinist (1948-1953)

7- Shqipëria gjatë viteve 1954-1961

8- Shqipëria gjatë viteve 1961-1978

9- Vetizolimi i shtetit shqiptar dhe

kriza e regjimit komunist (1978-1990)

10-Veprimtari-1- Jeta e përditshme në Shqipërinë komuniste

11- Veprimtari-2- Veprimtaria e

11			opozitarëve të regjimit komunist
12			12- Shqiptarët në Kosovë në vitet 1945-74
13			13- Shqiptarët në Kosovë në vitet 1974-1990
14			14- Përsëritje-Tematika 5, 6
15			15- Lëvizjet e dhjetorit 1990 dhe shpallja e pluralizmit politik
16			16- Shqipëria gjatë tranzicionit për në demokraci (1990-2013)
17			17- Proceset e integrimit euroatlantik i Shqipërisë (1990-2013)
18			18- Rruga e Kosovës për pavarësi dhe integrim euro-atlantik
19			19- Veprimtari praktike-Jeta e përditshme sot
20			20-Vlerësim-portofoli
		7 - SHQIPËRIA DHE TRANZICIONI I SAJ DREJT DEMOKRACISË DHE EKONOMISË SË TREGUT	
		6 ORË	
		4 orë njohuri te reja	
		1 orë vlerësim portofoli	
		1 orë testim	

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare		Situata e të nxënimit: Banorët e epokës së gurit ose parailirët, që jetonin në territoret e Ballkanit, grekët e vjetër i quanin <i>pellazgë</i> dhe vendbanimin e tyre <i>Pellazgji</i> . Fjala pellazg kishte një kuptim të përgjithshëm gjeografik, siç ka sot emërtimi evropian. Shumë historianë e studiues, shqiptarë dhe të huaj, ndër ta edhe studiuesi austriak Han (Johann George von Hahn), pranojnë se pellazgët ishin një popullsi parailire dhe paragreke. Këtë tezë e kanë mbrojtur dhe rilindësit tanë, si Pashko Vasa, Sami Frashëri etj.	
Tema mësimore: Periudha parahistorike			
Rezultatet e të nxënimit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • liston qendrat e banuara parahistorike në territoret shqiptare; • përshkruan mënyrën e jetesës në parahistori; • analizon ndryshimet e ardhura nga lindja e bujqësisë dhe zbulimi i metaleve. 		Fjalë kyç: paleolit, neolit, matriarkat, patriarkat	
Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për periudhën e parahistorisë në vendin tonë; harta e Shqipërisë parahistorike		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Stuhi mendimesh Lexim i drejtuar Punë me tekstin			

Organizimi i orës së mësimimit

Hapi i parë: Stuhi mendimesh

Mësuesi/ja rikujton së bashku me nxënësit njohuritë e marra nga klasa e gjashtë për paraardhësit tanë dhe vendndodhjen e tyre. Ai/ajo u bën disa pyetje nxënësve, si:

- Çfarë kemi mësuar në klasën e gjashtë për paraardhësit tanë?
- Cilët janë ata dhe vendbanimet e tyre të hershme?

– Cilat janë disa nga zbulimet e vendbanimeve të hershme të banorëve të parë në vendin tonë?

Mësuesi/ja shkruan disa nga përgjigjet e nxënësve në tabelë dhe bën plotësimet në përgjigjet që merr prej tyre.

Hapi i dytë: Lexim i drejtuar

Në këtë fazë të orës së mësimimit, mësuesi/ja përdor teknikën “Lexim i drejtuar” në të cilën nxënësit parashikojnë atë që do të mësojnë në pjesën “Qendrat e banuara parahistorike në territoret shqiptare” dhe në pjesët e tjera të tekstit.

Ai/ajo plotëson parashikimet e nxënësve dhe ndan tabelën në disa pjesë, për të listuar çështjet që do të diskutohen:

Zbulimet arkeologjike	Etapa zhvillimi në epokën e gurit	Metalet u zbuluan 3000 vjet para Krishtit
Gjurmët e para të njeriut në territoret shqiptare i përkasin një periudhe të lashtë, 100 mijë vjet më parë, pra, gjatë epokës së gurit duke filluar nga paleoliti i vjetër.	<ul style="list-style-type: none"> - Jeta endacake në paleolit, pa banesa të qëndrueshme; njerëzit ishin mbledhës e gjuetarë; përdornin vegla të thjeshta prej gur stralli, druri. - Jeta shpellore, si vendbanim i qëndrueshëm - Nga jeta endacake, njerëzit kaluan 	<ul style="list-style-type: none"> - Në fillim u zbulua bakri, më vonë bronzi e më në fund hekuri; veglat prej metali ishin më të forta e më të qëndrueshme. - Toka tashmë punohej me parmendë që tërhiqej nga

<p>Qendra të tilla janë zbuluar në të gjithë Ballkanin (këtu mësuesi/ja tregon në hartë disa nga vendbanimet e hershme të zbuluara në Shqipëri).</p>	<p>në banime të qëndrueshme, në shpella për shkak të akullnajave.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Në periudhën e neolitit koha u ngroh, ndërtonin vendbanime të qëndrueshme, si: kasolle, pranë pyjeve e tokave pjellore; veglat u përmirësuan, lindi bujqësia e blegtoria; lindi familja, gjinia, fisi; gjurmë janë gjetur në Maliq e Kolsh. 	<p>meshkujt;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Filloi të rritej roli i burrit; drejtonte të gjithë jetën e familjes. - Kjo periudhë u quajt patriarkat.
--	---	--

Hapi i tretë: Punë me tekstin

Për përvetësimin e njohurive të reja, mësuesi/ja përdor pyetjet në rubrikën “Kontrolloni - Mendoni - Arsyetoni - Gjurmoni - Nxirrni përfundime”. Ai/ajo u kërkon nxënësve të plotësojnë ushtrimin 1 në këtë rubrikë (në f. 10) dhe bën disa pyetje për të nxitur diskutime në klasë.

– Pse u zbulua më parë bakri se hekuri?

– Argumentoni: progresi i jetës në parahistori filloi nga ndarja e punës, nga jeta endacake, shpellore apo nga vendbanimet e ngulitura dhe të hapura?

– Përshkruani ndryshimet që ka pësuar jetesa nga jeta endacake deri në zbulimin e metaleve.

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në përgjigjet e dhëna dhe në pjesëmarrjen në diskutime e debate.

Detyrat dhe puna e pavarur

Krijoni një album me veglat e para që janë përdorur nga njerëzit parahistorikë në vendin tonë. Bëni një hartë të Shqipërisë, ku të evidentoni qendrat parahistorike.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare		Situata e të nxënit: Ilirët shtriheshin në Ballkanin Perëndimor. Ata u formuan si popull në fund të mijëvjeçarit të dytë e gjatë mijëvjeçarit të parë pr.K. Jetonin në fise, ishin popull i qytetëruar, me virtyte e aftësi të mëdha.	
Tema mësimore: Qytetërimi ilir		Fjalë kyç: Iliri, ilir, fise ilire, qytetërim ilir	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan me fjalë të tekstit origjinën e ilirëve; • përcakton në hartë shtrirjen e fiseve ilire; • arsyeton ecurinë e ndryshimeve që pësoi shoqëria ilire. 		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi	
Burimet: Teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për origjinën dhe vendbanimet ilire; harta e Shqipërisë parahistorike		Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Bashkëbisedim Ditari dypjesësh Punë me tekstin	

Organizimi i orës së mësimit

Hapi i parë: Bashkëbisedim

Së bashku me nxënësit, mësuesi/ja risjell në kujtesë disa emra të fiseve ilire, të dhënat historike për qytetërimin ilir, burimet që tregojnë se ilirët janë autoktonë etj.

Hapi i dytë: Ditari dypjesësh

Mësuesi/ja përdor teknikën “Ditar dypjesësh”, ku ndan tabelën në dy pjesë dhe plotëson shtyllat “Çështja” dhe “Komenti”.

Çështja	Komenti
Origjina ilire	<ul style="list-style-type: none"> → Teza 1: ilirët janë një popull autokton, që u formuan si popull në territorin perëndimor të Ballkanit, gjatë fundit të mijëvjeçarit II pr.K. (periudha e bronzit) dhe mijëvjeçarit I pr.K. (periudha e hekurit); kishin gjuhën, kulturën e tiparet e përbashkëta. → Teza 2: ilirët janë të ardhur, që u përzien me popullsinë vendase. → Termi <i>ilir</i>: shumë interpretime; është përdorur për herë të parë nga Herodoti; nga autorë të tjerë të vjetër grekë e romakë
Vendndodhja e ilirëve	<ul style="list-style-type: none"> → Ballkani Perëndimor, nga gadishulli Istra dhe lumenjtë Sava e Drava (degë të Danubit) në veri, deri te gjiri i Ambrakisë (Prevezë) në jug dhe nga detet Adriatik dhe Jon në perëndim, deri te lumenjtë Morava e Vardar në lindje. → Në gjatësi 1100 km u formuan njësi politike (shtete), të cilat krahas tipareve të përbashkëta - Iliria Veriore dhe Iliria Jugore; shteti i parë Ilir, Dardania (Kosova e sotme), Pajonia (në jug të Dardanisë); dhe Epiri (nga malet Akrokeraune deri te Gjiri i Ambrakisë). → Fiset më të përmendura: liburnët, dalmatët, ardianët, dardanët, pajonët, taulantët, enkelejtët, desaretët, molosët, kaonët dhe tesprotët; mesapët, japigët u vendosën në Italinë e Jugut.
Organizimi ekonomiko-shoqëror i ilirëve	<ul style="list-style-type: none"> → Ilirët, popull i qytetëruar me virtyte të larta. → Qytetet ilire - qytete bashkëkohore të sistemuara e me

	<p>arkitekturë të rregullt, si Bylisi, Finiqi, Amantia, Skodra, Lisi, Demastiani (Kosovë) etj.</p> <ul style="list-style-type: none"> → Ekonomia – u zhvilluan degë të tilla ekonomike, si: bujqësia, blegtoaria, gjuetia, peshkimi, kriporja, rritja e bletës, poçaria, metalurgjia, tregtia dhe këmbimi; prenë monedhat e tyre prej bronzit e argjendi; ngritën gjatë gjithë bregdetit porte e kantiere ndërtimi. → Kultura - kishin të zhvilluar mjaft kulturën, teatro, stadione, shëtitore etj.; ilirët vlerësonin lirinë dhe jetën, ishin mikpritës, njerëz të besës e mjaft krenarë, respektonin gruan. → Organizimi shoqëror - shoqëri me shtresa, u krijuan qytete të fortifikuara dhe u formuan shtete. Lindi shoqëria skllavopronare ilire.
--	---

Hapi i tretë: Punë me tekstin

Mësuesi/ja përdor pyetjet në rubrikën “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime”, për të matur nivelin e njohurive të reja që kanë përfutur nxënësit, duke bërë pyetje për të nxitur diskutime në klasë. Ai/ajo u kërkon nxënësve të plotësojnë skemën në f. 13 dhe më pas u drejton pyetjet:

– Historiani romak Plini dëshmonte se: monedha e argjendit në Itali vinte më parë nga Iliria dhe pranohej si mall. Ç’regon ky fakt sipas mendimit tuaj?

– Çfarë u dhanë ilirët popujve të Ballkanit e të Europës?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna dhe në pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë.

Detyrat dhe puna e pavarur

Ndërtoni hartën duke treguar shtrirjen e fiseve ilire.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare		Situata e të nxënit: Shtetet e Ilirisë së Jugut ishin: shteti i parë ilir, shteti i Epirit dhe shteti i Dardanisë. Këto shtete kishin territorin, flamurin, stemën, kryeqendrën dhe ushtrinë e tyre. Shteti i parë ilir u krijua në shek. V pr.K. Brenda këtij shteti lindën tri mbretëri: Mbretëria e Enkelejtëve, u krijua në pjesën juglindore, Mbretëria e Taulantëve në territoret jugperëndimore, ndërsa në territoret veriore të Ilirisë së Jugut u krijua Mbretëria e Ardianëve me qendër në Shkodër.	
Tema mësimore: Mbretëritë ilire			
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përcakton në hartë shtrirjen e tre mbretërive; • rendit tiparet e shtetit të parë ilir; • shpjegon treguesit e zhvillimit ekonomik dhe politik të Mbretërisë së Taulantëve; • argumenton rëndësinë e pozitës strategjike të shtetit të ardianëve në Ballkan. 		Fjalë kyç: mbretëri mbretëri ilire shteti i parë ilir Mbretëria e Enkelejtëve Mbretëria e Taulantëve Mbretëria Ardiane	
Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për mbretëritë ilire; harta e Shqipërisë e periudhës ilire		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Bashkëbisedim Pema e mendjes Punë me tekstin			

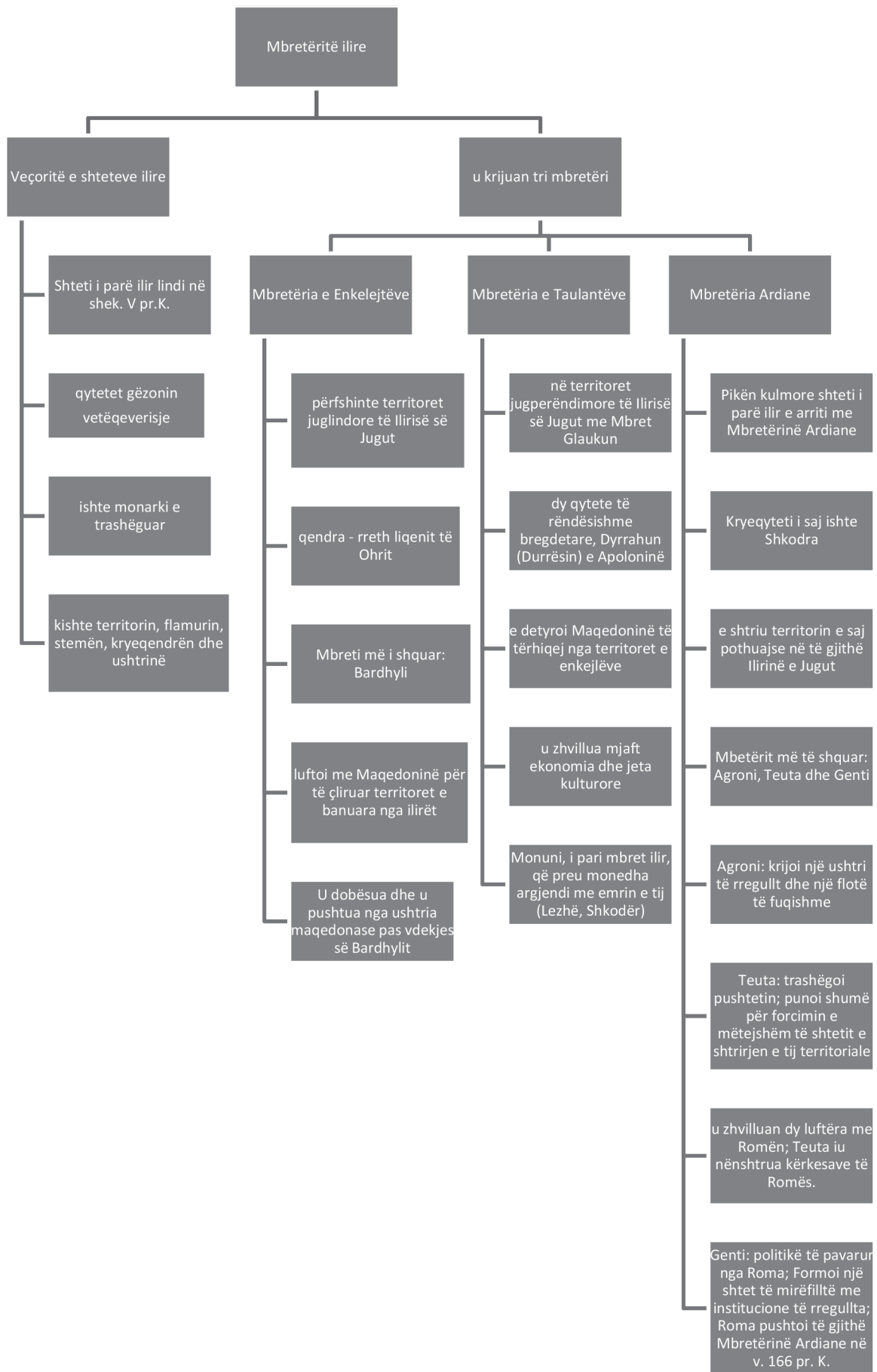
Organizimi i orës së mësimi

Hapi i parë: Bashkëbisedim

Mësuesi/ja shkruan në tabelë “mbretëritë ilire” dhe u kërkon nxënësve të flasin për disa nga karakteristikat e ilirëve, kur u formuan si popull, cilët janë treguesit e zhvillimit të qytetërimit ilir, virtytet dhe tiparet e ilirëve si popull, zhvillimin ekonomik e kulturor të Ilirisë etj. Mësuesi/ja bën plotësimet përkatëse dhe kalon në hapin e dytë të orës së mësimi.

Hapi i dytë: Pema e mendjes

Mësuesi/ja orienton nxënësit drejt leximit të tekstit dhe plotëson skemën e mendjes së bashku me ta.

Hapi i tretë: Punë me tekstin

Për të matur nivelin e njohurive të reja që kanë përftuar nxënësit përdoren pyetjet në rubrikën “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime”. Mësuesi/ja u kërkon nxënësve të plotësojnë tabelën në f. 16 dhe më pas u drejton pyetje nxënësve për të nxitur diskutime në klasë:

- Çfarë rëndësie kishte pozita strategjike që kishte shteti ardian në Ballkan?
- Roma filloi luftërat kundër ardianëve në vitet 229 pr. K. dhe i përfundoi në vitin 167 pr.K. Çfarë tregon kjo zgjatje kohore për shtetin e ardianëve?
- Si e kuptoni ju shprehjen: “Genti krijoi një shtet të mirëfillt”?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna dhe në pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë.

Detyrat dhe puna e pavarur

Veçoni një nga mbretëritë ilire që mendoni se është më i suksesshmi, duke argumentuar mendimin.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare	Situata e të nxënit: Shteti i Epirit shtrihej në katërkëndëshin Vjosë – Jon – Ambraki – Pind. Fiset kryesore epirotase ishin: tesprotët, molosët, kaonët. Lidhja Molose përfaqësonte bashkimin e parë politik të Epirit. Lidhja ishte një monarki federale, e trashëgueshme, me pushtet mbretëror të kufizuar. Shteti i Epirit arriti pikën kulmore gjatë sundimit të Pirros. Pas 2 shekujve u përmbys monarkia dhe u zëvendësua nga Lidhja Epiriote, e cila kishte formën e një republike.		
Tema mësimore: Shteti i Epirit			
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan shtrirjen dhe popullsinë e shtetit të Epirit; • vë në dukje tiparet e shtetit të Epirit; • krahason lidhjen molosë me lidhjen epirote. 	Fjalë kyç: humbje në njerëz, vështirësi ekonomike, zhgënjimi i shoqërisë pas Luftës, inflacion		
Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për shtetin e Epirit; harta e shtetit të Epirit	Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Marrëdhënie pyetje-përgjigje Parashikim me terma paraprakë Marrëdhënie pyetje-përgjigje			

Organizimi i orës së mësimi

Hapi i parë: Marrëdhënie pyetje-përgjigje

Mësuesi/ja u kërkon nxënësve të sjellin në mendje disa nga karakteristikat e mbretërive ilire dhe marrëdhëniet e tyre me shtetin e Epirit që drejtohej nga Pirroja, i cili ishte rritur në oborin mbretëror të Taulantëve. Ai/Ajo u drejton pyetje nxënësve për t'i përgatitur ata për hapin e dytë:

- Kur u formua shteti i parë ilir?
 - Cilat janë disa nga tiparet e përbashkëta të mbretërive të para ilire?
 - Cilat ishin marrëdhëniet e mbretërive ilire me shtetin e Epirit që drejtohej nga Pirroja?
 - Pse themi se Mbretëria e Ardianëve kishte organizimin më të lartë ekonomik dhe politik?
- Pas përgjigjes së nxënësve, mësuesi/ja kalon në fazën e dytë.

Hapi i dytë: Parashikim me terma paraprakë

Mësuesi/ja përdor teknikën “Parashikim me terma paraprakë” për ndërtimin e njohurive të reja. Ai/ajo shkruan në tabelë disa terma, si: shteti i Epirit, monarki federale, Pirro, qeverisje, Lidhja Molose, kaonët, tesprotët, molosët, shtet federal, lidhja epirote etj. Me këta terma, mësuesi/ja u kërkon nxënësve të krijojnë një situatë që lidhet me mësimin e ditës. Mësuesi/ja orienton nxënësit të lexojnë tekstin, duke nënvizuar çështjet kryesore dhe së bashku me ta plotëson skemën.

Shteti i Epirit:

- Kufijtë: nga lumi Vjosë në veri deri te gjiri i Ambrakisë në jug, nga malet e Pindit në lindje deri në detin Jon në perëndim.
- Fiset kryesore: kaonët, tesprotët, molosët
- Shtetin e parë në Epir e krijuan molosët në shek. V pr. K., Lidhja Molose

Qeverisja në Epir:

federale

- të gjitha fiset merrnin pjesë në qeverisjen

e trashëgueshme

- mbretërit e trashëgonin pushtetin brenda familjes së tyre.

joabsolute

- mbretit komandonte ushtrinë; kuvendi nxirrte ligje dhe zgjidhte dy organe të larta: gjyqtarin, që mbronte ligjet, dhe sekretarin e shtetit. Këto organe kufizonin pushtetin e mbretit.

Pirroja – sundimtar i Epirit: cilësitë:

- e bëri shtetin e Epirit ndër shtetet më të fuqishme të kohës;
- zhvilloi ekonominë;
- krijoi një fuqi të madhe ushtarake dhe theu ushtrinë romake;
- përqendroi pushtetin në duart e tij.

Lidhja epirote:

- Pas vdekjes së Pirros, Epiri kaloi një situatë të vështirë turbullirash të brendshme.
- Territori i mbretërisë u ngushtua, si pasojë e pushtimeve maqedonase dhe greke
- U zëvendësua nga një shtet federal, Lidhja Epirote, që i ngjasonte republikës.
- Tre anëtarët kryesorë të federatës, kaonët, tesprotët dhe molosët, me të drejta të barabarta.
- Ndiqte një politikë ekuilibri në territorin mesdhetaro-ballkanik

Hapi i tretë: Marrëdhënie pyetje-përgjigje

Mësuesi/ja bën pyetjet që jepen në rubrikën “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime”, për të matur nivelin e njohurive të reja që kanë përfutur nxënësit në këtë orë mësimi. Ai/ajo synon të nxisë diskutime në klasë, duke bërë pyetjet e mëposhtme:

– Si e kuptoni shprehjen “Fitore si e Pirros”?

– Si e kuptoni thënien: “Shteti i Pirros bëri historinë e rajonit Ballkano-Mesdhetar”?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna dhe në pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë.

Detyrat dhe puna e pavarur

Kërkoni të dhëna për figurën e Pirros dhe bëni një ese përshkuese të shkurtër për figurën e tij.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare		Situata e të nxënit: Dardania shtrihej midis qytetit të Nishit në veri dhe rrjedhjes së sipërme të Vardarit në jug. Ajo ishte një vend i pasur. Mbreti i saj i parë ka qenë Longari. Mbretëria Dardane zhvilloi luftëra të vazhdueshme me keltët, maqedonasit e romakët dhe mbajti marrëdhënie miqësore me ardianët.	
Tema mësimore: Shteti Dardan		Fjalë kyçe Dardani Shteti Dardan Mbretëria Dardane	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> flet për origjinën dhe përcakton në hartë shtrirjen e Dardanisë; vë në dukje vlerat ekonomike të Dardanisë; argumenton vlerat strategjike të shtetit dardan në rajonin e Ballkanit. 			
Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për shtetin dardan; harta e shtetit dardan		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Marrëdhënie pyetje-përgjigje Di-Dua të di-Mësova Punë me tekstin			

Organizimi i orës së mësimimit

Hapi i parë: Marrëdhënie pyetje-përgjigje

Fillimisht, mësuesi/ja u kërkon nxënësve të sjellin ndër mend disa fakte për Dardaninë. Ai/ajo bën disa pyetje, për të nxitur nxënësit të rikujtojnë ato që dinë për shtetin dardan.

- Ku bënte pjesë Dardania? Në Ilirinë Veriore apo Jugore?
- Me kë kufizohej ajo?
- Ku shtrihet Dardania në ditët e sotme?
- Cilat ishin shtetet e para ilire? A bën pjesë shtetit dardan në to?

Hapi i dytë: Di-Dua të di-Mësova

Mësuesi/ja ndan tabelën në tri pjesë dhe u kërkon nxënësve ta plotësojnë.

Di	Dua të di	Mësova
Dardania ishte një ndër shtetet e para ilire; ndodhet në Kosovën e sotme Kufizohej me Pajoninë dhe me mbretërinë e Enkelejtëve, Taulantëve dhe Ardianëve.	- Origjina e emrit Dardani -	- Dardania shtrihej në veri deri te qyteti i Nishit dhe në jug deri në rrjedhën e sipërme të Vardarit. - Termi <i>Dardani</i> e ka prejardhjen nga fjala shqipe “dardhë”, d.m.th., një vend ku rritet shumë pema e dardhës (Dardhani – Dardani). - Banorët e Dardanisë ishin ilirë dhe jetonin në fise.
Dardania ishte shtet i pasur	- Cilat ishin pasuritë e shtetit dardan?	- Prodhimet dardane ishin me famë në tregjet e Ballkanit dhe të Mesdheut, djathi, stolitë prej ari e argjendi. - Lindën qytetet, kishte miniera për nxjerrje mineralesh.
Batoja, emër i lashtë ilir	- Cilët ishin mbretërit e Dardanisë? - Organizimi politik dhe luftërat e shtetit dardan	- Në shek. IV pr. K. u krijua shteti në formën e monarkisë. Mbreti i parë ka qenë Longari, e pas tij erdhën Batoja e Monuni. - Krijoi një ushtri të rregullt, të stërvitur dhe mjaft të fuqishme; përballi sulmet e keltëve në veri dhe detyruan maqedonasit të tërhiqeshin në territoret e tyre në jug; pushtuan Pajoninë.

		<ul style="list-style-type: none"> - Me Mbretërinë Ardiane mbajtën në përgjithësi marrëdhënie miqësore. - Ishte i lirë dhe i pavarur edhe pasi Roma nënshtroi ardianët, Epirin dhe Maqedoninë. - U pushtua nga Roma vetëm në shek. I pr. Krishtit.
--	--	---

Hapi i tretë: Punë me tekstin

Mësuesi/ja bën pyetjet që jepen në rubrikën “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime”, për të matur nivelin e njohurive të reja që kanë përfutuar nxënësit në këtë orë mësimi. Ai/ajo synon të nxisë diskutime në klasë, duke bërë pyetjet e mëposhtme:

- Cilat ishin vlerat ekonomike të Dardanisë?
- Çfarë marrëdhëniesh ka pasur shteti dardan me ardianët, maqedonasit, keltët e romakët?
- Pse Dardania ishte shteti i fundit që ra nën sundimin romak? Çfarë tregon ky fakt për fuqinë e këtij shteti?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna dhe në pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë.

Detyrat dhe puna e pavarur

Hartoni një ese me temë “Shteti dardan”.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare		Situata e të nxënit: Roma e pushtoi Ilirinë në fund të 6 shek. I pr. Kr. Ndarja administrative e Ilirisë nga shek. I-III ndryshoi vazhdimisht. Perandori romak Diokleciani e ndau Ilirinë e Jugut në 4 provinca. Kjo ndarje solli copëzimin e Ilirisë. Pushtimi romak dëmtoi rëndë ekonominë dhe jetën ilire, e cila filloi të gjallërohej pas shek. IV. Në këtë periudhë u zhvilluan të gjitha degët e ekonomisë; ndryshoi struktura e shoqërisë ilire. Ilirët nuk e pushuan luftën kundër pushtuesve romakë.	
Tema mësimore: Territoret ilire nën Perandorinë Romake			
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • liston katër ndarjet administrative (provinca) të Ilirisë nën Perandorinë Romake; • vë në dukje shtresat shoqërore në fshat dhe në qytet; • krahason Ilirinë në periudhën e parë të pushtimit romak me Ilirinë e shek. III-IV. 		Fjalë kyç: Perandoria Romake, provincat ilire, jeta qytetare, zejtari tregti, komunikacion, ekonomi bujqësore, kryengritje	
Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për Ilirinë dhe luftërat e saj kundër Romës; harta e Ilirisë		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Stuhi mendimesh Ditari dypjesësh Marrëdhënie pyetje-përgjigje			

Organizimi i orës së mësimit

Hapi i parë: Marrëdhënie pyetje-përgjigje

Mësuesi/ja u kërkon nxënësve të sjellin në mendje disa nga karakteristikat e mbretërive ilire dhe marrëdhëniet e tyre me shtetin e Epirit që drejtohej nga Pirroja, i cili ishte rritur në oborrin mbretëror të Taulantëve. Ai/Ajo u drejton pyetje nxënësve për t’i përgatitur ata për hapin e dytë:

- Kur u formua shteti i parë ilir?
 - Cilat janë disa nga tiparet e përbashkëta të mbretërive të para ilire?
 - Cilat ishin marrëdhëniet e mbretërive ilire me shtetin e Epirit që drejtohej nga Pirroja?
 - Pse themi se Mbretëria e Ardianëve kishte organizimin më të lartë ekonomik dhe politik?
- Pas përgjigjes së nxënësve, mësuesi/ja kalon në fazën e dytë.

Hapi i dytë: Parashikim me terma paraprakë

Mësuesi/ja përdor teknikën “Parashikim me terma paraprakë” për ndërtimin e njohurive të reja. Ai/ajo shkruan në tabelë disa terma, si: shteti i Epirit, monarki federale, Pirro, qeverisje, Lidhja Molose, kaonët, tesprotët, molosët, shtet federal, lidhja epirote etj. Me këta terma, mësuesi/ja u kërkon nxënësve të krijojnë një situatë që lidhet me mësimin e ditës. Mësuesi/ja orienton nxënësit të lexojnë tekstin, duke nënvizuar çështjet kryesore dhe së bashku me ta plotëson skemën.

Shteti i Epirit:

- Kufijtë: nga lumi Vjosë në veri deri te gjiri i Ambrakisë në jug, nga malet e Pindit në lindje deri në detin Jon në perëndim.
- Fiset kryesore: kaonët, tesprotët, molosët
- Shtetin e parë në Epir e krijuan molosët në shek. V pr. K., Lidhja Molose

Qeverisja në Epir:

federale

- të gjitha fiset merrnin pjesë në qeverisjen

e trashëgueshme

- mbretërit e trashëgonin pushtetin brenda familjes së tyre.

joabsolute

- mbretit komandonte ushtrinë; kuvendi nxirrte ligje dhe zgjidhte dy organe të larta: gjyqtarin, që mbronte ligjet, dhe sekretarin e shtetit. Këto organe kufizonin pushtetin e mbretit.

Pirroja – sundimtar i Epirit: cilësitë:

- e bëri shtetin e Epirit ndër shtetet më të fuqishme të kohës;

	<ul style="list-style-type: none"> • U zhvillua shumë komunikacioni: E famshme u bë rruga Egnatia, që lidhte Durrësin e Apoloninë me Kostandinopojën. • Ndryshime të mëdha pësoi edhe ekonomia bujqësore. Ndryshoi pronësia e tokës • Lindën pronarë të rinj që krijuan ekonomi të mëdha bujqësore (latifonde). • Iliria u bë për Romën hambar për drithëra, lëndë drusore, vaj, metale e prodhime të ndryshme zejtarie. • Sundimi romak solli ndryshime edhe në jetën shoqërore të Ilirisë <ul style="list-style-type: none"> ○ Në fshat dalloheshin tri shtresa: latifondistët, me origjinë joilire dhe ilire; ○ fshatarësia e lirë që zotëronte prona të vogla të kufizuara, dhe ○ fshatarësia që kishte humbur tokën. • Popullsia qytetare u shtresua sipas pasurisë: pronarë kantieresh, anijesh, minierash, zejtarë, tregtarë etj. • Në shtresën e privilegjuar hynte dhe administrata romake, e cila gëzonte privilegje të mëdha nga Roma.
<p>Qëndresa ndaj pushtuesit romak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ilirët nuk iu nënshtruan sundimit romak. U zhvilluan shumë kryengritje kundër Romës, me Baton e Klitin që i udhëhoqën ato. • Fitoret e kryengritësve dhe çlirimi i territoreve e tronditën thellë senatin romak; fitoret e kryengritësve zgjatën 2 vjet. • Roma shtypi kryengritjen nëpërmjet intrigave.

	<ul style="list-style-type: none"> • U zhvillua shumë komunikacioni: E famshme u bë rruga Egnatia, që lidhte Durrësin e Apoloninë me Kostandinopojën. • Ndryshime të mëdha pësoi edhe ekonomia bujqësore. Ndryshoi pronësia e tokës • Lindën pronarë të rinj që krijuan ekonomi të mëdha bujqësore (latifonde). • Iliria u bë për Romën hambar për drithëra, lëndë drusore, vaj, metale e prodhime të ndryshme zejtarie. • Sundimi romak solli ndryshime edhe në jetën shoqërore të Ilirisë <ul style="list-style-type: none"> ○ Në fshat dalloheshin tri shtresa: latifondistët, me origjinë joilire dhe ilire; ○ fshatarësia e lirë që zotëronte prona të vogla të kufizuara, dhe ○ fshatarësia që kishte humbur tokën. • Popullsia qytetare u shtresua sipas pasurisë: pronarë kantieresh, anijesh, minierash, zejtarë, tregtarë etj. • Në shtresën e privilegjuar hynte dhe administrata romake, e cila gëzonte privilegje të mëdha nga Roma.
Qëndresa ndaj pushtuesit romak	<ul style="list-style-type: none"> • Ilirët nuk iu nënshtuan sundimit romak. U zhvilluan shumë kryengritje kundër Romës, me Baton e Klitin që i udhëhoqën ato. • Fitoret e kryengritësve dhe çlirimi i territoreve e tronditën thellë senatin romak; fitoret e kryengritësve zgjatën 2 vjet. • Roma shtypi kryengritjen nëpërmjet intrigave.

Hapi i tretë: Marrëdhënie pyetje-përgjigje

Për të matur nivelin e njohurive të reja që kanë përfutur nxënësit në këtë orë mësimi, mësuesi/ja bën pyetjet që jepen në rubrikën “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime”. Fillimisht u kërkon nxënësve të plotësojnë tabelën në f. 24 dhe më pas bën disa pyetje, për të siguruar që njohuritë e reja janë përvetësuar nga nxënësit:

- Nga buronte frika e madhe e Romës, kur kryengritja ilire u forcua?
- Si lindi shtresa e fshatarëve argatë?
- Ku shtriheshin latifondet dhe cilët mund të ishin pronarë të tyre?
- Cilat shtresa shoqërore ekzistonin në fshat dhe në qytet në Iliri?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna dhe në pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë.

Detyrat dhe puna e pavarur

Hulumtoni në tekste të historisë së Shqipërisë dhe në burime të tjera, si interneti, për Kryengritjen e Ilirëve kundër Romës dhe shkruani një ese për këtë ngjarje.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare	Situata e të nxënit: Kultura ilire përfshin pasurinë materiale e shpirtërore të ilirëve, si dukuritë e jetës, gjuhën, artin, besimin etj. Ilirët flisnin një gjuhë, që dallohej nga të tjerat. Arti ilir në fillimet e veta ka pasur karakter dekorativ. Motivet zbukuroese ishin elementet gjeometrike. Në periudhën qytetare, arti u ngrit në një shkallë më të lartë. Arti tipik ilir huazoi elemente nga arti joilir. Ilirët ishin paganë.		
Tema mësimore: Kultura, arti, gjuha dhe besimi tek ilirët			
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përkufizon konceptin <i>kulturë ilire</i>; • argumenton pse kultura dhe arti arritën kulmin në shek. IV-II pr K; • krahason artin ilir të së hershme ilire me atë të periudhës qytetare të shek. IV-II pr K. 		Fjalë kyç: kulturë, autokton, origjinal, art, gjuhë, besim, jeta e përditshme	

Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për Ilirinë dhe kulturën, gjuhën, artin dhe besimin fetar në Iliri	Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Arte
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Bashkëbisedim Punë në dyshe Diskutim	

Organizimi i orës së mësimi

Hapi i parë: Bashkëbisedim

Mësuesi/ja shkruan në tabelë fjalët “art, kulturë, gjuhë, besim”. Ai/ajo kërkon nga nxënësit të risjellin në mendje njohuritë që kanë marrë për zhvillimin ekonomik të Ilirisë dhe mbretërive të saj, marrëdhëniet me shtetet dhe mbretëritë e tjera dhe si mendojnë ata se ky zhvillim ekonomik ka ndikuar në kulturën, artin, gjuhën dhe besimin e ilirëve. Për të nxitur diskutimet dhe bashkëbisedimin në orën e mësimi, mësuesi/ja shtron disa pyetje, si:

- Çfarë zhvillimi ekonomik pati Iliria?
- Me cilat shtete kishin marrëdhënie tregtare mbretëritë dhe shtetet ilire?
- Sipas njohurive që keni marrë edhe nga *Historia* në klasën 6, si ka ndikuar zhvillimi ekonomik dhe tregtar me shtetet e rajonit, si Roma, Greqia etj.?
- Si kanë ndikuar pushtimet romake në zhvillimin e shteteve dhe mbretërive ilire?

Në përgjigjet e nxënësve, mësuesi/ja bën plotësimet përkatëse për të kaluar më pas në fazën tjetër të mësimi.

Hapi i dytë: Punë në dyshe

Mësuesi/ja përdor teknikën “Punë në dyshe” për ndërtimin e njohurive të reja. Nëpërmjet kësaj teknike, nxënësit ndahen në dyshe dhe lexojnë një nëntemë të tekstit. Me ndihmën e mësuesit/es bëjnë një përmbledhje të shkurtër për pjesën që lexojnë.

Kultura ilire

- U formua nga shoqëria ilire gjatë shek. XII-II pr.K.
- Dallohej nga kultura e popujve fqinjë nga dy veçori kryesore: ishte origjinale dhe autoktone.
 - Origjinale: kishte tiparet e veta të veçanta, si në kulturën materiale dhe në atë shpirtërore.
 - Autoktone: u zhvillua pa ndërprerje në territoret ilire nga epoka e bronzit tek ajo e hekurit.
- Arriti pikën më të lartë të saj kur lindën dhe u zhvilluan qytetet, gjatë shek. IV-II pr K.
- U formua nga zhvillimi i jetës qytetare, forcimi i marrëdhënieve ndërkrahinore, rritja e shkëmbimit dhe e kontakteve brenda dhe jashtë Ilirisë.
- Pati huazime të sjella nga jashtë, veçanërisht pas pushtimit nga Roma.

Arti dhe gjuha

- Arti dekorativ
 - Ilirët i zbukuronin si enët prej balte dhe objektet prej bronz, hekuri ose argjendi, të cilat i përdornin për zbukurimin e tyre dhe të veshjeve.
 - Motivet zbukuruese ishin kryesisht figura gjeometrike dhe ngjyrat kryesore ishin gri, e zezë dhe kafe.
- Arkitektura
 - Zë një vend të veçantë në artin ilir.
 - Vendbanimet e tyre ndërtoheshin me gur dhe mbi kodra; nisi përdorimi i gurit të latuar.
 - Banesat e sheshet e qyteteve ilire zbukuroheshin me mozaikë e skulptura.
- Arti
 - Qytetet u pajisën me teatro, stadione, biblioteka, shëtitore etj., gjë që dëshmon zhvillimin e artit dhe kulturës në Iliri.
 - merreshin me muzikë, teatër, gjimnastikë, letërsi etj. (nga zbulimet në Bylis, Amantia, Nikaj, etj.)
- Gjuha
 - Elementi më i rëndësishëm i kulturës ilire
 - Kemi të trashëguar rreth 1000 fjalë, kryesisht emra lumenjsh, vendesh, njerëzish etj.
 - Ilirishtja ishte gjuhë indoeuropiane, që dallohej nga gjuhët e tjera.
- Jeta e përditshme
 - Mungesa e dokumenteve e bën të vështirë përcaktimin e mënyrës së jetesës së përditshme të ilirëve;

- Ilirët kishin një jetë dinamike; kujdeseshin për shëndetin, (nga të dhënat arkeologjike dhe ato të autorëve antikë greko-romakë, si dhe studimet në fushën e ilirologjisë).
 - Pija e tyre e preferuar ishte një lloj birre e përzier me mjaltë.
 - Ilirët i dhanë botës antike mesdhetare Liburnën e famshme për lundrim.
- Besimi
- Ilirët ishin paganë, pra besonin në shumë perëndi.
 - Adhuronin Diellin dhe nderonin gjarprin, si mbrojtësin e të vdekurve dhe të luftëtarëve.
 - Toka ishte e shenjtë, e vlerësonin si burim të jetës.
 - Shumë objekte antropomorfe apo zoomorfe shprehin botën fetare të shoqërisë ilire.

Hapi i tretë: Diskutim

Në këtë fazë të mësimin, mësuesi/ja përdor diskutimet në klasë për të parë nivelin e njohurive të reja që kanë përfutur nxënësit. Ai/ajo bën pyetjet e mëposhtme për të nxitur diskutimet në klasë.

– Historiani grek, Polibi, thotë: “Perseu, mbreti i Maqedonisë, dërgoi Glaukun te Genti, mbret i ardianëve, për një marrëveshje. Glauku ishte i shoqëruar nga Plaurati, një nga rojat personale të Perseut, pasi ky i fundit dinte gjuhën ilire.” Ç’do të thotë kjo për ju?

– Pse kultura dhe arti ilir arritën pikën kulmore në shek. IV-II pr.K?

– A ishte i barasvlershëm arti e kultura ilire me artin e kulturën mesdhetare (greke e romake)?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna dhe në pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë.

Detyrat dhe puna e pavarur

Kërkoni në internet pamje nga objekte të kulturës, artit dhe besimit ilir dhe krijoni një minialbum me to.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare		Situata e të nxënit: Të përsëritim dhe të mësojmë duke komentuar ilustrimet.	
Tema mësimore: <i>Veprimtari praktike.</i> Lashtësia në territoret shqiptare dhe qytetërimi ilir			
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përkufizon termat e kreut të parë të tekstit; • vë në dukje tiparet e përbashkëta të mbretërive ilire; • analizon kulturën, artin, besimin dhe gjuhën e ilirëve. 		Fjalë kyç: Iliri, mbretëri ilire, shtet ilir, zhvillim, pushtim, art, kulturë, gjuhë, besim	
Burimet: teksti, hartat të Ilirisë dhe të mbretërive e shteteve ilire		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Arte	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Përgatitja për diskutim Diskutimi nga nxënësit Përmbledhje e diskutimeve			

Organizimi i orës së mësimit

Hapi i parë: Përgatitja për diskutim

Fillimisht, përcaktohet objektivi i parë për diskutim. Mësuesi/ja vendos një hartë të paplotësuar të Shqipërisë dhe, së bashku me nxënësit, diskutojnë për vendbanimet më të hershme (parahistorike) të zbuluara në vendin tonë. Duke lexuar hartën së bashku me nxënësit, ai/ajo shtron pyetjet:

- Cilën pjesë të Ballkanit pasqyron harta?
- Përcaktoni përhapjen e vendbanimeve të epokës së gurit.

Më pas, ai/ajo përgatit nxënësit për pikën tjetër të diskutimit, *Mënyra e jetesës në parahistori*, ku u kërkon atyre të përcaktojnë progresin që bëri shoqëria në parahistori. Ajo ndërton një tabelë si ajo që jepet në fund të faqes 28.

Hapi i dytë: Diskutimi nga nxënësit

Pasi ka ndërtuar tabelën e mëposhtme, mësuesi/ja e plotëson atë së bashku me nxënësit. Këta të fundit japin përgjigje sipas pyetjeve që bën mësuesi/ja.

Kërkesa	PALEOLITI		NEOLITI	BRONZ-HEKURI
	para akullnajave	akullnajat	ngrohja e kohës	
Vendbanimi				
Veprimtaritë				zejtari e

Pas plotësimit të tabelës, mësuesi/ja dhe nxënësit diskutojnë për artin dhe besimin në parahistori.

Mësuesi/ja pyet:

- Cilat janë disa nga zbulimet e artit parahistorik në vendin tonë?
 - Çfarë objektesh janë zbuluar që tregojnë për ekzistencën e artit dhe kulturës parahistorike në Shqipëri?
- Mësuesi/ja, pas përgjigjeve të nxënësve, u kërkon këtyre të fundit të listojnë shtetet ilire. Ai/ajo vendos një hartë të Ilirisë dhe tregon pikat ku duhet të shkruhen emrat e shteteve ilire. Klasa ndahet në disa grupe dhe secilit grup i caktohet një shtet ilir, për të cilin do të shtjellojnë zhvillimin ekonomik, udhëheqësit, luftërat, marrëdhëniet me fqinjët dhe pasojat e pushtimit nga Roma.

Më pas, mësuesi/ja kalon në pjesën e fundit të përfundimit të njohurive. Ai/ajo tregon pamje të disa prej objekteve të kulturës dhe artit ilir dhe kërkon nga nxënësit t'i shpjegojnë ato me fjalët e tekstit. Ai/ajo pyet se çfarë tregojnë ato për nivelin e zhvillimit të artit, kulturës dhe besimit tek ilirët.

Hapi i tretë: Përmbledhje e diskutimeve

Në këtë fazë nxirren përfundimet dhe bëhet vlerësimi i diskutimeve. Përmbledhen pikat kryesore.

- Renditen faktet e paraqitura.
- Tregohet ç'është realizuar.
- Bëhet vlerësimi i diskutimeve dhe pjesëmarrjes së nxënësve në to.

Vlerësohet puna e nxënësve, kontributi i secilit anëtar dhe mënyra e paraqitjes së informacionit. Nxënësit vlerësohen për kontributin dhe aktivizimin e tyre në përfundimin e njohurive të marra në mësimet e kaluara, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna dhe në pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)	Situata e të nxënit: Me ndarjen e Perandorisë Romake 1 (395 ps. K.), provincat ilire mbetën nën varësinë e Perandorisë Bizantine. Nga periudha antike në Mesjetë, nga ilirët tek arbrit e shqiptarët ka vazhdimësi. Me Principatën e Arbrit lindi shteti shqiptar në Mesjetë.		
Tema mësimore: Territoret shqiptare gjatë Mesjetës së Hershme (shek. V-X)	Fjalë kyç: Mesjetë e Hershme, Perandori Bizantine, ndarje e re administrative, tema, vazhdimësi iliro-arbërore, kultura e Komaniit, arbër		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • rendit pasojat e dyndjeve sllave në Ballkan; • evidenton vazhdimësinë iliro–arbërore–shqiptare; • analizon raportin midis pushteti qendror dhe atij lokal në sistemin e temave. 	Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi		
Burimet Teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për periudhën e Mesjetës së Hershme në Shqipëri			
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Stuhi mendimesh Ditari dypjesësh Përvijimi i të menduarit			

Organizimi i orës së mësimi

Hapi i parë: Stuhi mendimesh

Duke u bazuar në njohuritë që kanë marrë nxënësit për shtetet dhe mbretëritë ilire, zhvillimin e tyre dhe pushtimin e tyre nga Perandoria Romake, ndarja e saj në Perandorinë e Lindjes dhe asaj të Perëndimit, mësuesi/ja u kërkon nxënësve të tregojnë informacionet që kanë për Perandorinë e Lindjes (Perandoria Bizantine), kohën e formimit dhe shtrirjen e kësaj perandorie. Mësuesi/ja drejton disa pyetje për të përgatitur terrenin për fazën e marrjes së njohurive të reja. Disa nga këto pyetje janë:

- Kur u formua Perandoria Bizantine?
 - Cilat ishin territoret të pushtuara prej saj?
 - Cili ishte perandori gjatë sundimit të të cilit perandoria arriti kulmin e zhvillimit të saj?
 - Nën cilën Perandori bënte pjesë Iliria?
- Mësuesi/ja bën plotësimet përkatëse në përgjigjet e nxënësve.

Hapi i dytë: Ditari dypjesësh

Pas plotësimeve në përgjigjet e nxënësve, mësuesi/ja kalon në fazën e dytë, ndërtimin e njohurive, duke përdorur teknikën “Ditari dypjesësh”. Ajo ndan tabelën në dy pjesë, ku në njërin shkruan “Çështja” dhe në tjetrën “Komenti”

Çështja	Komenti
Ndarja e Perandorisë Romake dhe dyndjet sllave	→ Në vitin 395, Perandoria Romake u nda në Perandorinë Romake të Lindjes, me qendër Romën, dhe në atë të Perëndimit, me qendër Kostandinopojën. Iliria mbeti nën varësinë e Perandorisë Bizantine. → Një nga ngjarjet më të rëndësishme për Ilirinë dhe shoqërinë bizantine është dyndja e popujve sllavë në Ballkan; territoret ilire pësuan tkurrje.
Ndarja administrative	→ Në shek. IX perandoria Bizantine bëri një ndarje të re administrative ushtarake, sipas sistemit të temave (njësi administrativo-ushtarake): Tema e Durrësit, e Nikopojës, e Selanikut, dhe e Maqedonisë. → Shteti bizantin u shpërndante bujqve toka, me kusht që ata të kryenin shërbimin ushtarak. Ata u bënë shtylla kurrizore e shtetit dhe ushtrisë bizantine. → Reforma solli ndryshimin e madh: kalimin nga Antikiteti në epokën e re të Mesjetës.
Besimet në trojet iliro-arbërore	→ Shoqëria iliro-arbërore në këtë periudhë ishte e krishterë: ○ Dy qendra: Papa që qëndronte në Vatikan (Romë) dhe Patriarkana e Kostandinopojës; Në territoret veriore kishat ishin nën administrimin e papës, ndërsa në ato jugore drejtoheshin nga Patriarkana.
Vazhdimësia iliro –	→ Territori Lezhë–Dibër–Ohër–Vlorë filloi të quhej Arbëri dhe popullsia e saj

arbërore – shqiptare	<p>arbër - arbanë - albanë ose arbëreshë.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Emri vjen nga fisi ilir i Albanëve, që jetonte midis Durrësit e Krujës. ○ Kryeqendra e tyre ishte qyteti Albanopolis afër Krujës. ○ Më vonë përfshiu të gjithë territorin dhe popullsinë nga gryka e Kotorrit në veri e deri në gjirin e Artës në jug. Këtë emër e ruan edhe sot popullsia me origjinë shqiptare që jeton në Greqi (arvanitët) e në Italinë e Jugut (arbëreshët). <p>→ Nga ilirët tek arbrit e më pas te shqiptarët (Iliri – Arbëri – Shqipëri) ka vazhdimësi: dëshmohej me faktin se</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ shqiptarët banojnë në ato troje ku kanë banuar ilirët; ○ me shumë të dhëna nga arkeologjia, gjuhësia, burimet e shkruara etj.
Dëshmitë e vazhdimësisë iliro- arbërore	<p>→ Kultura e Komanit.</p> <p>→ Rindërtimi i kështjellave mesjetare</p> <p>→ Gjuha</p> <p>→ Prodhimet artizanale</p>

Hapi i tretë: Përvijimi i të menduarit

Mësuesi/ja bën një përmbledhje të çështjeve të diskutuara në këtë temë dhe shtron disa nga pyetjet që jepen në rubrikën “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime”, për të përforcuar njohuritë që kanë përfutur nxënësit në këtë orë mësimi. Për të nxitur diskutime në klasë, mësuesi/ja pyet nxënësit:

- Cilat janë disa nga dëshmitë kryesore që vërtetojnë vazhdimësinë iliro-arbërore?
- Pse përdoren emrat arvanitas në Greqi dhe arbëreshë në Italinë e Jugut?
- Në ç’mënyrë sistemi i temave e forcoi ushtarakisht Perandorinë Bizantine?
- Ndërkohë që Iliria ishte nën Perandorinë Bizantine, pse kishat në veri të saj ishin nën autoritetin e Papës së Romës?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë, për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Detyrat dhe puna e pavarur

Hulumtoni të dhëna në libra, internet për vazhdimësinë iliro-arbërore dhe krijoni një minialbum me to.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
<p>Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)</p>	<p>Tema mësimore: Zhvillimi ekonomik e shoqëror në fshatin e qytetin mesjetar (shek. X-XIV)</p>	<p>Situata e të nxënës: Gjatë shek. X-XIV në Shqipëri u vendos sistemi feudal, ku prona e kushtëzuar ishte baza e zhvillimit të këtij sistemi. Në shek. XIV familjet feudale më të fuqishme krijuan principatat e tyre. Këto qenë shtetet e para feudale në Mesjetë. Në shek. XIV u gjallërua shumë jeta qytetare. Shumë qytete vetëqeveriseshin. Në këtë kohë u shfaq dukuria e emigracionit, i cili ndoqi dy rrugë: Veriun drejt bregut dalmat dhe Jugun drejt Greqisë.</p>	
<p>Rezultatet e të nxënës sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liston veçoritë e qyteteve mesjetare arbërore; • përshkruan lloje dhe karakteristikat e pronave; • vlerëson shprehjen e vetëqeverisjes së qyteteve arbërore. 		<p>Fjalë kyç: sistem feudal, pronoia, bashtina, pronë e kushtëzuar, pronë e pakushtëzuar, qytet mesjetar, kodikë</p>	
<p>Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për periudhën e Mesjetës së Hershme në Shqipëri</p>		<p>Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Qytetari</p>	

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve

Pyetja sjell pyetjen

Kllaster

Harta e konceptit

Organizimi i orës së mësimit

Hapi i parë: Pyetja sjell pyetjen

Mësuesi/ja dhe nxënësit mbështeten në njohuritë e marra deri tani për mbretëritë dhe shtetet ilire pas rënies së Perandorisë Romake dhe ndarjes së saj në atë të Lindjes dhe Perëndimit. Mësuesi/ja bën një pyetje për të dalë në pyetje të tjera që lidhen me njohuritë e deritanishme.

- Pse Shqipëria ra nën Perandorinë e Lindjes pas ndarjes së Perandorisë Romake?
- Çfarë autonomie kishin provincat shqiptare gjatë kësaj periudhe?
- Po kishat në jug ishin nën autoritetin e Patriarkanës dhe ato të veriut nën autoritetin e Papës së Romës? Çfarë tregon kjo ndarje autoritetesh?
- Pse përdoret emrat *arvanitas* në Greqi dhe *arbëreshë* në Italinë e Jugut? Çfarë tregon ky fakt?

Mësuesi/ja bën një përmbledhje të përgjigjeve të nxënësve dhe përgatitet për fazën e dytë të mësimit, ndërtimin e njohurive të reja.

Hapi i dytë: Kllaster

Për ndërtimin e njohurive të reja, mësuesi/ja përdor teknikën “kllaster”. Në këtë pjesë, ai/ajo e ndan tekstin në tre pjesë:

1. *Vendosja e sistemit feudal në Arbëri*

2. Veçoritë e qyteteve mesjetare arbërore

Gjallërimi i jetës qytetare	Administrimi i qytetit	Përbërja sociale	Emigracioni dhe imigracioni
<p>- Qytetet iliro-arbërore u dëmtuan mjaft nga dyndja e popujve.</p> <p>- Më vonë ato filluan të ringjallen; u zhvillua zejtaria dhe tregtia; Zejet më të përmendura ishin: punimi i lëkurëve, leshit, gurëve, drurit, metaleve, veçanërisht arit dhe argjendit.</p>	<p>- Shumë qytete në shek. XIV vetëqeveriseshin; kishin stemën, statutin, vulën, masat, peshat dhe monedhat e tyre;</p> <p>- Drejtoheshin nga këshilli, që zgjidhej nga mbledhja e qytetarëve.</p> <p>- Këshilli caktonte nëpunësit që vepronin në bazë të statutit.</p>	<p>- Shtresat kryesore ishin fisnikët (shtresa e pasur dhe popullorët.</p> <p>- Një shtresë (kryesisht tregtarët e huaj) me qëndrim të përkohshëm, që me statut u mbrohej jeta, prona dhe aktiviteti i tyre ekonomik; nuk merrnin pjesë në zgjedhjen e organeve qytetare dhe as nuk mund të zgjidheshin si anëtarë të tyre.</p>	<p>- Me lulëzimin e qyteteve u zhvillua edhe emigracioni; ndoqi tri rrugë kryesore: 1) atë Veriut, gjatë bregdetit dalmat, 2) atë të Jugut, drejt Greqisë, dhe 3) drejt gadishullit Apenin në perëndim;</p> <p>- Gjatë shek. XV shumë shqiptarë të Greqisë u vendosën në Italinë Jugore.</p>

Hapi i tretë: Harta e konceptit

Në fazën e tretë (faza e përforcimit), nxënësit kanë kuptuar ndryshimet që ndodhën në shek. X-XIV në Arbëri. Ata dinë të përcaktojnë faktorët e gjallërimit të jetës qytetare, administrimit të qyteteve, përbërjen e tyre sociale dhe emigracionin. Ai/ajo vizaton një rreth me disa shigjeta dhe në mes të tij shkruan “veçoritë e qyteteve mesjetare arbërore”. Nxënësit plotësojnë lidhjet e saj. Për diskutimet në lidhje me administrimin e qyteteve arbërore, mësuesi/ja përdor kutizën “Thelloni njohuritë. Administrimi i qytetit të Shkodrës”. Ai/ajo bën disa pyetje për të ndihmuar në gjallërimin e diskutimeve:

- Si shprehej vetëqeverisja e qyteteve arbërore?
- Ku ndryshonte prona e kushtëzuar nga ajo e pakushtëzuar?
- Cilat janë disa nga veçoritë e qyteteve mesjetare arbërore?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë, për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Detyrat dhe puna e pavarur

Krijoni një fletëpalosje, ku të pasqyrohen stemat, monedhat, rrethimi i qyteteve mesjetare.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
<p>Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)</p>		<p>Situata e të nxënës: Arbrit përmenden për herë të parë në shek. XI nga mbesa e perandorit bizantin, Ana Komnena, në kronikën e saj të quajtur Aleksjada. Ana Komnena dëshmon se arbit jetonin në viset në prapashpinën e qytetit të Durrësit. Në dekadat e shekujt e mëpasme, përdorimi i këtij emri erdhi duke u zgjeruar në një hapësirë më të madhe, duke filluar në veri nga qyteti i Tivarit me rrethina, e deri në Epir, në gjirin e Prevezës, në jug. Madje, praninë e arbërorëve në këto hapësira në shek. XV-XVI e vërtetojnë edhe regjistrat kadastralë osmanë.</p>	
<p>Tema mësimore: Nga ilirët tek arbit (shek. V-X)</p>			

<p>Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shpjegon me fjalët e tekstit dyndjet e popujve sllavë në Ballkan; • evidenton me dëshmi vazhdimësinë iliro- arbërore; • analizon shkaqet e luftës së ikonave në viset arbërore. 	<p>Fjalë kyç: dyndjet e popujve, dyndjet sllave, vazhdimësi iliro- arbërore, kishat e krishtera, besimi islam</p>
<p>Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për periudhën e Mesjetës së Hershme në Shqipëri</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Qytetari</p>
<p style="text-align: center;">Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Diskutim për njohuritë paraprake Lexim i orientuar Punë me tekstin</p>	

Organizimi i orës së mësimi

Hapi i parë: Diskutim për njohuritë paraprake

Mësuesi/ja ka vendosur hartën e Arbërisë mesjetare në tabelë dhe u drejton disa pyetje nxënësve për të risjellë në mendjen e tyre njohuritë që kanë për periudhën mesjetare të Arbërisë, shtrirjen e saj, dyndjen e popujve sllavë dhe gjendjen e vendit gjatë asaj periudhe.

- Ku shtrihet shteti i Arbrit në periudhën mesjetare?
- Cilat janë disa nga dëshmitë që vërtetojnë trashëgiminë dhe vazhdimësinë iliro- arbërore?
- Si ndikuan dyndjet sllave tek territoret arbërore?
- Pse viset arbërore ishin aq të lakmuara nga popujt e tjerë që u dyndën në Ballkanin e Mesjetës?

Mësuesi/ja dëgjon përgjigjet e nxënësve dhe bën plotësimet përkatëse, duke evidentuar zhvillimin ekonomik dhe shoqëror të Gadishullit Ballkanik dhe Arbërisë në veçanti gjatë periudhës para dyndjeve sllave.

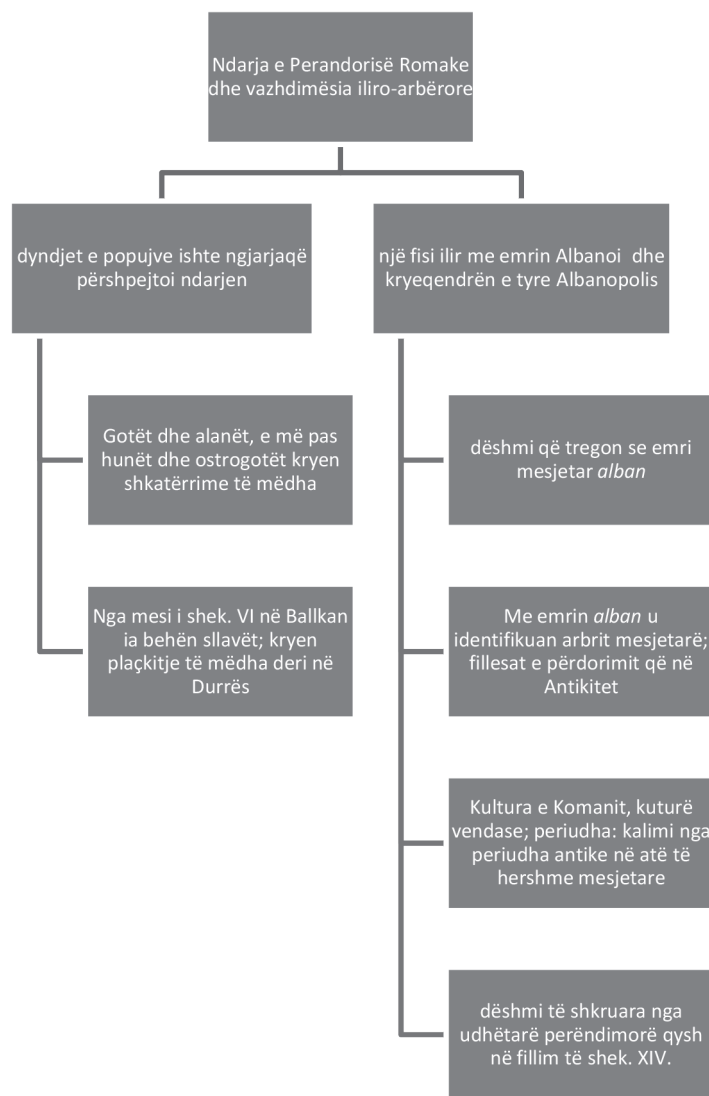
Hapi i dytë: Lexim i orientuar

Në fazën e dytë të mësimi mësuesi/ja përdor teknikën “lexim i orientuar” për ndërtimin e njohurive të reja, Mësuesi/ja orienton nxënësit të lexojnë tekstin, duke dhënë edhe nëntemat nëpërmjet të cilave parashikojnë atë që do të mësojnë.

1. Shtrirja e tokave të Arbrit

- Hapësira bërthamë e tokave të arbrit (Lezhë-Dibër-Ohër-Vlorë) ndodhej përgjatë rrugës së famshme Egnatia. Kjo rrugë (e ndërtuar prej romakëve) lidhte Romën me Kostandinopojën.
- Gjatë sundimit bizantin, tokat e arbrit shërbenin si stacioni i fundit për trupa ushtarake, shtetarë, udhëtarë, klerikë që shkonin në Romë dhe si stacioni i parë për ata që udhëtonin nga Italia për në Kostandinopojë.

2. Dyndjet e popujve dhe vazhdimësia iliro- arbërore

3. *Arbrit, Perandoria Bizantine dhe bota mesdhetare*

- Perandoria Bizantine përjetoi një proces të fortë helenizimi në shek. VII, gjatë mbretërimit të perandorit Heraklios.
- Në vitin 610, në Gadishullin Arabik lindi një besim i ri fetar, Islami; ai u zgjerua në territoret e Lindjes së Mesme, duke mbërritur në kufijtë e Bizantit në Anadoll
- Filloi të ndihej presioni i botës islame për t'u zgjeruar drejt Perëndimit; të krishterët u detyruan të forconin pozitat e tyre.
- Në shek. VIII, tokat e Bizantit, përfshirë edhe viset arbërore, u bënë arenë e luftës së ikonave, luftë mes adhuruesve të ikonave të shenjtorëve të krishterë dhe atyre që propagandonin se kisha e krishterë duhet të ishte si në kohën e apostujve: e varfër dhe e virtytshme.

Hapi i tretë: Punë me tekstin

Për të përforcuar njohuritë që kanë përfutur nxënësit, në këtë orë mësimi përdoren pyetjet e rubrikës “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime”. Mësuesi/ja bën disa pyetje të kësaj rubrike dhe të tjera që i ka hartuar paraprakisht, për të nxitur diskutime në klasë. Me këto pyetje synohet që nxënësit të kuptojnë më mirë konceptet e temës:

- Cilat ishin shkaqet që përshpejtuan ndarjen e Perandorisë Romake?
- Si mund të argumentoni vazhdimësinë iliro-arbërore?
- Si e kuptoni termin proces i fortë helenizimi dhe sllavizimi?
- Pse bota e krishterë u detyrua të forconte edhe më shumë pozitat e saj në Anadoll?
- Kur dhe ku u zhvillua lufta e ikonave dhe shpjegoni cilat ishin shkaqet e saj?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë, për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Detyrat dhe puna e pavarur

Kërkoni në internet ose në botime të ndryshme të dhëna për Kulturën e Komanit dhe ndërtoni një minialbum me to.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)	Tema mësimore: Dobësimi i Bizantit dhe fuqizimi i familjeve shqiptare (shek. XI–XV)	Situata e të nxënët: Në pranverën e vitit 1081 princërit normanë të Italisë së Jugut iu turrën tokave të Arbrit, me synimin për të vendosur nën kontroll rrugën <i>Egnatia</i> , e për të përparuar drejt Kostandinopojës. Çdo nismë politiko-ushtarake, sidomos gjatë Mesjetës së Vonë, që do të fillonte në tokat arbërore, kishte si synim përfundimtar marrjen e Kostandinopojës, kryeqendra e atëhershme e botës. Por ekzistenca e Bizantit kërcënohej edhe nga Lindja. Turqit, pas fitores së Betejës së Mallasgirtit (1071) në Anadollin Lindor, i hapën udhë depërtimit në Anadoll me të njëjtin objektiv: marrjen e Kostandinopojës.	
Rezultatet e të nxënët sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja:		Fjalë kyç: dyndjet e popujve, dyndje sllave, principatë, arbër, Perandori Bizantine, vasalitet, sundim dinastik	
<ul style="list-style-type: none"> • liston principatat arbërore të Mesjetës së Vonë; • përshkruan kushtet historike që sollën fuqizimin e individëve e familjeve fisnike vendase; • vlerëson rolin që kanë luajtur principatat arbërore në historinë mesjetare të Arbrit dhe në atë të Ballkanit. 	Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për periudhën e Mesjetës së Hershme në Shqipëri		
		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Qytetari	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Diskutim i lirë Të nxënët në bashkëpunim Lexim i drejtuar			

Organizimi i orës së mësimi

Hapi i parë: Diskutim i lirë

Mësuesi/ja ka vendosur hartën e dyndjeve të popujve sllavë dhe të tjerë në Ballkan dhe kërkon nga nxënësit që të tregojnë pasojat e kësaj dyndjeje në viset arbërore, duke risjellë në mendjen e tyre njohuritë që kanë për gjendjen e Gadishullit Ballkanin pas ndarjes së Perandorisë Romake. Nxënësit flasin për dyndjet sllave në Ballkan, pasojat e këtyre dyndjeve, gjendjen politike dhe ekonomike e trojeve të Arbërisë. Mësuesi/ja dëgjon përgjigjet e nxënësve dhe bën plotësimet përkatëse.

Hapi i dytë: Të nxënit në bashkëpunim

Duke orientuar nxënësit të lexojnë tekstin për disa minuta, mësuesi/ja nis ndërtimin e njohurive të reja nëpërmjet teknikës “të nxënit në bashkëpunim”. Gjatë kohës që nxënësit lexojnë tekstin, ai/ajo shkruan në tabelë “Fuqizimi i familjeve shqiptare” dhe ndan tabelën në tri kolona. Së bashku me nxënësit ai/ajo evidenton se me dobësimin e Perandorisë Bizantine, familjet dhe principatat arbërore u fuqizuan. Mësuesi/ja shkruan pikat kryesore të procesit të dobësimit të Bizantit dhe fuqizimit të familjeve arbërore.

<i>Fillimet e familjeve fisnike arbërore</i>	<i>Principata e Arbrit (shek. XIII)</i>	<i>Principatat arbërore të Mesjetës së Vonë (shek. XIII-XV)</i>
<ul style="list-style-type: none"> → Bizanti kishte nevojë për më shumë individë, familje dhe institucione të forta vendase. → Perandori bizantin Basili II filloi t’u japë institucioneve fetare në tokat e Arbrit të ardhurat e disa fshatrave (pronoia – pronë e kushtëzuar dhe bashtina – pronë e pakushtëzuar dhënë si shpërblim për një shërbim të caktuar). → Kushti i pronoiave: shërbime ushtarake për llogari të pushtetit bizantin. → Në shek. XIII nisën të dalin familjet fisnike mesjetare arbërore, si Skurrajt, Arianitët, Muzakat. 	<ul style="list-style-type: none"> → Fakte për fuqinë e princërve të Arbrit <ul style="list-style-type: none"> ○ Në vitin 1208, Papa Inocenti III i akordoi titullin <i>princ</i> Dhimitrit të Arbrit. ○ Princ Dhimitri i Arbrit u martua me mbesën e perandorit bizantin. → Princërit gradualisht po shkonin drejt fuqizimit politik. → Sipas interesave politikë, ndërronin fe nga katolikë në ortodoksë dhe anasjelltas; → Princ Dhimitri u konvertua në katolik, për të fituar mbështetjen e Vatikanit dhe njohjen e principatës së tij nga shtetet katolike të Europës. 	<ul style="list-style-type: none"> → Principatat arbërore (e Balshajve, Topiajve, Muzakajve, Aranitëve dhe më pas e Kastriotëve) luajtën rol të rëndësishëm në historinë mesjetare të Arbrit dhe në historinë e Ballkanit. → Kishin prerë monedhat, simbolet dhe vultat shtetërore → Krerët e familjeve fisnike arbërore mbanin tituj aristokratikë. → U lidhën me martesë dinastike mes tyre për të forcuar pozitat. → kishin kancelaritë e tyre me shkruar profesionistë, të cilët u siguronin atyre komunikimin edhe me shtetet e tjera. <ul style="list-style-type: none"> ○ Balshajt arritën që zotërimet e tyre t’i shtrinën në të gjitha hapësirat që gjatë asaj kohe njiheshin si territore të banuara nga arbërit

Hapi i tretë: Lexim i drejtuar

Mësuesi/ja i kërkon një nxënësi të lexojë pjesën “Thelloni njohuritë”, ku jepen fakte për fuqizimin e principatës së Balshajve dhe diskuton për fuqinë dhe autoritetin e kësaj principate. Për të përforcuar njohuritë që kanë përfunduar nxënësit në këtë orë mësimi përdoren pyetjet e rubrikës “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirni përfundime”. Mësuesi/ja bën disa pyetje të kësaj rubrike dhe të tjera që i ka hartuar paraprakisht për të nxitur diskutime në klasë.

- Cilat ishin detyrimet e fshatarit pas lindjes së pronës?
- Ku dallon pronoia nga bashtina?

- Cilat janë disa nga elementet që shprehin fuqizimin e pavarësisë të principatave shqiptare?
- Cilat ishin interesat e Papatit në trojet arbërore?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë, për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Detyrat dhe puna e pavarur

Kërkoni dhe gjeni në internet simbolet e principatave të Arbrit dhe krijoni një poster, duke përfshirë edhe një përshkrim të shkurtër të shtrirjes së këtyre principatave.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori 9	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)	Situata e të nxënësve: Dyndjet e mëdha të popujve drejt Ballkanit (shek. V–VII) u shoqëruan me shkatërrime të mëdha të jetës materiale, që Ballkani trashëgonte nga periudha antike. Shumë qytete, si Butrinti, Apolonia, Amantia, Skampa, Bylisi etj. u shkatërruan dhe e humbën përfundimisht rolin dhe peshën e tyre në jetën e popullsisë vendase. Qendrat e reja urbane, si Kruja, Petrela, Kanina, Drishti, më shumë ishin qendra të fortifikuara ushtarake sesa qytete të mirëfillta.		
Tema mësimore: Kultura arbërore, gjuha dhe besimi fetar i arbërve	Fjalë kyç: qytet arbëror, statut i qytetit, kodikë ndarja e kishave		
Rezultatet e të nxënësve sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan zhvillimin ekonomik në disa nga qytetet arbërore të periudhës së mesjetës; • veçon tiparet kryesore në arkitekturën dhe artin figurativ; • vlerëson besimin fetar dhe gjuhën si elementë të veçantë të Arbërisë gjatë periudhës së Mesjetës. 	Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi		
Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për periudhën e kulturën arbërore, gjuhën, besimin fetar, kodikët e Beratit, artin në periudhën mesjetare	Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Stuhi mendimesh Ditari dypjesësh Punë me tekstin		

Organizimi i orës së mësimimit

Hapi i parë: Stuhi mendimesh

Mësuesi/ja ka vendosur hartën e Arbërisë në tabelë dhe pyet nxënësit për gjendjen e viseve arbërore pas dyndjeve sllave. Disa nga pyetjet që mësuesi/ja mund të bërë për të nxitur nxënësit që të flasin për dyndjet sllave në Ballkan, pasojat e këtyre dyndjeve, gjendja politike dhe ekonomike e trojeve të Arbërisë janë:

- Cilat ishin qytetet kryesore të Arbërisë gjatë kësaj periudhe?
- Çfarë pasojash lanë dyndjet sllave në Ballkan?
- Si funksionin kishat dhe besimet fetare në Arbëri gjatë kësaj periudhe? (kujtojmë këtu ndarjen e Perandorisë Romake)

Mësuesi/ja dëgjon përgjigjet e nxënësve dhe bën plotësimet përkatëse.

Hapi i dytë: Ditari dypjesësh

Për ndërtime të njohurive në këtë orë mësimi, mësuesi/ja përdor teknikën “Ditari dypjesësh”.

Çështja	Komenti
→ Qytetet arbërore	→ Fushatë e madhe fortifikimesh edhe në tokat iliro-arbërore si pasojë e dyndjeve sllave (Durrësi nga Perandor Anastasi, Amantia, Bylisi, etj.) → Në shek. XIII–XIV qytetet arbërore filluan të marrin tipare të qarta të qendrave të mirëfillta qytetare me lagje të reja banimi e me vende ku zhvillohej jeta ekonomike. → Në Arbëri lulëzoi arkitektura romano-gotike. → U zhvillua ekonomia, u ngritën qendra tregtare e doganore → Qytetet arbërore shfaqen me statutet vendase për administrimin e jetës në qytet (statusi i Shkodrës dhe ai i Drishtit); këto statute rregullonin aspekte të ndryshme të jetës dhe ekonomisë së qyteteve. →
→ Eposi i kreshnikëve dhe dokumentet e hershme të shqipërisë	→ Eposi i kreshnikëve, një cikël tregimesh legjendare me ngjarje dhe personazhe vendase, por edhe me ndikime nga eposet antike dhe ato fqinje të europiane. → Ka lidhje fuqishme me periudhën e kalimit nga ilirët tek arbërit. → Shqipja gjatë Mesjetës nuk arriti t’i bënte ballë përdorimit të latinishtes,

	<p>greqishtes dhe sllavishtes mesjetare si gjuhë administrate. Ajo ishte gjuhë e komunikimit të përditshëm të arbërve, e fisnikërisë dhe e klerit vendas.</p> <p>→ Shkollat mesjetare në tokat e arbrit u themeluan me nismën e institucioneve fetare, por edhe me nismën e komunave qytetare; ku mësohej gramatikë, retorikë, aritmetikë, astronomi dhe muzikë.</p>
→ Besimi fetar dhe artet figurative	<p>→ Më 1054, krishterimi u nda në dy pjesë; rrjedhimisht, arbrit e Jugut mbetën nën ndikimin e ortodoksisë, kurse ata të veriut nën ndikimin e katolicizmit</p> <p>→ Koleksioni i kodikëve (tekste fetare) është një nga elementet më të rëndësishme të trashëgimisë materiale të kulturës mesjetare shqiptare (Kodiku i Purpurt i Beratit).</p> <p>→ Mozaikët e shek. IV–VI në bazilikat arbërore janë mjaft të njohura</p> <p>→ Afreske me vlerë të madhe gjejmë në shpellën e Prespës (shek. XI–XII) dhe në kishat e Rubikut dhe të Apolonisë.</p>

Hapi i tretë: Punë me tekstin

Për të përforcuar njohuritë që kanë përfutur nxënësit, në këtë orë mësimi përdoren pyetjet e rubrikës “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime”. Mësuesi/ja bën disa pyetje të kësaj rubrike dhe të tjera që i ka hartuar paraprakisht për të nxitur diskutime në klasë. Me këto pyetje synohet që nxënësit të kuptojnë më mirë konceptet e temës:

- Cilat janë disa nga dokumentet e hershme të shqipes?
- Çfarë ndodhi me tokat arbërore pas ndarjes së kishës katolike?
- Çfarë është *statuti* dhe cilat janë funksionet e tij në jetën e qyteteve arbërore të periudhës?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë, për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Detyrat dhe puna e pavarur

Krijoni një minialbum me pamje nga kodikët, kishat dhe bazilikat e periudhës së mesjetës në Shqipëri.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)		Situata e të nxënit: Në vitin 1352, perandori bizantin Joan Kantankuzeni thirri turqit osmanë në Ballkan për ta ndihmuar Bizantin të mbrohej nga përparimi serb që kërcënonte Kostandinopojën. Sapo të përfundonin misionin e tyre, trupat osmane duhet të ktheheshin në Anadoll. Por, osmanët u ngulën në Ballkan, për të mos u larguar më prej tij.	
Tema mësimore: Aristokracia shqiptare dhe ballkanike përballë pushtimit osman (1371–1443)		Fjalë kyç: aristokraci shqiptare, shtet osman, Principata e Kastriotëve, kriza osmane, Skënderbeu ferman	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • shpjegon situatën në Ballkan në prag të ardhjes së turqve; • tregon fazat ushtarake midis turqve dhe ballkanasve. • liston rrjedhojat e pushtimit osman dhe tregon kryengritjet e viteve ‘20-‘30 të shek. XV. 			
Burimet: teksti, harta e pushtimit të Ballkanit, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për pushtimin e Ballkanit nga osmanët		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Marrëdhënie pyetje-përgjigje			

Organizimi i orës së mësimit

Hapi i parë: Marrëdhënie pyetje-përgjigje

Mësuesi/ja ka vendosur hartën e Ballkanit në tabelë dhe pyet nxënësit në lidhje me këto vende:

– Çfarë tregon kjo hartë?

– Si ishte ndarë Arbëria në periudhën e Mesjetës?

– Cilat ishin qytetet më të zhvilluara në Arbëri dhe si funksionin ato?

Pasi dëgjon përgjigjet e nxënësve, mësuesi/ja bën një përmbledhje të shkurtër të zhvillimit ekonomik e kulturor të Arbërisë dhe udhëzon nxënësit të lexojnë pjesën e parë të mësimit.

Hapi i dytë: Lexim i drejtuar

Në fillim, mësuesi/ja shkruan në tabelë “Shteti osman dhe aristokracia ballkanike”. Ai/ajo e ndan tabelën në tri kolona ku shkruan:

Zgjerimi i osmanëve në Ballkan	Fisnikëria ballkanike	Aristokracia shqiptare
Copëtimi i Mbretërisë Serbe; pushtime dhe inkursione osmane në Ballkan; osmanët hapën portat e depërtimit të organizuar drejt brigjeve të Danubit dhe bregdetit Adriatik e Jon.	U organizua në një koalicion ballkanik; morën pjesë edhe fisnikë nga Arbëria; koalicioni ballkanik pësoi disfatë (Beteja e Kosovës).	Duhet të vendoste: ose me osmanët (Jakup dhe Kasem pashë Muzaka; Isa pashë Skurra etj.) që përbëjnë bërthamën e parë të shqiptarëve të islamizuar si dhe modelin e parë të shqiptarëve të integruar në strukturat e larta shtetërore osmane, ose kundër tyre (Gjergj Araniti, Gjon Kastrioti, Depë Zenebishi), prishën marrëveshjet me osmanët, për të ruajtur pavarësinë e zotërimeve.

Më pas, mësuesi/ja shkruan në tabelë “Kastriotët” dhe duke iu referuar hartës së principatës së Kastriotëve udhëzon nxënësit të lexojnë për pak minuta pjesën e dytë dhe më pas evidenton disa nga tiparet e zgjerimit të principatës së Kastriotëve, si:

- u zgjeruan dukshëm në hapësirë që shtrihej nga Tetova në lindje e deri në grykëderdhjen e lumit Mat në detin Adriatik;
- përkon me dobësimin e sundimit të Balshajve dhe, sidomos, me dobësimin e fuqisë osmane pas disfatës me mongolët;
- taksat e vjela nga doganat, në rrugën tregtare mes Prizrenit e Tetovës me brigjet e Adriatikut, përbënin të ardhurat kryesore të zotërimeve të Kastriotëve;
- zotërimet shtriheshin nga Shkupi deri në bregdetin shqiptar.

Mësuesi/ja udhëzon nxënësit të lexojnë pjesën e tretë të tekstit, “Krizë osmane e viteve 1443-1444 dhe kthimi i Skënderbeut në Krujë”. Ai/ajo e ndan tabelën në tri kolona dhe e plotëson atë së bashku me nxënësit.

Pushtimet osmane	Besimi i krishterë përballë osmanëve	Luftimet mes të krishterëve dhe osmanëve
Nën drejtimin e sulltan Mehmetit I, osmanët nisën fushata ushtarake për të rivendosur sundimin e tyre;	Pushtimi i qytetit të Selanikut (1430), e detyroi perandorin bizantin të kërkonte ndihmë te Papa i Romës, të kërkonte aleancë politike me Hungarinë dhe me principatat turke të Anadollit; në Koncilin e Firences (1439) u arrit bashkimi formal mes dy kishave të krishtera, asaj katolike dhe ortodokse; trupat kryqtare kaluan Danubin dhe përparuan me shpejtësi në brendësi të Ballkanit.	Në Nish dhe Piro, kryqtarët shpartalluan disa njësi ushtarake osmane; sulltani shpalli mobilizimin e përgjithshëm ushtarak të të gjitha trupave osmane; në këtë periudhë, Gjergj Kastrioti Skënderbeu vendosi të braktiste karrierën prej shtetari dhe ushtaraku të lartë në shtetin osman dhe të kthehej në viset atërore në Arbëri

Hapi i tretë: Punë me tekstin

Për të përforcuar njohuritë që kanë përfutur nxënësit, në këtë orë mësimi përdoren pyetjet e rubrikës “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirni përfundime”. Mësuesi/ja bën disa pyetje të kësaj rubrike dhe të tjera që i ka hartuar paraprakisht për të nxitur diskutime në klasë. Me këto pyetje synohet që nxënësit të kuptojnë më mirë konceptet e temës:

- Cilët janë faktorët nga të cilët përfituan osmanët për t’u zgjeruar në Ballkan?
- Cilat ishin pozicionin e princërve shqiptarë në marrëdhënie me osmanët?
- Pse perandori bizantin u detyrua t’i kërkonte ndihmë Papës së Romës?

Hapi i tretë: Punë me tekstin

Për të përforcuar njohuritë që kanë përfutur nxënësit, në këtë orë mësimi përdoren pyetjet e rubrikës “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirni përfundime”. Mësuesi/ja bën disa pyetje të kësaj rubrike dhe të tjera që i ka hartuar paraprakisht për të nxitur diskutime në klasë. Me këto pyetje synohet që nxënësit të kuptojnë më mirë konceptet e temës:

- Cilët janë faktorët nga të cilët përfituan osmanët për t’u zgjeruar në Ballkan?
- Cilat ishin pozicionin e princërve shqiptarë në marrëdhënie me osmanët?
- Pse perandori bizantin u detyrua t’i kërkonte ndihmë Papës së Romës?

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)		Situata e të nxënit: Kthimi në tokat atërore dhe veçanërisht marrja e kalasë së Krujës shënon një ndryshim të rëndësishëm në aktivitetin politik të Gjergj Kastriotit Skënderbeut. Kruja që nga ky moment u bë kryeqendra politike dhe administrative e shtetit të Skënderbeut, i cili i përgatitur si shtetar dhe ushtarak i lartë në oborrin osman, e dinte mirë që sulltanët osmanë synonin të krijonin një perandori, që do t’i zinte vendin Bizantit dhe do të shndërrohej në fuqinë botërore të kohës.	
Tema mësimore: Gjergj Kastrioti Skënderbeu dhe koha e tij (1443-1468)			
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • liston synimet dhe rezultatet e Besëlidhjes së Lezhës; • shtjellon aspekte të rëndësishme të shtetit të Skënderbeut; • analizon idenë e vazhdimësisë së shtetit mbi të njëjtat territore të Skënderbeut. 		Fjalë kyç: Besëlidhja e Lezhës, Shteti i Skënderbeut, institucionet, simbolet, aleanca	
Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për epokën e lavdishme të Skënderbeut		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Marrëdhënie pyetje-përgjigje Përvijimi i të menduarit Diskutim			

Organizimi i orës së mësimit

Hapi i parë: Marrëdhënie pyetje-përgjigje

Mësuesi/ja ka vendosur hartën e Arbërisë dhe u kërkon nxënësve të flasin për pushtimet osmane të vendit dhe situatën politike në këto vise. Për të kanalizuar diskutimet dhe përgjigjet e nxënësve, ajo shtron disa pyetje, si:

- Cilat ishin territoret që pushtuan osmanët në Arbëri?
- Pse perandori bizantin kërkoi ndihmë nga Papa i Romës?
- Cilat ishin betejat kryesore mes të ushtrive të krishtera dhe pushtuesve osmanë?
- Kur u kthye Skënderbeu në Arbëri? Cilat ishin planet e tij?

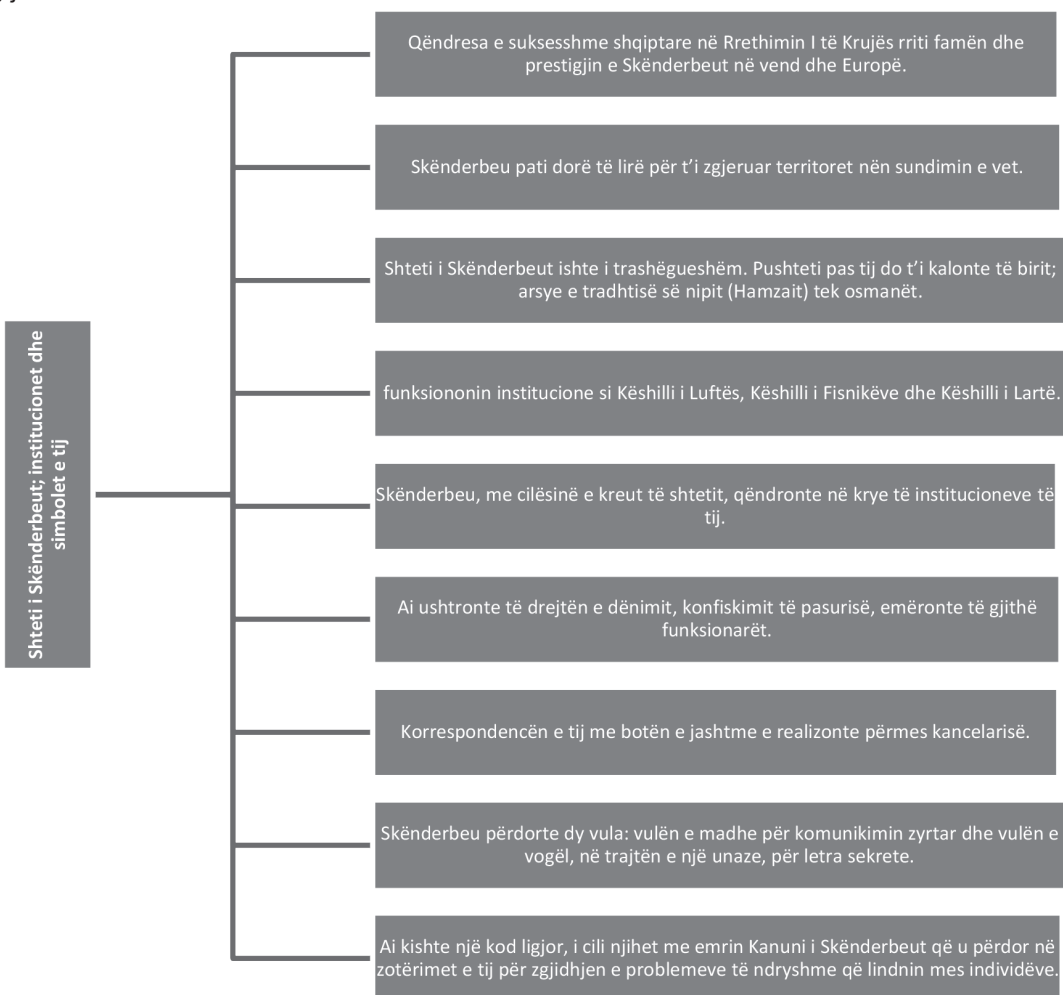
Mësuesi/ja bën plotësimet përkatëse dhe së bashku me nxënësit bëjnë një përmbledhje të pushtimeve osmane në Ballkan dhe përshkruajnë momentin kur Gjergj Kastrioti Skënderbeu vendosi të braktiste karrierën prej shtetari dhe ushtaraku të lartë në shtetin osman dhe të kthehej në viset atërore në Arbëri.

Hapi i dytë: Përvijimi i të menduarit

Në fillim, mësuesi/ja shkruan në tabelë “Besëlidhja e Lezhës”. Ai/ajo përdor teknikën ‘përvijimi i të menduarit’ për ndërtimin e njohurive të reja. Klasa ndahet në disa grupe dhe secili grup lexon një nëntemë të tekstit dhe diskutojnë atë që kanë lexuar.

Më pas, mësuesi/ja shkruan duke treguar “Shteti i Skënderbeut” dhe pyet nxënësit se çfarë nënkupton ky togfjalësh.

Hapi i tretë: Diskutim

Çështjet dhe pyetjet e rubrikës “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime” mund të përdoren për të përforcuar njohuritë që kanë përfutur nxënësit në këtë orë mësimi. Mësuesi/ja bën disa pyetje të kësaj rubrike dhe të tjera që i ka hartuar paraprakisht për të nxitur diskutime në klasë. Me këto pyetje synohet që nxënësit të kuptojnë më mirë konceptet e temës:

- Pse Kruja konsiderohej si kryeqendër e Skënderbeut?
- Cilat ishin synimet dhe rezultatet e Lidhjes së Lezhës?
- Pse Besëlidhja e Lezhës e zgjodhi Skënderbeun komandant të përgjithshëm?
- Çfarë simbolike kishte emblema e dhisë në përkrenaren e Skënderbeut?
- Si synonte Skënderbeu të realizonte idenë e vazhdimësisë së shtetit mbi të njëjtat territore?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë, për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Detyrat dhe puna e pavarur

Bëni një ese të shkurtër për rolin e bashkimit të princërve shqiptarë në Besëlidhjen e Lezhës për arritjen e synimeve të mëdha.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)		Situata e të nxënit: Gjergj Kastrioti ka lindur nga prindër të krishterë ortodoksë. Gjatë qëndrimit të tij pranë Oborrit Osman në Edirne, atë e konvertuan në fenë islame. Sapo u kthye në Krujë dhe shpalli kryengritjen e tij kundër osmanëve, Skënderbeu deklaroi publikisht kalimin e tij në Krishterimin Katolik. Ky veprim shënon një moment të rëndësishëm të veprimit të tij politik në kërkim të aleatëve dhe mbështetjes nga Vatikani, nga qytet-shtetet e Italisë dhe shtetet e tjera të Europës Perëndimore.	
Tema mësimore: Aktiviteti politik dhe ushtarak i Skënderbeut (1443–1468)			
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • liston aspekte të veprimtarisë diplomatike të Skënderbeut; • përshkruan disa nga betejat e Skënderbeut dhe rrjedhojat e tyre; • vlerëson aftësitë ushtarake dhe diplomatike të Skënderbeut. 		Fjalë kyç: aktivitet politik, aktivitet diplomatik, mbrojtës i krishterimit, aktivitet ushtarak, rrethimet e Krujës, strateg ushtarak	
Burimet: teksti, interneti, enciklopedia, materiale të ndryshme për epokën e lavdishme të Skënderbeut dhe veprimtaria e tij ushtarake dhe politike		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Qytetari	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Marrëdhënie pyetje-përgjigje Pema e mendjes Punë me tekstin			

Organizimi i orës së mësimit

Hapi i parë: Marrëdhënie pyetje-përgjigje

Mësuesi/ja ka vendosur hartën e Arbërisë në tabelë dhe u kërkon nxënësve të flasin për pushtimin osman dhe gjendjen e vendit gjatë kësaj periudhe. Për të përforcuar dhe risjellë në kujtesë njohuritë e mëparshme për qëndresën shqiptare, mësuesi/ja bën pyetje si:

- Çfarë synimesh dhe rezultate pati Besëlidhja e Lezhës? Pse kishte rëndësi ajo?
- Pse Besëlidhja e Lezhës e zgjodhi Skënderbeun komandant të përgjithshëm?
- Si funksiononte shteti i Skënderbeut?

– Çfarë kompetencash kishte Skënderbeu në drejtimin e shtetit të kësaj periudhe?

Mësuesi/ja bën plotësimet përkatëse të përgjigjet e nxënësve dhe së bashku me ta bëjnë një përmbledhje të arritjeve të Besëlidhjes së Lezhës dhe funksionimit të shtetit të Skënderbeut, duke evidentuar drejtimin e shtetit, vultat dhe funksionet, marrëdhëniet e tij me shtetet e tjera etj.

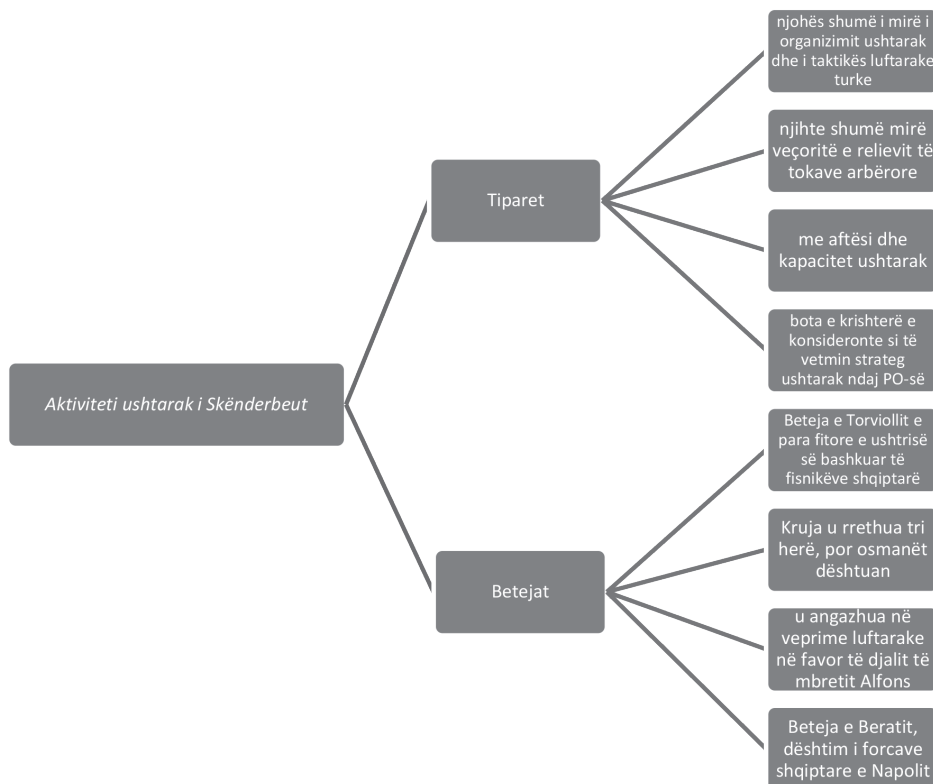
Hapi i dytë: Pema e mendjes

Pasi ka bërë një përmbledhje të përgjigjeve të nxënësve, mësuesi/ja shton se në drejtimin e shtetit Skënderbeu kreu aktivitet politik dhe diplomatik. Këtu ai/a jo ndërton një tabelë të madhe dhe shkruan:

<p>Aktiviteti politik e diplomatik</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hungarezi Huniadi dhe Skënderbeu u përpoqën të harmonizonin veprimet dhe fushatat e tyre ushtarake kundër pushtuesve osmanë. • sundimtarët serbë, vasalë të sulltanit penguan pjesëmarrjen e Skënderbeut në Betejën e Kosovës. • i propozoi Venedikut të angazhohej në qëndresën kundërosmane në Arbri; u refuzua për të traktatit të paqes me sulltan Mehmetin II. • Skënderbeu i drejtoi sytë nga Napoli; u firmos Traktati i Gaetës që synonte të garantonte ndihmën ekonomike dhe ushtarake napoletane për Skënderbeun. • Titujt e dhënë nga papët e Romës: Mbrojtës i Krishterimit apo Kapiten i Përgjithshëm i Selisë së Shenjtë. • Skënderbeu vendosi kontakt edhe me Dukatin e Milanos, me Mantovën, Sienën, por edhe me Dukatin e Burgonjës (Francë), me Ibrahimin, kreun e principatës së Karamanit, rivale e osmanëve në Anadoll.
	<p>Mantovën, Sienën, por edhe me Dukatin e Burgonjës (Francë), me Ibrahimin, kreun e principatës së Karamanit, rivale e osmanëve në Anadoll.</p>

Aktiviteti ushtarak i Skënderbeut

Hapi i tretë: Punë me tekstin

Mësuesi/ja ndërton tabelën e mëposhtme dhe së bashku me nxënësit e plotëson atë.

Emri i betejave	Viti	Vendi	Rrjedhojat

Më pas, për të përforcuar njohuritë që kanë përfutur nxënësit në këtë orë mësimi, mësuesi/ja përdor pyetjet e rubrikës “Kontrolloni – Mendoni – Arsyetoni – Gjurmoni – Nxirrni përfundime”. Ai/ajo disa pyetje të kësaj rubrike dhe të tjera që i ka hartuar paraprakisht për të nxitur diskutime në klasë. Ai/ajo drejton disa pyetje me të cilat synohet që nxënësit të kuptojnë më mirë konceptet e temës:

- Cilat janë vlerat dhe karakteri i Traktatit të Gaetës? Pse kishte rëndësi për Skënderbeun ky traktat?
- Cilat janë disa nga tiparet që tregojnë për aftësitë ushtarake të Skënderbeut?
- Pse Skënderbeu mbeti figura numër 1 e shpresës për dëbimin e osmanëve nga Ballkani?
- Çfarë tregon fakti që rrethimet e Krujës i drejtonin vetë sulltanët?

Vlerësimi

Nxënësit vlerësohen për pjesëmarrjen në diskutime që zhvillohen në klasë, për kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në saktësinë e përgjigjeve të dhëna.

Detyrat dhe puna e pavarur

Krijoni një album me pamje nga aktiviteti ushtarak i Skënderbeut, duke përdorur piktura, imazhe dhe pamje të tjera që tregojnë për betejat dhe armët e Heroit tonë Kombëtar.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)		Situata e të nxënit: Mësuesi/ja luan në magnetofon ose video projektor këngën “Moj e bukura More” dhe diskuton me nxënësit rreth tekstit të kësaj kënge.	
Tema mësimore: Arbëreshët (veprimtari praktike)		Fjalë kyç: Arbëri, arbëresh, largim, traditë, gjuhë, veshje	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • evidenton arsyet e largimit të arbëreshëve nga Arbëria; • tregon në hartë vendet ku u vendosën arbëreshët, pasi u larguan nga Arbëria; • vlerëson ruajtjen e gjuhës, traditave, veshjeve të tyre. 		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Qytetari Arte	
Burimet: teksti, Fjalori Enciklopedik Shqiptar, Vëllimi I, faqe 89-92, interneti.			
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Diskutim i lirë			

Organizimi i veprimtarisë praktike: Diskutim i lirë

Hapi i parë: Përgatitja për diskutim

Mësuesi/ja orienton nxënësit të lexojnë për disa minuta tekstin “Lexim i orientuar” dhe së bashku me ta zgjedh temën për diskutim. Disa nga temat për diskutim mund të jenë:

- arsyet e largimit të arbërve nga trojet e tyre;
- emigrimi, vendosja dhe shtrirja e arvanitasve dhe arbëreshëve në Greqi dhe Itali;
- zakonet, traditat, veshjet, gjuha e arbëreshëve (arbërishtja); ngjashmëritë me shqiptarët dhe gjuhën shqipe;

- arbëreshët e Italisë dhe figura e Gjergj Kastriotit;
- personalitete arbëreshe në art, kulturë, arsim etj.;
- marrëdhëniet e arbëreshëve me vendasit

Hapi i dytë: Diskutimi

Në këtë pjesë të mësimit, mësuesi/ja, pasi ka zgjedhur temat për diskutim, nis bashkëbisedimin me nxënës për të evidentuar çështjet kryesore që do të trajtohen në këtë veprimtari praktike. Për të nisur diskutimin mund të përdoret një bisedë hyrëse, video, këngë arbëreshe, foto, evidenca me të dhëna dhe pyetje nxitëse. Për një diskutim të suksesshëm, të bëhet një skemë për çdo çështje që do të diskutohet dhe të ndiqet me rreptësi. Kjo do të ndihmojë në mbajtjen e linjës së diskutimit dhe do ta orientojnë grupin drejt temës së duhur që është në diskutim. Nxënësit diskutojnë duke pasur parasysh materialet e mbledhura paraprakisht.

Hapi i tretë: Vlerësimi i diskutimit

Mësuesi/ja në këtë fazë nxjerr përfundimet dhe së bashku me nxënësit bëhet vlerësimi i diskutimit. Rëndës merr vetëvlerësimi i nxënësve. Për nxjerrjen e përfundimeve të kihet parasysh që të përmbliidhen pikat kryesore; të renditen faktet e paraqitura; të tregohet ç’është realizuar; dhe të bëhet vlerësimi i punës.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: III	Klasa: 9
Tematika: Territoret shqiptare në Mesjetë (shek. V-fundi i shek. XV)		Situata e të nxënët: Mësuesi/ja ka orientuar nxënësit paraprakisht për këtë vizitë. Ai/ajo ka udhëzuar nxënësit të përsërisin njohuritë që kanë marrë për Skënderbeun, shtetin e tij, veprimtarinë e tij diplomatike, politike dhe ushtarake.	
Tema mësimore: Veprimtari praktike. <i>Vizitë në Muzeun Historik dhe Etnografik të Krujës</i>			
Rezultatet e të nxënët sipas kompetencave të fushës sipas temës mësimore: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • njihet nga afër me Krujën, kryeqendrën e shtetit të Skënderbeut; • identifikon objektet historike, duke u njohur nga afër aspekte të veprimtarisë politike dhe luftarake të Gjergj Kastriotit Skënderbeut; • dallon dhe rendit simbolet e shtetit të Skënderbeut. 		Fjalë kyç: Muze, objekte historike, vizitë në muze, simbole të Skënderbeut	
Burimet		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Qytetari Arte	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			

Organizimi i veprimtarisë praktike: Vizitë në grup dhe diskutim

Hapi i parë: Përgatitja për vizitë në muze

Mësuesi/ja i ka orientuar paraprakisht nxënësit për vizitën në muze, duke pasur parasysh se këto vizita janë pjesë përbërëse tejet e domosdoshme e mësimdhënies së historisë. E tillë konsiderohet edhe vizita në Muzeun Historik dhe Etnografik në Krujë. Kjo vizitë i ndihmon nxënësit për konkretizimin e njohurive që kanë marrë për jetën dhe veprën e Gjergj Kastriot Skënderbeut.

Hapi i dytë: Vizita në muze

Gjatë vizitës në muze, mësuesi/ja dhe nxënësit vizitojnë pavijonet, ku nxënësit njihen nga afër me jetën dhe veprimtarinë e Heroit tonë Kombëtar, si dhe shohin piktura murale e skulptura kushtuar atij. Gjatë kësaj vizite nxënësit risjellin në mendje njohuritë që kanë marrë në shkollë apo dije të tjera që kanë fituar nga libra të ndryshëm që trajtojnë këtë epokë të historisë së popullit tonë. Gjatë vizitës mund të kërkohet ndihma e një ciceroni të muzeut. Nxënësit dëgjojnë me vëmendje dhe përfshihen në garat me pyetje-përgjigje që bëjnë me ciceronin.

Hapi i tretë: Vlerësimi i vizitës

Mësuesi/ja në këtë fazë nxjerr përfundimet dhe së bashku me nxënësit bëhet vlerësimi i vizitës. Rëndësi merr vetëvlerësimi i nxënësve. Ata japin përshtypjet e tyre dhe evidentojnë njohuri të reja që mund të kenë marrë, dhe për të cilat mund të flasin gjatë rrugës së kthimit.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit:	
Tema mësimore: Shteti shqiptar në vitet 1912-1914		<p><i>Çështja e arsimit ka një randësi kryesore në rilindjen e Kombit Shqiptar, pse vetëm me një liri të shëndoshë e me një arësim të vërtetë mund të ngjallet e mund të mëkambet kombi ynë e mund të fitojë të drejtën që të hyjë në radhë të popujve të qytetnuem.</i> Luigj Gurakuqi</p> <p>Diskutohen çështjet: Rëndësinë që kishte arsimiti në zhvillimin e Shqipërisë. A ka po të njëjtën rëndësi ai edhe sot?</p>	
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/ja: <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan veprimtarinë e qeverisë së Vlorës; • liston vendimet e Konferencës së Ambasadorëve në Londër për statusin, kufijtë dhe organizimin e shtetit shqiptar; • evidenton rrethanat e ardhjes së princ Vidit në Shqipëri dhe arsytet e largimit të tij; 		Fjalë kyç: Qeveri e Përkohshme, status kufij shtetërorë, administrim ndërkombëtar principatë autonome e sovrane	
Burimet: teksti i nxënësit, hartë, foto dhe ilustrime.		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Qytetari Gjeografi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Stuhi mendimi Lexim i drejtuar Ditarët e të nxënit			
Organizimi i orës së mësimi			
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Stuhi mendimi			
Mësuesi/ja i pyet nxënësit rreth njohurive të tyre dhe rreth informacionit të mbledhur për veprimtarinë e Qeverisë së Përkohshme të Vlorës:			

- Kur u shpall pavarësia e Shqipërisë?
- Cilat ishin vendimet e Kuvendit të Vlorës?
- Tregoni në hartë ku shtrihet veprimtaria e Qeverisë së Përkohshme të Vlorës.
- Cilat janë disa nga vështirësitë me të cilat u përball Qeveria e Vlorës?

Ndërtimi i njohurive të reja: Lexim i drejtuar

- Mësuesi/ja orienton nxënësit që të lexojnë në heshtje dy pjesët e para të temës: “Veprimtaria e Qeverisë së Përkohshme të Vlorës” dhe “Çështja shqiptare në Konferencën e Ambasadorëve në Londër” dhe të gjejnë përgjigjet për pyetjet:
 - Pse Qeveria e Përkohshme e Vlorës nuk shtriu veprimtarinë e saj në të gjithë territorin shqiptar?
 - Cilat ishin vështirësitë që hasi Qeveria e Përkohshme e Vlorës?
 - Pse Shqipëria e Mesme nuk u vendos në varësinë e Qeverisë së Vlorës?
 - Cilat janë vendimet që mori Qeveria e Vlorës?
 - A e njohën fuqitë e Mëdha Qeverinë e Vlorës? Po/Jo Pse?
 - Kur i nisi dhe përfundojë punimet Konferenca e Ambasadorëve?
 - Ku i zhvilloi punimet Konferenca e Ambasadorëve?
 - Cilat janë çështjet që u diskutuan në Konferencën e Ambasadorëve?
 - Cilat janë vendimet që mori Konferenca e Ambasadorëve për Shqipërinë?
 - Cilat ishin Fuqitë e Mëdha që mbështetën çështjen shqiptare?
 - Tregoni në hartë kufijtë e shtetit shqiptar që përcaktoi Konferenca e Ambasadorëve .
 - Cila ishte forma e qeverisjes së shtetit shqiptar që përcaktoi Konferenca e Ambasadorëve?

Pasi nxënësit kanë përfunduar leximin japin përgjigjet për pyetjet. Mësuesi/ja u kërkon nxënësve të lexojnë fjalitë që vërtetojnë përgjigjet e tyre.

- Mësuesi/ja orienton nxënësit që të lexojnë në heshtje pjesën e tretë të temës: “Zbatimi i vendimeve të Konferencës së Ambasadorëve: Komisionet Ndërkombëtare dhe themelimi i Principatës Shqiptare” dhe të gjejnë përgjigjet për pyetjet:
 - Cilat ishin komisionet që punonin për të zbatuar vendimet e Konferencës së Ambasadorëve?
 - Kur mbërriti Princ Vidi në Shqipëri?
 - Përshkruaj kushtet historike në të cilat erdhi Princ Vidi në Shqipëri.
 - Kur u largua Princ Vidi nga Shqipëria?
 - Cilat janë shkaqet që çuan në largimin e Princ Vidit nga Shqipëria?

Pasi nxënësit kanë përfunduar leximin japin përgjigjet për pyetjet. Mësuesi/ja i kërkon që nxënësit të lexojnë fjalitë që vërtetojnë përgjigjet e tyre.

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Ditarët e të nxënit

Mësuesi/ja fton nxënësit që në një fletë fletoreje ta ndajnë me një vizë në mes. Në njërën anë ata mund të shkruajnë ngjarjet dhe në anën tjetër mund të shkruajnë një koment. Më pas nxënësit prezantojnë gjetjet ose shënimet e tyre.

Vlerësimi: Mësuesi/ja përdor teknikën e vlerësimit të nxënësit nga nxënësi. Ai/ajo mban shënime në evidencë për disa prej nxënësve lidhur me angazhimin e tyre, përgjigjet e dhëna, që tregojnë se nxënësi ka fituar njohuri dhe aftësi për pikat e nxehta të Luftës së Ftohtë.

Detyrat dhe puna e pavarur: Vlerësoni punën e Qeverisë së Përkohshme të Vlorës.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit: Foto të Shqipërisë gjatë Luftës së Parë Botërore	
Tema mësimore: Shqipëria gjatë Luftës së Parë Botërore (1914-1918)			
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përcakton në hartë ndarjen e territorit të Shqipërisë në zona pushtimi gjatë Luftës së Parë Botërore; • Evidenton qëndrimin që mbajtën Fuqitë e Mëdha ndaj çështjes shqiptare gjatë Luftës së Parë Botërore; • përshkruan reagimin e shqiptarëve në vitet e Luftës së Parë Botërore, duke evidentuar krijimin e Krahinës Autonome të Korçës dhe thirrjen e Kongresit të Durrësit. 		Fjalë kyç: Lufta e Parë Botërore, ushtri pushtuese, zonë pushtimi, protektorat, administratë autonome	
Burimet: teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi	

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve

Stuhi mendimi
Mbjajta e strukturuar e shënimeve
Diskutim

Organizimi i orës së mësimt

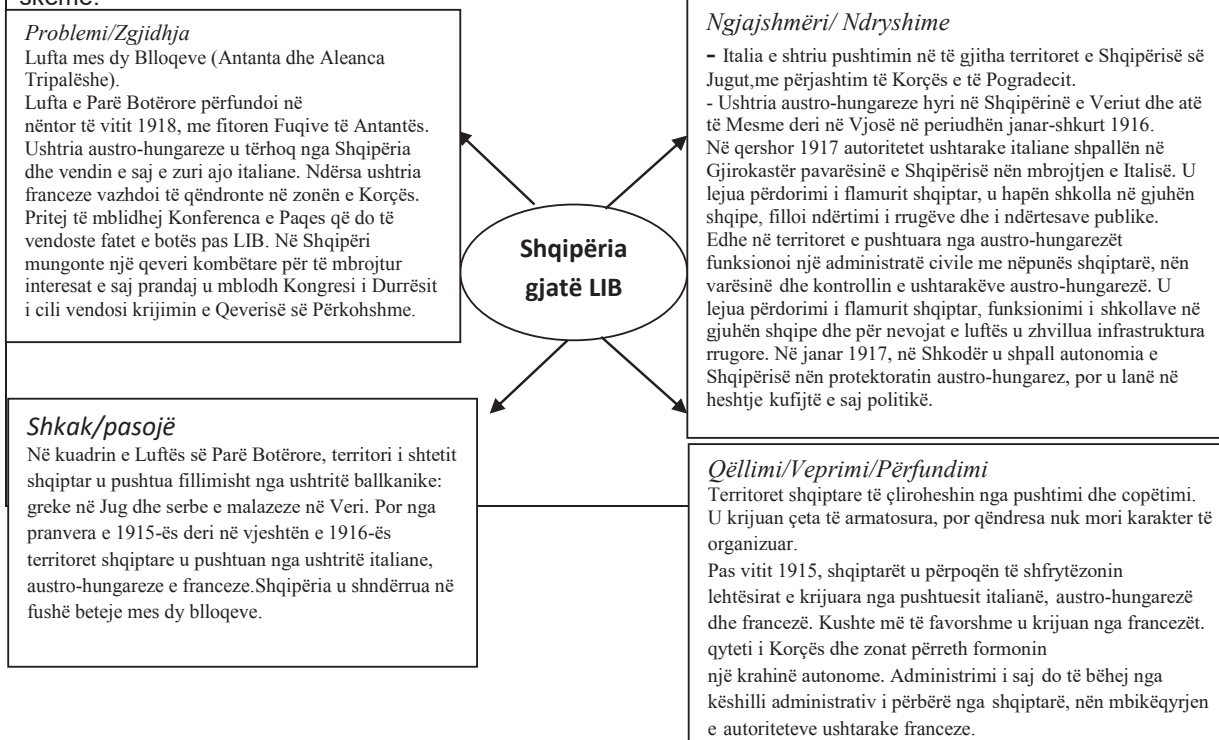
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Stuhi mendimi

Mësuesi/ja i pyet nxënësit rreth njohurive të tyre dhe rreth informacionit të mbledhur për Shqipërinë gjatë Luftës së Parë Botërore (LIB):

- Cili ishte qëndrimi i Italisë dhe Austro-Hungarisë në Konferencën e Ambasadorëve?
- Përshkruani situatën në të cilën ndodhej Shqipëria në prag të fillimit të LIB?

Ndërtimi i njohurive të reja: Mbjajta e strukturuar e shënimeve

Mësuesi/ja orienton nxënësit që tema e sotme do të zhvillohet me anë të metodës “Mbjajta e strukturuar e shënimeve”, e cila ka si qëllim mbajtjen në mënyrë efikase të shënimeve dhe realizohet me anë të skemës (organizuesit grafik). Mësuesi/ja bën skemën në tabelë dhe orienton nxënësit se çfarë duhet të përfshihet në skemë.

<p>Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Diskutim</p> <p>Mësuesi fton nxënësit që të diskutojnë rreth çështjeve: -Territeoret shqiptare gjatë LIB, Politika e pushtesve italianë dhe austro-hungarez, përpjekjet e shqiptarëve dhe krijimi i Krahinës Autonome të Korçës, arsyet e mbledhjes së Kongresit të Durrësit dhe vendimet e tij etj.,</p>
<p>Vlerësimi: Mësuesi mban shënime në evidencë për nxënësit që demonstrojnë njohuri rreth temës mësimore.</p>
<p>Detyrat dhe puna e pavarur: Krahasoni qëndrimin e Fuqive të Antantës ndaj Shqipërisë me vendimin e 29 korrikut 1913.</p>

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit:“Italia do të mbajë Vlorën sipas dispozitave të Londrës; do t’i jepet gjithashtu edhe mandati mbi Shqipërinë. Kufijtë e Shqipërisë së Veriut do të ndryshohen... Kufiri jugor do të ndryshojë në përputhje me vijën e propozuar nga delegati francez dhe anglez”...	
Tema mësimore: Konferenca e Paqes dhe Kongresi i Lushnjës		Pjesë nga memorandum i janarit 1920 midis Britanisë së Madhe, Francës dhe Italisë. Diskutim: Arsyet e shqetësimit të shqiptarëve nga ky memorandum.	
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/ja: <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan qëndrimin e Fuqive të Mëdha ndaj çështjes shqiptare në Konferencën e Paqes në Paris; • identifikon arsyet e thirrjes së Kongresit Kombëtar të Lushnjës; • liston vendimet e Kongresit Kombëtar të Lushnjës. 		Fjalë kyç: Konferencë Paqeje, çështje shqiptare, Kongres i Lushnjës, pavarësi, statut Këshilli i Lartë	
Burimet: teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime.		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Di-Dua të di-Mësova			

- Cili ishte qëndrimi i Fuqive të Mëdha ndaj çështjes shqiptare?
- Cilat janë vendimet e Konferencës së Paqes?
- Cilat ishin arsyet e mbajtjes së Kongresit të Lushnjës?
- Kur u mbajt Kongresi Lushnjës?
- Cilat janë vendimet e Kongresit të Lushnjës?

Mësuesi/ja shënon në kolonën “Dua të di” çështjet apo pyetjet e nxënësve.

- Ai/ajo fton nxënësit që të gjejnë informacionin që i përgjigjet pyetjeve të tyre në tekst ose që i ndihmon ata për të kuptuar.
- Nxënësit përfundojnë leximin, mësuesi/ja i pyet për informacionin e gjetur dhe plotëson apo saktëson informacionin e dhënë nga nxënësit dhe e shkruan atë në kolonën e tretë “Mësova”.

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Mësova

Punohet me rubrikën “Kontrolloni-Mendoni-Arsetoni-Gjurmoni-Nxirrni përfundime”.

Vlerësimi: Mësuesi/ja mban shënime në evidencë për disa prej nxënësve lidhur me angazhimin e tyre, përgjigjet e dhëna, që tregojnë se nxënësi/ja ka fituar njohuri dhe aftësi Konferencën e Paqes dhe Kongresin e Lushnjës.

Detyrat dhe puna e pavarur: Analizoni qëndrimin që SHBA-së ndaj kompromisit të janarit 1920 dhe tregoni nëse ky qëndrim ndikoi në fatin e Shqipërisë dhe të shqiptarëve.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit:	
Tema mësimore: Zhvillimet politike në Shqipëri në vitet 1921-1924		<p><i>Qeveria shqiptare, interprete besnike e ndjenjave të të gjithë popullit shqiptar, duke dashur fort të konsolidojë paqen në Ballkan, kërkon të pranohet në Lidhjen e Kombeve dhe të marrë pjesë në Asamblenë e Madhe që do të mbledhet në Gjenevë...</i></p> <p>Pjesë nga letra e kryetarit të delegacionit shqiptar në Konferencën e Paqes drejtuar sekretarit të përgjithshëm të Lidhjes së Kombeve, 12 tetor 1920</p> <p>Diskutim: Arsyet pse qeveria shqiptare e konsideronte të rëndësishëm pranimin e Shqipërisë në Lidhjen e Kombeve.</p>	
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/ja:		Fjalë kyç:	
<ul style="list-style-type: none"> • evidenton elementet e para të parlamentarizmit në Shqipëri, duke listuar grupimet politike gjatë viteve 1921-1924; • përshkruan vendimet e Konferencës së Ambasadorëve në Paris; • shpjegon arsyet që shkaktuan acarimin e jetës politike në Shqipëri, të cilat kulmuan me Lëvizjen e Qershorit 1924. 		parlamentarizëm, grupime politike, parti politike, luftë për pushtet, Lidhja e Kombeve, stabilitet politik	

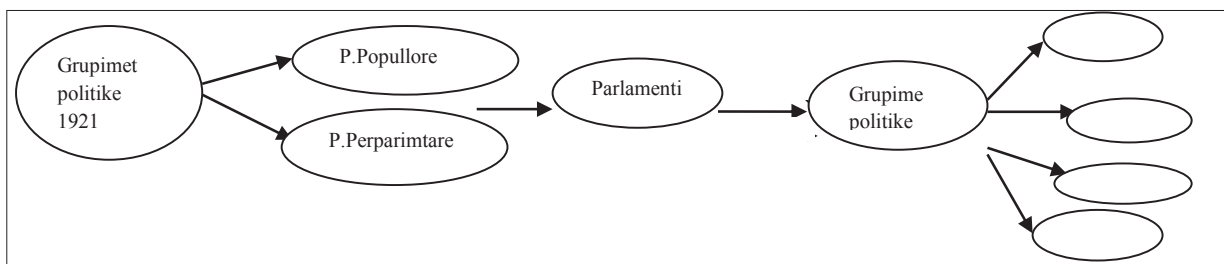
<p>Burimet: teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime.</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi</p>
<p align="center">Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Përvijim i të menduarit Diskutim</p>	
<p align="center">Organizimi i orës së mësimit</p>	
<p>Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme Përvijim i të menduarit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mësuesi/ja pasi shënon temën në tabelë, nxit diskutimin për situatën ekonomike e politike në Shqipërinë e viteve 1921-1924. • Më pas, mësuesi/ja i kërkon nxënësve që të lexojnë për disa minuta pjesën “Fillesat e parlamentarizmit në Shqipëri. Grupimet politike në vitet 1921-1924” dhe i fton ata në diskutim, ndërkohë që ka ndërtuar në tabelë skemën e përvijimit të të menduarit. • Mësuesi/ja e ndan klasën në grupe dhe i shpërndan fletë A4 dhe i udhëzon të plotësojnë tabelën. • Grupet plotësojnë tabelën. <p>Zgjedhjet e vitit 1923</p> <p>Mësuesi/ja orienton nxënësit që të ndarë në grupe të lexojnë për pak minuta “Situata e jashtme: rinjohja e pavarësisë së Shqipërisë” dhe “ Situata politike në Shqipëri (1921-1924)”. Pas leximit mësuesi/ja i udhëzon të plotësojnë skemën. Idetë ose kategoritë kryesore i vendos treguesin 1 në radhitje, ndërsa detajeve i vendos treguesit 2, 3.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zhvillimet në politikën e jashtme dhe të brendshme në Shqipërinë e viteve 1921-1924 2. <i>Rinjohja e pavarësisë së Shqipërisë</i> <ol style="list-style-type: none"> 3. Qeveria e Tiranës kërkon anëtarësimin e saj në Lidhjen e Kombeve. 3. Mbështetje nga Britania e Madhe. 3. Shqipëria u pranua anëtare e Lidhjes së Kombeve. 3. Fuqitë e Mëdha njihnin pavarësinë e Shqipërisë dhe tërësinë e saj territoriale me disa rregullime në veri, në favor të Mbretërisë Serbo-Kroate-Slllovene. 3. U njoh qeveria shqiptare. 3. Shteti shqiptar vendos marrëdhënie diplomatike me shtetet e tjera. 2. <i>Situata e rënduar ekonomike</i> <ol style="list-style-type: none"> 3. Mungesa e Reformës Agrare kishte krijuar pakënaqësi në radhët e fshatarësisë. 3. Tregtarët e mesëm ishin të pakënaqur, pasi nuk merrnin nga shteti shërbimet e duhura. 3. Popullsia, kryesisht në Veri, ishte goditur nga uria. 3. Buxheti i shtetit ndodhej në gjendje të mjerueshme. 3. Ushtarakët dhe nëpunësit në muajt e parë të vitit 1924 nuk morën pagat e tyre. 2. <i>Mungesa e qëndrueshmërisë politike</i> <ol style="list-style-type: none"> 3. Lufta e ashpër për pushtet. 3. Lëvizjen e Qershorit të vitit 1924, kur opozita, e mbështetur edhe nga ushtria, mori pushtetin. 3. Në dhjetor 1924, A. Zogu filloi ndërhyrjen e armatosur kundër qeverisë së Nolit dhe ia doli të rimerrte pushtetin <p>Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Diskutim</p> <p align="center">Punohet me rubrikën “Kontrolloni- Mendoni-Arsyetoni-Gjurmoni-Nxirrni përfundime.</p>	

<p>Vlerësimi: Mësuesi mban shënime në evidencë për disa prej nxënësve lidhur me angazhimin e tyre, përgjigjet e dhëna, që tregojnë se nxënësi ka fituar njohuri dhe aftësi për situatën politike dhe ekonomike në Shqipërinë e viteve 1921-1924.</p>
<p>Detyrat dhe puna e pavarur: Interpretimi frazat e shkëputura nga libri i autorit Bernd J. Fischer “ Mbreti Zog dhe përpjekjet për stabilitet në Shqipëri”</p> <p>“Dobësia e qeverisë dhe paaftësia e saj për të trajtuar shpejt kushtet në përkeqësimin e situatës ekonomike, e shtuan edhe më tej pakënaqësinë e popullit. Pakënaqësia u shtua në jug, ku reforma agrare vazhonte të ishte një letër e djegur, ashtu edhe në veri ku ..., nga një valë urie mori përmasa serioze. Opozita kritikonte qeverinë si shkaktare të kësaj gjendjeje dhe pati sukses në shtimin e radhëve me pasues të rinj.”</p>

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
<p>Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939</p>		<p>Situata e të nxënit:</p> <p><i>Qeveria shqiptare, interprete besnike e ndjenjave të të gjithë popullit shqiptar, duke dashur fort të konsolidojë paqen në Ballkan, kërkon të pranohet në Lidhjen e Kombeve dhe të marrë pjesë në Asamblenë e Madhe që do të mbledhet në Gjenevë...</i></p> <p>Pjesë nga letra e kryetarit të delegacionit shqiptar në Konferencën e Paqes drejtuar sekretarit të përgjithshëm të Lidhjes së Kombeve, 12 tetor 1920</p> <p>Diskutim: Arsyet pse qeveria shqiptare e konsideronte të rëndësishëm pranimin e Shqipërisë në Lidhjen e Kombeve.</p>	
<p>Tema mësimore: Zhvillimet politike në Shqipëri në vitet 1921-1924</p>			
<p>Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • evidenton elementet e para të parlamentarizmit në Shqipëri, duke listuar grupimet politike gjatë viteve 1921-1924; • përshkruan vendimet e Konferencës së Ambasadorëve në Paris; • shpjegon arsyet që shkaktuan acarimin e jetës politike në Shqipëri, të cilat kulmuan me Lëvizjen e Qershorit 1924. 		<p>Fjalë kyç: parlamentarizëm, grupime politike, parti politike, luftë për pushtet, Lidhja e Kombeve, stabilitet politik</p>	
<p>Burimet: teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime.</p>		<p>Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi</p>	
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Përvijim i të menduarit Diskutim</p>			
<p>Organizimi i orës së mësimi</p>			
<p>Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme Përvijim i të menduarit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mësuesi/ja pasi shënon temën në tabelë, nxit diskutimin për situatën ekonomike e politike në Shqipërinë e viteve 1921-1924. 			

- Më pas, mësuesi/ja i kërkon nxënësve që të lexojnë për disa minuta pjesën “Fillesat e parlamentarizmit në Shqipëri. Grupimet politike në vitet 1921-1924” dhe i fton ata në diskutim, ndërkohë që ka ndërtuar në tabelë skemën e përvijimit të të menduarit.
- Mësuesi/ja e ndan klasën në grupe dhe i shpërndan fletë A4 dhe i udhëzon të plotësojnë tabelën.
- Grupet plotësojnë tabelën.

Zgjedhjet e vitit 1923

Ndërtimi i njohurive të reja: Shënime mbi shënime

Mësuesi/ja orienton nxënësit që të ndarë në grupe të lexojnë për pak minuta “Situata e jashtme: rinjohja e pavarësisë së Shqipërisë” dhe “ Situata politike në Shqipëri (1921-1924)”. Pas leximit mësuesi/ja i udhëzon të plotësojnë skemën. I detë ose kategoritë kryesore i vendos treguesin 1 në radhitje, ndërsa detajeve i vendos treguesit 2, 3.

1. Zhvillimet në politikën e jashtme dhe të brendshme në Shqipërinë e viteve 1921-1924
2. *Rinjohja e pavarësisë së Shqipërisë*
 3. Qeveria e Tiranës kërkon anëtarësimin e saj në Lidhjen e Kombeve.
 3. Mbështetje nga Britania e Madhe.
 3. Shqipëria u pranua anëtare e Lidhjes së Kombeve.
 3. Fuqitë e Mëdha njihnin pavarësinë e Shqipërisë dhe tërësinë e saj territoriale me disa rregullime në veri, në favor të Mbretërisë Serbo-Kroate-Slllovene.
 3. U njoh qeveria shqiptare.
 3. Shteti shqiptar vendos marrëdhënie diplomatike me shtetet e tjera.

2. *Situata e rënduar ekonomike*

3. Mungesa e Reformës Agrare kishte krijuar pakënaqësi në radhët e fshatarësisë.
3. Tregtarët e mesëm ishin të pakënaqur, pasi nuk merrnin nga shteti shërbimet e duhura.
3. Popullsia, kryesisht në Veri, ishte goditur nga uria.
3. Buxheti i shtetit ndodhej në gjendje të mjerueshme.
3. Ushtarakët dhe nëpunësit në muajt e parë të vitit 1924 nuk morën pagat e tyre.

2. *Mungesa e qëndrueshmërisë politike*

3. Lufta e ashpër për pushtet.
3. Lëvizjen e Qershorit të vitit 1924, kur opozita, e mbështetur edhe nga ushtria, mori pushtetin.
3. Në dhjetor 1924, A. Zogu filloi ndërhyrjen e armatosur kundër qeverisë së Nolit dhe ia doli të rimerrte pushtetin

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Diskutim

Punohet me rubrikën “Kontrolloni- Mendoni-Arsyetoni-Gjurmoni-Nxirrni përfundime.

Vlerësimi: Mësuesi mban shënime në evidencë për disa prej nxënësve lidhur me angazhimin e tyre, përgjigjet e dhëna, që tregojnë se nxënësi ka fituar njohuri dhe aftësi për situatën politike dhe ekonomike në Shqipërinë e viteve 1921-1924.

Detyrat dhe puna e pavarur: Interpretoni frazat e shkëputura nga libri i autorit Bernd J. Fischer “ Mbreti Zog dhe përpjekjet për stabilitet në Shqipëri”

“Dobësia e qeverisë dhe paaftësia e saj për të trajtuar shpejt kushtet në përkeqësimin e situatës ekonomike, e shtuan edhe më tej pakënaqësinë e popullit. Pakënaqësia u shtua në jug, ku reforma agrare vazhdonte të ishte një letër e djegur, ashtu edhe në veri ku ..., nga një valë urie mori përmasa serioze. Opozita kritikonte qeverinë si shkaktare të kësaj gjendjeje dhe pati sukses në shtimin e radhëve me pasues të rinj.”

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit: <i>Në zgjedhjet parlamentare të prillit 1925 mori pjesë 20% e popullsisë. Ndërkohë që neni i parë i Statutit Themeltar të Republikës Shqiptare sanksiononte: “Sovraniteti buron nga populli”.</i>	
Tema mësimore: Republika Shqiptare (1925-1928)		Diskutim: Analizoni nenin dhe gjykoni nëse pushteti i dhënë A. Zogut buronte nga populli.	
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> përshkruan organizimin shtetëror të Republikës Shqiptare; evidenton përpjekjet e presidentit Ahmet Zogut për stabilizimin e situatës ekonomike dhe politike në Shqipëri; përshkruan lëvizjen opozitare ndaj qeverisjes së presidentit Ahmet Zogu. 		Fjalë kyç: Asamble kushtetuese, Republikë parlamentare, opozitë, reforma pakte politike, varësi ekonomike	
Burimet: teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime.		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Qytetari	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Shkrimi i lirë Sistemi ndërveprues i shënimeve - INSERT			
Organizimi i orës së mësimi			
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Shkrimi i lirë <ul style="list-style-type: none"> Mësuesi/ja u kërkon nxënësve që, bazuar në njohuritë që kanë, të përshkruajnë figurën e Ahmet Zogut. Pas përfundimit të detyrës, nxënësit diskutojnë rreth përgjigjeve dhe krijohet një panoramë rreth figurës së Ahmet Zogut. 			
Ndërtimi i njohurive të reja: Sistemi ndërveprues i shënimeve - INSERT Mësuesi/ja i kërkon nxënësve që në një fletë A4 apo fletoreje të ndërtojnë skemën e INSERT-it dhe e ndan klasën në 4 grupe. Mësuesi/ja sqaron nxënësit se do të lexojnë “Shpallja e Republikës Shqiptare” “Përpjekjet për të stabilizuar vendin” dhe “Marrëdhëniet me jashtë të shtetit shqiptar” dhe të vendosin në tekst shenjat: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Për informacionin që njohin; (-) në rastet kur informacioni që ata dinin, është i ndryshëm nga ai në tekst apo që e kundërshton atë; (+) për informacionin e ri, (?) për informacionin e paqartë. Nxënësit lexojnë individualisht tekstin dhe vendosin përbri shenjat. Më pas nxënësit diskutojnë për shenjat e vendosura dhe në fund ndërtojnë tabelën e mëposhtme:			

✓	-	+	?
<p>Pushteti i Presidentit ishte i madh, pasi ai kontrollonte ekzekutivin legjislativ dhe gjyqësorin. Ai ishte edhe komandant i forcave të armatosura. Pushteti legjislativ (Parlamenti) përbëhej nga dy dhoma: Senati dhe Dhoma e Deputetëve. Gjatë qeverisjes së tij A. Zogu u përpoq të eliminonte veprimtarinë opozitare kundër regjimit. A. Zogu vendosi rend dhe qetësi Reformimi i administratës shtetërore dhe vendosja e qeverisjes së vendit mbi baza kushtetuese dhe ligjore. Në bazë të politikës së jashtme ishin marrëdhëniet me Italinë.</p>	<p>Ahmet Zogu u emërua president. Qeveria e A. Zogut krijoi struktura administrative efikase dhe zgjidhte nëpunës të aftë. Qeveria e tij bëri përpjekje të mëdha për të nxjerr vendin nga prapambetja ekonomike. Qeveria shqiptare krijoi Bankën Kombëtare Shqiptare. U bënë përpjekje për të fuqizuar ekonominë shqiptare nëpërmjet dhënies së koncesioneve shoqërive të huaja.</p>	<p>Ahmet Zogu u kujdes që të legalizonte qeverinë e tij dhe të zgjidhte formën e regjimit. Për këtë u thirr Asambleja Kushtetuese, e cila më 21 janar 1925 vendosi shpalljen e Republikës Shqiptare. Më 3 mars, e njëjta Asamble miratoi Statutin Themeltar të Republikës Shqiptare (Kushtetutën). Sipas tij, Shqipëria ishte Republikë Parlamentare. Në krye të shtetit ishte Presidenti, i cili ishte edhe kryetar i qeverisë. Një pjesë e anëtarëve të Senatit emëroheshin nga Presidenti. Zogu nxori një sërë aktesh, si: dekreti “për internimin e autorit të propagandës”, dekreti “për internimin dhe konfiskimin e pasurisë së të arratisurve” dhe “ligji ndëshkimor për fajet publike”. Pakti i Parë Italo-Shqiptar u nënshkrua në Tiranë, më 27 nëntor 1926. Ai zgjaste 5 vjet. Nëpërmjet tij, Italia fitoi të ndërhynte në Shqipëri jo vetëm kur kjo rrezikonte pushtimin, por edhe kur rrezikohej qeverisja e A. Zogut nga lëvizje të brendshme politike. Një vit më vonë, më 22 nëntor 1927, po në Tiranë, u nënshkrua Pakti i Dytë Italo-Shqiptar. Ai kishte një afat 20-vjeçar. Ky</p>	<p>Shteti shqiptar kishte kështu formën e një republike presidenciale autoritare. Kodi Penal Përgatitja e legjislacionit shqiptar. U miratua ligji organik i Kryesisë së Republikës, u riorganizuan Forcat e Armatosura, ministri të ndryshme bënë përpjekje për reformimin e sistemit financiar të shtetit dhe riorganizimin e gjykatave. Nënshkrimi i pakteve nga njëra anë rriti varësinë e Shqipërisë nga Italia, nga ana tjetër mundësoi zhvillimin ekonomik të vendit</p>

		pakt i lejoj Italisë të vinte kontrollin mbi ushtrinë shqiptare.	
--	--	--	--

a. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Diskutimi

- Punohet me rubrikën “Kontrolloni- Mendoni-Arsyetoni-Gjurmoni- Nxirrni përfundime”.

Vlerësimi: Vlerësimi i punës në grup. Mësuesi mban shënime në evidencë për angazhimin e nxënësve, përgjigjet e dhëna, që tregojnë se nxënësi ka fituar njohuri dhe aftësi për Republikën shqiptare në vitet 1925-1928.

Detyrat dhe puna e pavarur: Ese me temë “A. Zogu si president”.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit: Gazeta Telegraf, Tiranë, 5 gusht 1928 shkruante: <i>Pas një prove trevjeçare, forma republikane e qeverisjes ka provuar se ajo ishte e papajtueshme me nevojat themelore politike të vendit, gjendja e brendshme dhe e jashtme e të cilit është e tillë që bën të domosdoshme nevojën e një qeverisjeje më autoritare dhe më të respektuar.</i>	
Tema mësimore: Mbretëria Shqiptare (1928-1939)		Diskutim: Arsyet e kalimit nga forma qeverisëse republikane në atë mbretërore.	
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • evidenton ndryshimet në organizimin shtetëror të Shqipërisë nga republika në monarki; • evidenton përpjekjet e mbretit Zog I për të ndërtuar një shteti kombëtar dhe për modernizimin e tij; • përshkruan marrëdhëniet me jashtë të shtetit shqiptar gjatë viteve 1925-1939; 		Fjalë kyç: mbretëri parlamentare, shtet autoritar, konsolidim, modernizim, reformë agrare	
Burimet: teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime.		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Qytetari	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Parashikimi me terma paraprakë Ditarët e të nxënit Rrjeti i diskutimit			

Organizimi i orës së mësimit

Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Parashikimi me terma paraprakë

Shtet 1928 modernizim kriza ekonomike botërore mbretëri Ahmet Zogu 1939

- Nxënësit, në mënyrë individuale do të shkruajnë fjali me këta terma, duke bërë lidhjen mes tyre.
- Lexohen fjalitë e ndërhuara
- Diskutohen përgjigjet dhe evidentohen fjalitë që kanë lidhje me temat që do të zhvillohen.

Ndërtimi i njohurive të reja: Ditarët e të nxënët

- Mësuesi/ja i orienton nxënësit të lexojnë tekstin të ndarë në çifte, ku një nga nxënësit nënvizon pjesët që i bëjnë më tepër përshtypje ose për të cilat ka pyetje dhe tjetri nënvizon komentet apo sugjerimet.
- Pas leximit e nxjerrjes së citimeve, mësuesi/ja u jep kohë nxënësve të bëjnë komentet e tyre sipas modelit të paraqitur në tabelë.

Citim/Fragment	Komente/sugjerime
Pse kalimi nga sistemi qeverisës republikan në atë mbretëror konsiderohej si domosdoshmëri për të garantuar stabilitetin politik në vend?	Sepse sistemi mbretëror u shkonte më shumë për shtat prirjeve vetjake të A. Zogut dhe mentalitetit të shqiptarëve.
Cilat janë ndryshimet ligjore dhe institucionale që u bënë pas shpalljes së Mbretërisë Shqiptare?	Në dhjetor 1928 u miratua Statuti Themeltar i Mbretërisë Shqiptare, ndërsa Asambleja Kushtetuese u shndërrua në Parlament. Sipas statutit, Shqipëria ishte mbretëri demokratike, parlamentare, e trashëgueshme. Organizimi i shtetit ndryshonte nga ai i mëparshmi. Parlamenti kishte vetëm një dhomë,
Mbretëria Shqiptare kishte kështu tiparet e një shteti autoritar.	Senati, i cili kishte dëshmuar njëfarë opozite ndaj ndërtimit të mbretërisë, u suprimua. Statuti parashikonte ndarjen e pushteteve, por i njëjti mbretit fuqi të pakufizuar dhe kontroll mbi to. Pushteti i mbretit ishte i pakontrollueshëm. Atij i njëjti e drejta të bënte zgjedhjen e ministrave, ndërsa vendimet në fushën gjyqësore jepeshin dhe ekzekutoheshin vetëm në emrin e tij. Lejohej liria e fjalës dhe e mbledhjes, por nuk lejohej krijimi i partive politike.
Në vitet e Mbretërisë Shqiptare u vijua puna e nisur në periudhën e republikës, për konsolidimin dhe modernizimin e shtetit shqiptar.	U plotësua më tej legjislativi, me një paketë ligjesh sipas modeleve perëndimore. I tillë ishte Kodi Penal, Civil dhe ai Tregtar. Vëmendje iu dha organizimit të plotë të organeve vendore. U krijua një komision i posaçëm për çrrënjosjen e favorizimit, paaftësisë dhe korrupsionit të përhapur në administratën shtetërore.
Masat në fushën ekonomike	U shkurtua administrata dhe shpenzimet për oborrin mbretëror, ndërkohë që një hua e madhe financiare u mor nga Italia. U ulën taksat doganore për disa mallra industriale; u mor vendimi për të krijuar Bankën Bujqësore. Në vitin 1935, si pasojë e daljes nga kriza botërore dhe e masave të marra, vihet re një përmirësim i situatës ekonomike.
Zhvillimet, investimet dhe ndryshimet në vitet e Mbretërisë Shqiptare	U investua në infrastrukturë dhe ndërtime publike. U zhvillua edhe industria, si: nxjerrja e naftës, industria tekstile, e duhanit etj. U organizuan lidhjet e postë-telegrafëve dhe u ndërtuan disa fusha aeroplanësh. Në vitet '30, një pjesë e qyteteve shqiptare mori pamje të re. Duke përdorur kryesisht paratë e huasë italiane SVEA, u ndërtuan rrugë, shtëpi, lokale publike, hotele, lulishte, etj.

	<p>Ngritja e centraleve elektrike shënoi një hop cilësor në përmirësimin e jetës së qyteteve.</p> <p>Në vitin 1938 u ngrit për herë të parë Stacioni Radiofonik Kombëtar. Kudo vepronte Organizata e Kryqit të Kuq.</p> <p>U ndërtuan spitale. Në spitalin e Përgjithshëm “Zogu I” në Tiranë u hap edhe pavioni i maternitetit,</p>
Politika e jashtme e Mbretërisë Shqiptare	<p>Në fillim të viteve ‘30 vihet re një prirje e qeverisë shqiptare për të bërë një politikë më të pavarur nga Italia.</p> <p>Mbretëria Shqiptare përpiket për të forcuar marrëdhëniet me vendet ballkanike.</p>
Marrëdhëniet mes Mbretërisë Shqiptare dhe asaj italiane.	<p>Mes Mbretërisë Shqiptare dhe asaj italiane vihen re acarime dhe përmirësime në marrëdhëniet mes tyre.</p> <p>Acarimet i përkasin viteve 1932-1934, kur si rezultat i reformës arsimore të ndërmarrë nga shteti shqiptar, u mbyllën disa shkolla që administroheshin dhe financoheshin nga italianët. Acarimi arriti kulmin në qershor të 1934-ës, ku ushtria italiane bëri një demonstrim force me brigjet detare shqiptare. Tërheqja e palës shqiptare dhe rihapja e shkollave italiane, solli qetësinë në marrëdhëniet shqiptaro-italiane.</p> <p>Marrëveshjet dypalëshe me karakter ekonomik që pasuan, krahas rritjes së ndikimit politik dhe ekonomik italian në Shqipëri, përmirësuan edhe gjendjen ekonomike të vendit.</p>

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Rrjeti i diskutimit

- Nxënësit prezantojnë punën e bërë.
- Diskutohen citimet dhe komentetet.
- Punohet në grup me rubrikën “Kontrolloni- Mendoni-Arsyetoni-Gjurmoni- Nxirrni përfundime”.

Vlerësimi: Mësuesi/ja mban shënime në evidencë lidhur me angazhimin e nxënësve në punën në çift apo në grup, përgjigjet e dhëna, që tregojnë se ai/ajo ka fituar njohuri dhe aftësi për Mbretërinë Shqiptare në vitet 1928-1939.

Detyrat dhe puna e pavarur: Gjeneroni informacione për ndryshimet që pësoi jeta shoqërore, arsimit dhe kultura në vitet Mbretërisë Shqiptare.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939	<p>Situata e të nxënësve:</p> <p>Në kujtimet e saj, Jorgjie Truja në lidhje me mësimin e vajzave në institutin “Nana Mbretëreshë” shkruante: <i>Rritej numri i nxënësveve, rriteshin mësimet, shtoheshin profesorët. Përveç mësimin të muzikës ngrita aty grupin koral... lahin qindra vajza që mësuan për herë të parë alfabetin e muzikës, derisa arritën të shkruajnë e të këndojnë jo vetëm këngë shkollore, por edhe pjesë të letërsisë korale.</i> <i>Me librat, operetat edukative që solla nga Italia dhe me inskenime të poezive të poetëve tanë, i nxora në skenë çdo vit këto vajza që për kohën ishin të vetmet grupe artistike për Tiranën.</i></p>		
Tema mësimore: Zhvillimet shoqërore dhe kulturore në Shqipëri në vitet 1920-1939	<p>Diskutim:</p> <p>Interpretoni fragmentin dhe nxirrni përfundime në lidhje me ndryshimet që kishte pësuar arsimit.</p>		

<p>Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • evidenton ndryshimet në arsim dhe kulturë në vitet 1920-1939; • përshkruan aspekte të jetës shoqërore dhe kulturore në Shqipëri në vitet 1920-1939; • vlerëson përpjekjet për emancipim të shoqërisë shqiptare. 	<p>Fjalë kyç: shkollë kombëtare, shoqëri shqiptare, elitë, emancipim, martesë civile, divorc</p>
<p>Burimet: informacioni që nxënësit kanë, teksti, pamje dhe foto të</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:</p>
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Stuhi mendimi Punë në grupe</p>	
<p>Organizimi i orës së mësimit</p> <p>Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Stuhi mendimi Mësuesi/ja pyet nxënësit rreth njohurive të tyre për ndryshimet në arsim, kulturë në vitet 1920-1939:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A kishte shkolla në gjuhën shqipe në vitet 1920-1939? – Cilat janë disa nga shkollat që ekzistonin në këto vite në Shqipëri? – Çfarë drejtimi kishin shkollat në këtë periudhë, laik apo fetar? <p>Ndërtimi i njohurive të reja</p> <p>a) Punë në grupe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mësuesi/ja ka përzgjedhur foto të shkollave, ndërtesave, momenteve nga jeta shoqërore, pamje të qyteteve. • Mësuesi/ja i ndan nxënësit në 6-7 grupe, u shpërndan fotot e mbledhura (çdo grup një foto) dhe kërkon që të evidentojnë elementet përbërëse të fotove. • Pas përfundimit të punës, një përfaqësues për çdo grup prezanton foton dhe punën e bërë. 	
<p>b) Lexim i tekstit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mësuesi/ja u kërkon nxënësve të lexojnë tekstin dhe të nënvizojnë informacionin e paqartë për ta dhe sqaron termat, konceptet dhe informacionin. <p>c) Punë në çifte</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mësuesi/ja u ndan detyrat për çdo çift dhe i kërkon që, për pjesët e caktuara, njëri të hartojë pyetje, ndërsa tjetri të gjejë përgjigjen. • Nxënësit lexojnë pyetjet dhe përgjigjet. <p>Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura (20 minuta) Mësuesi fton nxënësit t’u përgjigjen pyetjeve të mëposhtme:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cilat janë masat që u morën për zhvillimin e arsimit në Shqipëri gjatë viteve 1920-1939? – Kur u miratua ligji për arsimin e detyrueshëm fillor? – Çfarë përpjekjesh u bënë për zhvillimin e arsimit të mesëm të përgjithshëm dhe atij profesional? – Cilat janë disa nga institucione arsimore të kësaj periudhe? – Përshkruani përpjekjet që u bënë për emancipimin e gruas shqiptare në vitet ‘20 -’30. – Cilat janë masat që u morën për forcimin e pozitës juridike të gruas? – Përshkruani zhvillimin e kulturës shqiptare gjatë viteve 1920-1939. 	

Vlerësimi: Mësuesi/ja mban shënime në evidencë për nxënës. Vlerëson nxënësit për punën e bërë në çift apo në grup.

Detyrat dhe puna e pavarur: Interpretimi fragmentin e shkëputur nga libri *Mbreti Zog dhe përpjekja për stabilitet në Shqipëri*, i autorit Bernd Fisher:

“Natyrisht ligji i ri që dënonte mbulimin e fytyrës së grave tërësisht ose pjesërisht hasi në disa kundërshtime, pasi shumë shqiptarë nuk ishin krejtësisht në gjendje të përballonin çmimet e larta për blerjen e veshjeve të kohës. Filluan të qarkullonin fjalë për mundësinë e një kundërshtimi të këtij veprimi....Por më në fund në krejt vendin nuk u vu re kurrfarë kundërshtimi real dhe në fakt thuajse krejt elementet e shoqërisë shqiptare e mirëpritën këtë ndryshim”....

Në verën e vitit 1937, në vend u adoptua një kod i ri veshjeje për meshkujt, sipas të cilit kostumet kombëtare do të lejoheshin të visheshin vetëm në ditët e festave kombëtare.....

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9												
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënët:													
Tema mësimore: Kosova në vitet 1913-1941		Shkalla e analfabetizmit në Kosovë sipas gjinisë në regjistrimet e popullsisë në vitin 1921 dhe 1938 ishte:													
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Gjinia</th> <th>1921</th> <th>1931</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Meshkuj</td> <td>94,8%</td> <td>74,5%</td> </tr> <tr> <td>Femra</td> <td>98,5%</td> <td>93,9%</td> </tr> <tr> <td>Gjithsej</td> <td>95,5%</td> <td>84,2%</td> </tr> </tbody> </table>		Gjinia	1921	1931	Meshkuj	94,8%	74,5%	Femra	98,5%	93,9%	Gjithsej	95,5%	84,2%
Gjinia	1921	1931													
Meshkuj	94,8%	74,5%													
Femra	98,5%	93,9%													
Gjithsej	95,5%	84,2%													
		Analizoni me kujdes të dhënat e tabelës dhe diskutoni në lidhje me arsyet e analfabetizmit të lartë të shqiptarëve në Kosovë.													
Rezultatet e të nxënët: Nxënësi/-ja:		Fjalë kyç: minoritet, të drejta kombëtare, analfabetizëm, kolonizim, shpërngulje, shpronësim, protesta.													
<ul style="list-style-type: none"> përshkruan gjendjen sociale, ekonomike dhe politike të shqiptarëve në Kosovë; evidenton statusin e shqiptarëve në Mbretërinë Serbo-Kroato-Sllovene (Jugosllavi); evidenton përpjekjet e shtetit shqiptar për mbrojtjen e shqiptarëve në Mbretërinë Serbo-Kroato-Sllovene (Jugosllavi). 															
Burimet: teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime.		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Qytetari													
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Di–Dua të di–Mësova															
Organizimi i orës së mësim															
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Di–Dua të di–Mësova Mësuesi/ja, për të evidentuar njohuritë që kanë nxënësit, u bën pyetje që do t'i shërbejnë lidhjes së njohurive që kanë me njohuritë e reja.															

- A ishte Kosova pjesë e shtetit shqiptar në vitet 1913-1939? Po/Jo. Pse?
- Pjesë e cilit shtet ishte Kosova?
- A i gëzonin të gjitha të drejtat kosovarët nën Mbretërinë Serbo-Kroate –Sllovene? Pse?
- Pse qeveria Jugosllave ndoqi politikën e shpërnguljes së popullsisë shqiptare në Kosovë?

- Nxënësit japin mendimet e tyre rreth pyetjeve.
- Diskutohen përgjigjet e dhëna dhe përgjigjet e sakta shënohen në kolonën “DI”.

Ndërtimi i njohurive të reja: Di–Dua të di–Mësova

- Mësuesi/ja i orienton nxënësit të lexojnë tekstin dhe të nënvizojnë informacionin e paqartë dhe atë që do të duan të mësojnë.
- Mësuesi/ja i pyet nxënësit se cilat janë informacionet që do të duan të dinë për temën.
Nxënësit përgjigjen:
 - Pse në Kosovë nuk lejohej përdorimi i gjuhës shqipe?
 - Cilat janë të drejtat që duhej të gëzonte popullsia shqiptare e Kosovës?
 - Pse MSKS-ja ndiqte një politikë diskriminuese ndaj popullsisë në Kosovë?
 - Cilat janë pasojat e shpronësimit dhe konolizimit të shqiptarët e rajonit të Kosovës?
 - Përse shërbeu Reforma Agrare?
 - Çfarë parashikonte Ligji i kolonizimit i vitit 1931?
 - Çfarë parashikonte Marrëveshja Turko-Jugosllave e vitit 1938?
- Të gjitha pyetjet/çështjet e ngritura nga nxënësit shënohen në kolonën “Dua të di”.

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Di –Dua të di–Mësova

- Nxënësit lexojnë në tekst dhe gjejnë përgjigjet e pyetjeve apo çështjeve të ngritura dhe këto i vendosin në kolonën “Mësova”.
- Nxënësit prezantojnë punën e bërë.

Vlerësimi: Mësuesi përdor teknikën e vlerësimit të nxënësit nga nxënësi, dhe mban shënime në evidencë për disa prej nxënësve lidhur me çështjet/pyetjet e ngritura, përgjigjet e dhëna, prezantimin e punës së bërë.

Detyrat dhe puna e pavarur: Analizoni fragmentin nga libri *Politika e jashtme e Shqipërisë* i autorit Paskal Milo, dhe rendisni të drejtat që shteti Jugosllav i mohonte popullsisë shqiptare të Kosovës:

“Në peticionin dërguar Lidhjes së Kombeve, më 2 mars 1929, Hasan Prishtina paraqiti fakte konkrete për mohimin e të drejtave të shqiptarëve, në kundërshtim edhe me konventën e minoriteteve që Jugosllavia kishte nënshkruar; për shpronësimin e tokave në emër të reformës agrare e ndarjen e saj për kolonët serbë, malazias dhe emigrantët rusë; për shtrëngimin e tyre për të braktisur trojet e shtëpitë e për të emigruar në Shqipëri, Turqi e vende të tjera; për mungesën e shkollave në gjuhën shqipe; të lirisë së shtypit; të pamundësisë për t'u mbrojtur para gjykatave serbe...”

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit: “...popullsia e rajonit, si ajo e krishterë ashtu edhe ajo myslimane, vuante pasojat e gjendjes së rëndë ekonomike, rrjeti rrugor i komunikacionit në Epir ishte pothuajse inekzistent, shërbimi telegrafik dhe telefonik ishte defektoz, shërbimi shëndetësor ishte fare i pazhvilluar, dhe në të njëjtën kohë grabitjet dhe plaçkitjet vazhdonin të ishin një torturë e vërtetë për zonat rurale, duke krijuar një ndjenjë pasigurie të përgjithshme te banorët”. Pjesë nga raporti i hartuar nga nënadministrata Paramithi-Margariti, më 1 qershor 1928: Diskutoni mbi gjendjen e shqiptarëve në Greqi.	
Tema mësimore: Shqiptarët në Greqi (1913-1939)			
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan gjendjen sociale, ekonomike dhe politike të shqiptarëve në Çamëri; • evidenton statusin e shqiptarëve në Greqi • evidenton përpjekjet e shtetit shqiptar për mbrojtjen e shqiptarëve në Greqi. 		Fjalë kyç: minoritet, shpërngulje me dhunë, shpronësim, të drejta kombëtare	
Burimet: informacioni që nxënësit kanë, teksti, foto dhe ilustrime.		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Qytetari Gjuhët dhe komunikimi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Parashikimi me terma paraprakë Diagrami i Venit			
Organizimi i orës së mësimi			
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Parashikimi me terma paraprakë <ul style="list-style-type: none"> • Mësuesi/ja shkruan në tabelë termat e mëposhtëm dhe kërkon nga nxënësit të formojnë fjali të cilat shprehin informacionin që ata kanë: <p style="text-align: center;">Minoritetet Çamëri shpronësim të drejta Greqi shpërngulje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nxënësit lexojnë fjalitë e ndërtuara. • Diskutohet rreth tyre <p>Ndërtimi i njohurive të reja</p> <p>a) Mësuesi/ja prezanton foto që pasqyrojnë momente nga jeta e popullsisë çame dhe pamjen e qyteteve ku jeton kjo popullsi dhe kërkon nga nxënësit të interpretojnë fotot. Për të realizuar këtë, mësuesi/ja i ndihmon ata duke u bërë pyetje: – Çfarë ju bën përshtypje në këto foto? – Cilat janë disa nga veprimtaritë me të cilat merrej kjo popullsi? – Cilat janë disa nga ndryshimet që kishte popullsia çame nga ajo greke?</p> <p>b) Prezantimi i pjesës së re Mësuesi zhvillon një bisedë hyrëse në të cilën prezanton temën dhe arsyet pse popullsia çame quhet minoritet, përpjekjet e tyre për të fituar të drejtat.</p>			

<p>c) Kuptimi i tekstit Lexim i pjesës nga nxënësit. Nxënësit lexojnë me kujdes tekstin. Mësuesi i udhëzon që nxënësit të nënvizojnë fjalët që nuk ua dinë kuptimin dhe informacionin e paqartë.</p> <p>d) Pyetje rreth informacionit të ri</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pse Greqia nuk respektonte të drejtat e minoriteteve për popullsinë çame? – Kur u hapën klasa fillore që zhvillonin mësimin në gjuhën shqipe? – Cilat janë të drejtat politike të popullsisë shqiptare në Greqi, të cilat nuk respektoheshin nga shteti grek? – Çfarë përmbante Traktati i Paqes i nënshkruar mes Turqisë dhe Greqisë? – Pse shteti grek ndoqi politikën e shpërnguljes së popullsisë shqiptare drejt Turqisë? – Cilat janë përpjekjet e qeverisë shqiptare për të penguar shpërnguljen e popullsisë shqiptare në Greqi? <p>Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Diagrami i Venit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mësuesi fton nxënësit që të krahasojnë politikën e ndjekur nga shteti Jugosllav dhe ai grek ndaj shqiptarëve dhe informacionin ta paraqesin me anë të Diagramit të Venit. • Më pas nxënësit prezantojnë punën e bërë.
<p>Vlerësimi: Mësuesi/ja mban shënime në evidencë për disa nxënës që demonstrojnë njohuri rreth shqiptarëve në Greqi në vitet 1913-1939, aftësi për të kuptuar dhe për të interpretuar informacionin, për të analizuar dhe për të nxjerrë përfundime.</p>
<p>Detyrat dhe puna e pavarur: Krahasoni ndryshimin që pësoi statusi i shqiptarëve në Greqi në kohën kryeministrit Pangallos, Venizelos dhe Metaksa.</p>

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit: Teksti i Deklaratës së 2 tetorit 1921, për mbrojtjen e minoriteve; Deklarata e Fan Nolit më dt. 21 shtator 1921.	
Veprimtari praktike: Lidhja e Kombeve dhe Deklarata e Shqipërisë për Mbrojtjen e Minoriteteve			
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan aspekte të veprimitarisë së Lidhjes së Kombeve; • evidenton përpjekjet e Shqipërisë për t'u anëtarësuar në Lidhjen e Kombeve; • evidenton angazhimin e shtetit shqiptar për mbrojtjen e minoriteteve, duke u ndalur në Deklaratën e 2 tetorit 1921. 		Fjalë kyç: Minoritet, Lidhja e Kombeve, Fan Noli, Shqipëria dhe Lidhja e Kombeve, Deklarata e 2 tetorit 1921	
Burimet: njohuritë e nxënësit, teksti, teksti i Deklaratës së 2 tetorit 1921, për mbrojtjen e minoriteve, informacione nga interneti;		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Qytetari Gjuhët dhe komunikimi.	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit: Teksti i Deklaratës së 2 tetorit 1921, për mbrojtjen e minoriteve; Deklarata e Fan Nolit më dt. 21 shtator 1921.	
Veprimtari praktike: Lidhja e Kombeve dhe Deklarata e Shqipërisë për Mbrojtjen e Minoriteteve			
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> përkrahet aspekte të veprimtarisë së Lidhjes së Kombeve; evidenton përpjekjet e Shqipërisë për t'u anëtarësuar në Lidhjen e Kombeve; evidenton angazhimin e shtetit shqiptar për mbrojtjen e minoriteteve, duke u ndalur në Deklaratën e 2 tetorit 1921. 		Fjalë kyç: Minoritet, Lidhja e Kombeve, Fan Noli, Shqipëria dhe Lidhja e Kombeve, Deklarata e 2 tetorit 1921	
Burimet: njohuritë e nxënësit, teksti, teksti i Deklaratës së 2 tetorit 1921, për mbrojtjen e minoriteve, informacione nga interneti;		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Qytetari Gjuhët dhe komunikimi.	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Organizimi i orës së mësimit			
Hapi i parë: <ul style="list-style-type: none"> Mësuesi/ja orienton nxënësit të lexojnë fragmentin e dhënë në tekst. Mësuesi/ja shfaq në videoprojektor foto të përfaqësimit të shtetit shqiptar në Lidhjen e Kombeve 			
Hapi i dytë: <ul style="list-style-type: none"> Mësuesi/ja prezanton temën dhe informacion për krijimin dhe funksionet e Lidhjes së Kombeve. Mësuesi/ja i orienton nxënësit që kjo veprimtari do të realizohet nëpërmjet diskutimit dhe i informon për çështje që do të diskutohen. <ol style="list-style-type: none"> Kur dhe pse u krijua Lidhja e Kombeve . Qëllimi dhe organizimi i Lidhjes së Kombeve. Përpjekjet e shtetit shqiptar për tu anëtarësuar në Lidhjen e Kombeve Deklarata <i>Për mbrojtjen e minoriteteve në Shqipërisë</i>, 2 tetor 1921. Deklaratën e Fan Nolit të 21 shtatorit të vitit 1921. Mësuesi/ja orienton nxënësit për burimet e informacionit që mund të shfrytëzojnë. 			
Burimet: Historia e klasës së 9-të. Teksti i Deklaratës së 2 tetorit 1921, për mbrojtjen e minoriteve; Libri “Kur Fan Noli nënshkruante kartën e minoriteteve : deklarata e 2 tetorit 1921 në Lidhjen e Kombeve në			

<p>Gjenevë” autor Kastriot Dervishi.</p> <p>http://www.tiranaobserver.al/deshmia-e-rralle-e-vitit-1921-kur-fan-noli-demonconte-ne-mediat-franceze-serbine/</p> <p>Hapi i tretë:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mësuesi/ja fton nxënësit në diskutim frontal, ku nxënësit shtrojnë dhe u përgjigjen këtyre kërkesave: <ul style="list-style-type: none"> Kur dhe pse u krijua Lidhja e Kombeve? Cili është qëllimi i krijimit të Lidhjes së Kombeve? Si është e organizuar Lidhja e Kombeve? Pse shteti shqiptar bënte përpjekje për anëtarësimin në Lidhjen e Kombeve? Kur u anëtarësua Shqipëria në Lidhjen e Kombeve? Pse shteti shqiptar e konsideronte shumë të rëndësishme nënshkrimin e Deklaratës për Mbrojtjen e Minoriteteve në shqiptari. Çfarë përmbante kjo deklaratë? Cilat janë angazhimet e shtetit shqiptarë si nënshkrues i Deklaratës? Interpretoni deklaratën e Fan Nolit në Lidhjen e Kombeve më dt. 21 shtator 1921. <p>Hapi i katërt:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nxirren përfundimet dhe bëhet vlerësimi i nxënësve për angazhimet në diskutime. Nxënësit vlerësojnë veten. <p>Vlerësimi: Mësuesi/ja mban shënime në evidencë për nxënësit lidhur me angazhimin e tyre në diskutime.</p>

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematika: Shqipëria dhe shqiptarët në vitet 1912-1939		Situata e të nxënit: Pamja e qyteteve shqiptare në vitet 1920-1930	
Veprimtari praktike: Qytetet shqiptare në vitet 1920-1930			
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/ja: <ul style="list-style-type: none"> evidenton zhvillimin e qyteteve dhe të jetës qytetare në Shqipëri në vitet 1920-1930; prezanton nëpërmjet formave të ndryshme të komunikimit zhvillimin e qyteteve shqiptarëve në vitet 1920; vlerëson të shkuarën historike 		Fjalë kyç: qytete, jetë qytetare, infrastrukturë, ndikim italian	
Burimet Njohuritë që ka nxënësi, teksti, foto, ilustrime		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjeografi Arte	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			

Organizimi i orës së mësimit

Hapi i parë:

- Mësuesi/ja u bën me dije nxënësve se kjo orë e veprimtarisë praktike do të zhvillohet në formën e tryeze të rrumbullakët diskutimi.
- Tregohen foto të qyteteve të ndryshme dhe jetës qytetare në Shqipërinë e viteve 1920-1930.

Hapi i dytë:

- Mësuesi/ja nxisin debatin me anë të pyetjeve:
 - Çfarë ju vjen nëpër mend kur shikoni këto foto?
 - A mendoni se këto pamje japin një pasqyrë reale të transformimeve që pësuan disa nga qytetet shqiptare në vitet 1920-1930?
 - A mendoni se duke parë këto foto mund të krijoni një pasqyrë reale të jetës qytetare në Shqipëri në vitet 1920-1930?
 - Diskutoni mbi arsyet e vëmendjes që qeveritë shqiptare i kushtuan përmirësimit të infrastrukturës së qyteteve në vitet 1920-1930.
 - A mund të evidentoni ndikimin italian në infrastrukturën dhe jetën në qytetet shqiptare në vitet 1920-1930?

Hapi i tretë:

- Mësuesi/ja i ndan nxënësit në 5-6 grupe dhe i fton ata që me fotot të përgatisin një album me titull “Qytetet shqiptare në vitet 1920-1930” ku poshtë çdo fotografie të vendosin emrin e qytetit dhe vitit të cilit i përket fotografia.

Vlerësimi: Mësuesi/ja mban shënime në evidencë për angazhimin e nxënësve tyre në diskutime dhe punën në grup.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematikat: Shqiptarët dhe Lufta e Dytë Botërore (1939-1944)		Situata e të nxënit: “Në Shqipni ... një valë indinjate shpërtheu anëmbanë vendit kundër qëllimeve të errëta t’atyne q’l paraqiteshin si miq dhe dashamirës. U dha kushtrimi “Atdheu në rrezik” dhe të gjithë shqiptarët, me pak përjashtime, u treguen gati e rrëmbye armët për me e mbrojtë. Çdo gja tjetër u harrue; cmiret, nakaret, padrejtësit, pësimet e kaq vjetve u përlesh nga dëshiri i flaktë mos me e lanë Shqipnin të bjeri përsëri nën zgjedhën e huej. Në ankthin e ditëve të para të prillit u farkëtue bashkimi i shenjtë dhe spontan i popullit shqiptar për të mbrojtë lirinë e tij. Në Tiranë dhe në qytete të tjerë u bane demonstrata për të protestue kundër agresionit fashist qi po avitej dhe për të lypë armatosjen e popullit”. (Tajar Zavalani, Histori e Shqipnis) Diskutohet rreth përgatitjes së popullit për qëndresë ndaj pushtuesit.	
Tema mësimore: Shqipëria nën pushtimin italian 1939-1943			
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja:		Fjalë kyçe: pushtim, ultimatum, bashkim personal, administratë pushtimi, fashistizim	
<ul style="list-style-type: none"> • përshkruan si e realizoi Italia pushtimin e Shqipërisë; • rendit masat që mori Italia e Musolinit për vendosjen e administratës së pushtimit në Shqipëri; • shpjegon politikën e Italisë ndaj Shqipërisë pas pushtimit; 			
Burimet Teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Stuhi mendimi Mbatja e strukturuar e shënimeve Diskutimi			

Organizimi i orës së mësimi

Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Stuhi mendimi

Mësuesi/ja i pyet nxënësit rreth njohurive të tyre dhe rreth informacionit të mbledhur për qëndrimet e shtetit italian ndaj Shqipërisë:

- Cili ishte qëndrimi i Italisë ndaj Shqipërisë në Luftën e Parë Botërore?
- Përshkruaj marrëdhënien e Republikës së Shqipërisë me shtetin Italian?
- Përshkruaj marrëdhëniet mes Shqipërisë dhe Italisë në vitet 1928-1939?
- Evidentoni problemet e shfaqura në fushën arsimore dhe ndikimin italian aty.

Ndërtimi i njohurive të reja: Mbatja e strukturuar e shënimeve

Mësuesi/ja orienton nxënësit që tema e sotme do të zhvillohet me anë të metodës “Mbatja e strukturuar

shënimeve” e cila ka si qëllim mbajtjen në mënyrë efikase të shënimeve dhe realizohet me anë të skemës (organizuesit grafik). Vizatohet skema në tabelë dhe orienton nxënësit se çfarë duhet të përfshihet në skemë.

Problemi/Zgjidhja

Musolini dëshironte që ta aneksonte Shqipërinë pa përdorur ushtrinë. Marrëveshja e dërguar më 25 mars 1939. Më 2 prill 1939, Italia i paraqiti Zogut një projekt-marrëveshje dhe më 6 prill, mbreti Zog mbledhi urgjentisht parlamentin dhe qeverinë, të cilat votuan të mos pranoheshin propozimet italiane. Më 7 prill 1939 pushtoi ushtarakisht Shqipërinë.

Ngjajshmëri/ Ndryshime

Nënshkruhet Marrëveshja e 25 marsit 1939 nga shteti shqiptar; por më vonë Mbreti Zog u përpoq të rinegocionte marrëveshjen, duke mos pranuar pikat që e kthenin Shqipërinë në një koloni italiane. Më 2 prill 1939, Italia i paraqiti Zogut një projekt-marrëveshje tjetër në formë *ultimatumi*, Më 6 prill, mbreti Zog mbledhi urgjentisht parlamentin dhe qeverinë, të cilat votuan të mos pranoheshin propozimet italiane.

Pushtimi italian i Shqipërisë

Shkak/pasojë

Musolini dëshironte që ta aneksonte Shqipërinë pa përdorur ushtrinë.

Ai negocioi një marrëveshje të re me mbretin Zog. Më 2 prill 1939, Italia i paraqiti Zogut një projekt-marrëveshje tjetër në formë *ultimatumi*. Mbreti Zog mbledhi urgjentisht parlamentin dhe qeverinë, të cilat votuan të mos pranoheshin propozimet italiane. Pushtoi ushtarakisht Shqipërinë.

Pushtuesit italianë donin ta përdornin Shqipërinë si bazë për dominimin në Ballkan.

U bë bashkimi doganor midis dy vendeve. Shumë qytetarë italianë u lejuan të blinin toka dhe të vendoseshin në territorin shqiptar. U kryen një sërë investimesh për ndërtime rrugësh, portesh, godinash etj.

Fashistizimi i vendit dhe nxitja e nacionalizmit shqiptar duke ngjallur ëndrrën për krijimin e Shqipërisë së Madhe. U krijua Partia Fashiste Shqiptare si pjesë e Partisë Nacional Fashiste të Italisë. Të gjithë nëpunësit e shtetit duhet të ishin anëtarë të saj. U krijuan organizatat e Rinisë dhe Gruas Fashiste.

Bashkimi i Shqipërisë me Italinë (Bashkimi personal)

U krijua një qeveri me ministra shqiptarë, kryeministër u zgjodh Shefqet Vërlaci. Në qershor të vitit 1939 u miratua kushtetuta e re e Shqipërisë. Sipas saj, pushteti i Mbretit të Italisë në Shqipëri do të ushtrohej me anë të mëkëmbësit të tij, Françesko Jakomonit, të cilit iu dha pushteti i madh. Këshilli i Lartë Korporativ Fashist, në rolin e parlamentit, do të merrej me miratimin e legjislacionit. Pranë çdo ministrie u caktuan këshilltarë italianë me fuqi të madhe vendimmarrëse. Shumë institucione që mbajnë sovranitetin e një vendi, si: Ministria e Jashtme, ushtria dhe xhandarmëria u suprimuan. Italishtja u fut si gjuhë e dytë në shkolla dhe administratë. Flamurit kombëtar shqiptar iu shtuan shenjat e liktorit.

Qëllimi/Veprimi/Përfundimi

Qëllimi: Pushtimi i Shqipërisë

Veprimi: Marrëveshja e dërguar më 25 mars 1939

Më 7 prill 1939, rreth orës 5 të mëngjesit, anijet ushtarake italiane të nisura nga Bari dhe Brindisi, mbërritën në portet e Durrësit, Shëngjinit, Vlorës dhe Sarandës dhe filluan zbarkimin e ushtarëve

Përfundimi: Pushtimi e i Shqipërisë

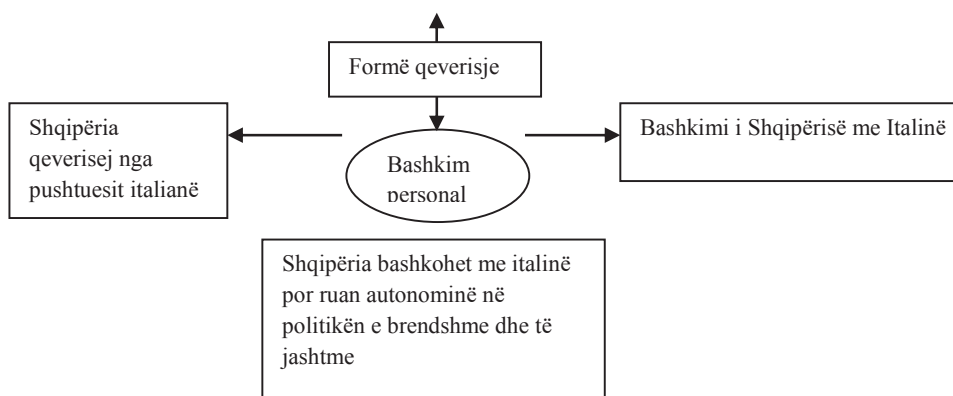
Qëllimi: Ndërtimi i administratës shtetërore nën pushtimin italian

Veprimi: Ngritja e një Komiteti Administrativ që drejtohej nga Xhafer Ypi.

Më 12 prill 1939 u thirr një Asamble Kushtetuese, në të cilën merrnin pjesë elementë proitalianë dhe një numër ish-deputetësh.

Përfundimi: Asambleja Kushtetuese shpalli: rrëzimin nga fronti të mbretit Zog; shfuqizimin e Statutit Themeltar të Mbretërisë

Shqiptarë të vitit 1928; bashkimin e Shqipërisë me Italinë në formën e bashkimit personal.

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Diskutim

Mësuesi fton nxënësit që të diskutojnë rreth çështjeve: Si u realizua pushtimi i Shqipërisë nga Italia; masat që mori Italia për vendosjen e administratës së pushtimit në Shqipëri; politika që ndoqën pushtuesit italianë ndaj Shqipërisë pas pushtimit;

Vlerësimi: Mësuesi mban shënime në evidencë për disa nxënës që demonstrojnë njohuri rreth pushtimit italian të Shqipërisë, aftësi për të kuptuar dhe për të interpretuar dhe për të analizuar informacionin .

Detyrat dhe puna e pavarur: Analizoni marrëveshjen e 2 prillit 1939.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematikat: Shqiptarët dhe Lufta e Dytë Botërore (1939-1944)		Situata e të nxënit: Foto të qëndresës shqiptare ndaj pushtimit italian	
Tema mësimore: Qëndresa shqiptare ndaj pushtimit italian 1939-1943			
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> evidenton tiparet e qëndresës së hershme të shqiptarëve kundër pushtuesve italianë; përcakton tiparet e qëndresës së organizuar të shqiptarëve ndaj pushtimit italian; evidenton grupimet kryesore politike jofashiste në Shqipëri; 		Fjalë kyç: qëndresë, demonstratë, organizatë politike, Fronti Nacionalçlirimtar, Partia Komuniste e Shqipërisë, Balli Kombëtar, lëvizje nacionalçlirimtare	
Burimet: teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime.		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Imagjinata e drejtuar Të nxënit me këmbime Shkrimi i lirë			

Organizimi i orës së mësimit

Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Imagjinata e drejtuar

- Mësuesi/ja i orienton nxënësit të përfytyrojnë Shqipërinë nën pushtimin italian. Imagjinoni jetesën që bënin bashkëmoshatarët tuaj në vitet 1939-1943. Çfarë do të bënit ju po të jetonit në këtë periudhë?
- Pas imagjinatës nxënësit diskutojnë me njëri tjetrin.
- Nxënësit prezantojnë përshkrimin.
- Diskutohen pyetjet që lindin gjatë prezantimeve.

Ndërtimi i njohurive të reja: Të nxënit me këmbime

- Mësuesi/ja ndan klasën në 4 grupe dhe çdo grupi i shpërndan informacione dhe foto si edhe pyetjet për çdo grup.

Gr.1
Përshkruaj qëndresën e shqiptarëve ndaj pushtuesve italianë

Gr.2
Cilat janë forcat politike që u angazhuan në luftë kundër pushtuesit

Gr.3
Përshkruaj marrëdhëniet mes grupimeve/partive politike në vitet 1939-1943

Gr.4
Krahasoni qëllimet, detyrat dhe veprimet e PKSH-së dhe Ballit Kombëtar

- Secili nga ekspertët shkruan përgjigjet përfundimtare dhe shkon në grupet fillestare.
- Secili ekspert jep përgjigje për pyetjen që kishte.
- Diskutohen përgjigjet.

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Shkrimi i lirë

- Përzgjidhni një temat e mëposhtme dhe shkruani një ese:
 - 1- Përsëritja e Frontit Nacionalçlirimtar "Vdekje fashizmit- Liri popullit" ;
 - 2- Përsëritja e Ballit Kombëtar "Shqipëria Shqiptarëve!"
- Diskutohen në klasë kuptimi i këtyre parullave dhe qëllimet e këtyre organizatave

Vlerësimi: Mësuesi mban shënime në evidencë për nxënësit lidhur me angazhimin e tyre në punën në grup dhe analiza e qëndresës kundër pushtuesve italianë.

Detyrat dhe puna e pavarur: Foto dhe informacione për qëndresën e popullit shqiptar kundër pushtuesit.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematikat: Shqiptarët dhe Lufta e Dytë Botërore (1939-1944)	Situata e të nxënit: <i>Pas bisedës me zotën Nojbaheer, ju lutem që propozimi sipas të cilit mbajtja e pushtetit ekzekutiv nga ana e gjeneralit të deleguar gjerman, të kuptohet vetëm në mënyrë që të gjitha kompetencat ushtarake duhet të jenë nën udhëheqjen e drejtpërdrejtë të gjeneralit të deleguar gjerman, ndërsa pjesa tjetër e pushtetit ekzekutiv të mbetet në duart e qeverisë së shtetit shqiptar.</i> (Telegram i Shlip-it për Ministrinë e Punëve të Jashtme Gjermane, 7 tetor 1943) Diskutim		
Tema mësimore: Shqipëria nën pushtimin gjerman (shtator 1943-nëntor 1944)			
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> përshkruan mënyrën e administrimit të Shqipërisë gjatë pushtimit gjerman; evidenton qëndrimin e grupimeve të ndryshme politike ndaj pushtuesit gjerman; 	Fjalë kyç: organizim shtetëror, pavarësi relative, kolaboracionist, misionë britanike, operacione ushtarake		
Burimet: teksti i nxënësit, foto dhe ilustrime.	Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Shkrimi i lirë Sistemi ndërveprues i shënimeve –INSERT Diskutimi			
Organizimi i orës së mësimt			
Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Shkrimi i lirë <ul style="list-style-type: none"> Mësuesi/ja i kërkon nxënësve që bazuar në njohuritë që kanë për pushtimin e Shqipërisë nga Gjermania naziste. Pas përfundimit të detyrës, nxënësit diskutojnë rreth përgjigjeve. 			
Ndërtimi i njohurive të reja: Sistemi ndërveprues i shënimeve -INSERT Mësuesi/ja sqaron nxënësit se do të lexojnë çështjet “ Organizimi shtetëror gjatë pushtimit gjerman ”, “ Qëndrimi i forcave politike në Shqipëri ndaj pushtimit gjerman ”, “ Zhvillimet ushtarake në dimër 1943 – verë 1944 ” dhe do të vendosin në tekst shenjat: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Për informacionin që njohin; (-) në rastet kur informacioni që ata dinin është i ndryshëm nga ai në tekst apo që e kundërshton atë; (+) për informacionin e ri, (?) për informacionin e paqartë. Nxënësit lexojnë individualisht tekstin dhe vendosin përbri shenjat. Nxënësit lexojnë informacionin që njohin dhe e diskutojnë atë. Më pas japin mendimet e tyre për informacionin që ata e dinin ndryshe apo që e kanë të paqartë. Mësuesi/ja e ndan klasën në grupe dhe kërkon nga nxënësit të ndërtojnë dhe plotësojnë tabelën e INSERT si më poshtë:			

✓	-	+	?
<p>-Trupat ushtarake gjermane pushtuan rrugët, portet dhe qytetet kryesore të Shqipërisë.</p> <p>-Ata shpallën se do të rikthenin pavarësinë e Shqipërisë, se nuk kishin ardhur si pushtues dhe se do të tërhiqeshin menjëherë pas mbarimit të luftë.</p> <p>-u ngrit administrata shtetërore kryesisht me elementë që nuk kishin bashkëpunuar me italianët dhe kishin kulturë gjermane.</p> <p>Partia e re Nacional Zogiste në kongresin e saj më 21 nëntor 1943 shpalli se ishte për një Shqipëri të lirë dhe për rivendosjen e monarkisë me mbretin Zog në krye.</p> <p>Gjatë pranverës së vitit 1943, Aleatët dërguan dhe misionet e para ushtarake në Shqipëri.</p> <p>Ushtria gjermane u shkaktoi humbje të ndjeshme forcave të Ushtrisë Nacionalçlirimtare, veçanërisht në zonën e Veriut dhe në Shqipërinë e Mesme.</p> <p>Enver Hoxha u shpall komandant i përgjithshëm i ushtrisë.</p> <p>.....</p>	<p>- Komiteti Ekzekutiv i Përkohshëm luajti rolin e një qeverie të përkohshme.</p> <p>-FNÇ-në nën kontrollin e plotë të PKSH-së.</p> <p>PKSH-ja, duke shfrytëzuar faktin se disa nga personalitetet e Ballit Kombëtar, morën pjesë në administratën e ngritur nga pushtuesit gjermanë, në tetor 1943 urdhëroi të goditeshin forcat e tij si <i>kolaboracioniste</i>.</p> <p>-Në janar 1944, Kongresi i Ballit i zhvilluar në Berat mori vendimin se komunizmi ishte rreziku më i madh i Shqipërisë, prandaj ai do të bashkëpunonte me këdo që luftonte komunistët, pra edhe me pushtuesit gjermanë.</p> <p>Partia e re Nacional Zogiste u luftoi kundër pushtuesit gjerman.</p> <p>Detyra e misioneve të aleatëve ishte të ndihmonin në organizimin e qëndresës dhe ta furnizonin me armë dhe materiale të tjera ushtarake.</p>	<p>-Më 14 shtator 1943 u krijua në Tiranë Komiteti Ekzekutiv i Përkohshëm prej pesë vetash.</p> <p>U shpall pavarësia dhe neutraliteti i Shqipërisë; u anulua kushtetuta e qershorit 1939; u emërua një Këshill Regjence, i përbërë nga katër vetë, që përfaqësonin katër besimet fetare në Shqipëri.</p> <p>Mbledhja e Këshillit të Përgjithshëm Nacionalçlirimtar, të mbajtur në Labinot (4-8 shtator 1943), shpalli se njëte vetëm pushtetin e këshillave nacionalçlirimtarë, pra nuk pranonte ekzistencën e grupimeve të tjera të qëndresës kundër pushtuesit.</p> <p>Njëkohësisht me luftën kundër pushtuesve gjermanë, PKSH-ja vijoi përpjekjet për të ecur në rrugën drejt pushtetit. Kongresi i Përmetit mori vendime të rëndësishme për të ardhmen e pushtetit të PKSH-së. Ai krijoi struktura të përkohshme shtetërore. U krijua Këshilli Antifashist Nacionalçlirimtar, i cili do të luante rolin e parlamentit të përkohshëm. Në krye të tij u zgjodh Omer Nishani.</p> <p>Këshilli Antifashist Nacionalçlirimtar formoi Komitetin Antifashist Nacionalçlirimtar, i cili ishte një qeveri e përkohshme. Kongresi i Përmetit vendosi të ndalonte kthimin në Shqipëri të mbretit Zog. Ushtria Nacionalçlirimtare u riorganizua në njësi më të mëdha, si divizione e korparmata</p> <p>.....</p>	<p>-Shqipëria gëzonte “pavarësi relative”</p> <p>- komanda e përgjithshme ushtarake mund ta anulonte statusin e pavarësisë relative, nëse ai binte ndesh me interesat gjermanë.</p> <p>-<i>Lufta mes PKSH dhe Ballit Kombëtar ishte luftë civile që u zhvillua krahas asaj çlirimtare.</i></p> <p>-Pas Kongresit të Përmetit filluan në mënyrë të organizuar përpjekjet për ngritjen e kultit të tij të individit</p> <p>.....</p>

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Diskutimi

- Një përfaqësues për çdo grup prezanton punën e grupit.
- Punohet me rubrikën “Kontrolloni- Mendoni-Arsyetoni-Gjurmoni- Nxirni përfundime.

Vlerësimi: Mësuesi/ja përdor vlerësimin e nxënësit nga nxënësi.

Detyrat dhe puna e pavarur: Gjeneroni informacion për misionin ushtarak anglez në Shqipëri

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematikat: Shqiptarët dhe Lufta e Dytë Botërore (1939-1944)		Situata e të nxënit: <i>Në këtë luftë çlirimtare, ku luhet fati i popujve, duhet që dhe ne të marrim pjesë me armë në dorë për të shpëtuar njëherë e mirë prej robërisë. Prandaj ta lidhni luftën tuaj me atë të vëllezërve tuaj në Shqipëri, si dhe me luftën e vendeve fqinj të Malit të Zi, Serbisë e të Greqisë. Formoni çetat tuaja partizane dhe bashkëpunoni me ato të partizanëve jugosllavë. Formoni sa më parë frontin e përbashkët me të gjithë popujt kundër armiqve të përbashkët, pasi kjo është rruga e vetme për të fituar lirinë dhe të drejtën e vetëvendosjes.</i> (Thirrje e përbashkët e KQ të PKSH dhe Komitetit Qarkor të PKJ për Kosovën dhe Rrafshin e Dukagjinit. Marrë nga <i>Historia e popullit shqiptar</i> , vëll. 4, f. 133. Diskutim	
Tema mësimore: Kosova dhe Çamëria gjatë Luftës së Dytë Botërore		Fjalë kyç: zonë pushtimi, e drejtë kombëtare Lidhja e Dytë e Prizrenit, parimi i vetëvendosjes, Konferenca e Bujanit	
Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/-ja: <ul style="list-style-type: none"> përshkruan administrimin e Kosovës gjatë Luftës së Dytë Botërore; reagon për qëndrimin e shqiptarëve në Kosovë dhe Çamëri gjatë Luftës së Dytë Botërore; vlerëson qëndresën e popullit të Kosovës dhe Çamërisë kundër pushtuesve. 		Burimet: informacioni që nxënësit kanë, teksti, foto dhe ilustrime.	
Burimet: informacioni që nxënësit kanë, teksti, foto dhe ilustrime.		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Parashikimi me terma paraprakë Punë me grupe Diskutim			

Organizimi i orës së mësimit

Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Parashikimi me terma paraprakë

- Mësuesi/ja shkruan në tabelë termat:

Kosovë pushtues Çamëri Lufta e Dytë Botërore qëndresë

- Nxënësit, në mënyrë individuale do të shkruajnë nga një fjali me këta terma.
- Lexohen fjalitë e ndërtaura dhe shënohen në tabelë ato që përcjellin informacion të saktë.

Ndërtimi i njohurive të reja: Punë me grupe

- Mësuesi/ja orienton nxënësit që tema e sotme do të zhvillohet me anë të metodës “Diagrami i Venit”.
- Mësuesi/ja ndan nxënësit në 6 grupe dhe u cakton detyrat.

Gr. 1. Përshkruani organizimin administrativ të Kosovës;

Gr. 2. Evidento pasojat e bashkimit të Kosovës me Shqipërinë;

Gr. 3. Si dhe pse populli i Kosovës bëri qëndresë ndaj pushtuesit?

Gr. 4. Pse u organizua Lidhja e Dytë e Prizrenit dhe cilat janë vendimet e saj?

Gr. 5. Kur dhe pse u mbajt Konferenca e Bujanit dhe cilat janë vendimet e saj?

Gr. 6. Përshkruaj veçoritë e qëndresës e shqiptarëve të Greqisë gjatë Luftës së Dytë Botërore.

- Mësuesi/ja së ndërton skemën në tabelë dhe orienton nxënësit që të ndërtojnë të njëjtën skemë në fletore.
- Nxënësit plotësojnë skemën në fletore sipas modelit të mëposhtëm.
(Diagrami i Venit)

Veçoritë dalluese

Të përbashkëtat

- a. Mësuesi/ja fton nxënësit që të diskutojnë rreth veçorive dalluese dhe tipareve të përbashkëta të qëndresës në Kosovë dhe Çamëri.

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura: Diskutim

- Dallimi ndërmjet Lidhjes së Dytë të Prizrenit dhe Konferencës së Bujanit.
- Arsytet e udhëheqjes komuniste jugosllave për mospranimin e rezolutës së Konferencës së Bujanit.
- Diskutohen parimet mbi të cilat duhej të ngrihej rezistenca e popullsisë shqiptare të Kosovës dhe viseve të tjera në Jugosllavi. Përpiquni të gjykoni mbi përparësitë dhe mangësitë e këtyre parimeve.
- Pas përfundimit të detyrës nxënësit diskutojnë rreth përgjigjeve të dhëna.

Vlerësimi: Vlerësimi i nxënësit bëhet nëpërmjet vetëvlerësimit

Detyrat dhe puna e pavarur: Ese për qëndresën e popullit të Kosovës dhe Çamërisë në Luftën e Dytë Botërore.

Fusha: Shoqëria dhe mjedisi	Lënda: Histori	Shkalla: IV	Klasa: 9
Tematikat: Shqiptarët dhe Lufta e Dytë Botërore (1939-1944)		Situata e të nxënit: <i>Në përgjithësi popullsia shqiptare mbështet kampin armik [kupto: Aleatët], për arsye të supremacisë ajrore të aleatëve në Shqipëri dhe të lëvizjeve në tërheqje të trupave gjermane nga fronti i Lindjes. Vështirësitë ekonomike janë të shumta. Partitë politike kryesore janë këto: Balli Kombëtar: influenca e të cilit pëson humbje përditë; Zogistët: që kanë mbledhur masën e ballistëve të zhgënjyer, të cilët nuk janë hedhur te komunistët; Komunistët po bëjnë kudo përparime, veçanërisht në Shqipërinë e Jugut si në ndikimin propagandistik në popullsi, ashtu dhe në organizimin ushtarak të çetave të tyre. Te zogistët dhe komunistët konstatohet rritje në masë e përkrahjes materiale dhe e udhëheqjes angleze.</i>	
Tema mësimore: Përfundimi i Luftës së Dytë Botërore në Shqipëri, rrjedhojat e saj		(Dokumente gjermane mbi gjendjen e brendshme në Shqipëri, 8 qershor 1944) Diskutim	

<p>Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • evidenton zhvillimet politike-ushtarake në Shqipëri gjatë gjysmës së dytë të vitit 1944; • shpjegon pasojat e Luftës II Botërore në Shqipëri; • vlerëson qëndresën e armatosur të shqiptarëve gjatë Luftës së Dytë Botërore dhe të rënët në luftë; 	<p>Fjalë kyç: operacion ndëshkues, zonë operacionale ushtarake, Qeveri Demokratike Provizore, çlirim</p>
<p>Burimet: informacioni që nxënësit kanë, teksti, foto dhe ilustrime.</p>	<p>Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi</p>
<p>Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve</p> <p>Parashikimi me terma paraprakë</p> <p>Mbajtja e strukturuar e shënimeve</p>	

Organizimi i orës së mësimit

Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme: Parashikimi me terma paraprakë

- Mësuesi/ja shkruan në tabelë termat:
Lufta e II Botërore , pasoja, çlirim, qëndresë e armatosur
- Nxënësit, në mënyrë individuale do të shkruajnë nga një fjali me këto terma.
- Lexohen fjalitë e ndërtuara dhe shënohen në tabelë ato që përcjellin informacion të saktë.

Ndërtimi i njohurive të reja: Mbajtja e strukturuar e shënimeve

- Mësuesi/ja orienton nxënësit që tema e sotme do të zhvillohet me anë të metodës “Mbajtja e strukturuar e shënimeve”. Mësuesi/ja orienton nxënësit që të lexojnë në tekst temën dhe të japin mendim se çfarë duhet të përfshihet në skemë. Nxënësit propozojnë që skema të përmbajë çështjet, si: *Zhvillimet politiko-ushtarake gjatë verës së vitit 1944; Zhvillimet në Shqipëri gjatë muajve shtator-nëntor 1944; Përfundimi i Luftës dhe rëndësia e saj.*
- Mësuesi/ja së bashku me nxënësit ndërton skemën në tabelë.
- Nxënësit që të lexojnë tekstin dhe nënvizojnë informacionin që do të vendosin në skemë sipas çështjeve.

Mbajtja e strukturuar e shënimeve

<p>Zhvillimet politiko-ushtarake gjatë verës së vitit 1944</p>	<p>Zhvillimet në Shqipëri gjatë muajve shtator-nëntor 1944</p>	<p>Përfundimi i Luftës dhe rëndësia e saj</p>
<p>- Ushtria gjermane po pësonte humbje në të gjitha frontet kryesore botërore; -Ushtria mori urdhër për t’u tërhequr nga Ballkani.; - Për ta pasur rrugën e lirë, gjatë muajve maj-qershor 1944, ushtria gjermane ndërmori një operacion tjetër ndëshkues kundër Ushtrisë Nacionalçlirimtare; - Më 25 qershor 1944, Enver Hoxha, në postin e Komandantit të Përgjithshëm</p>	<p>- Gjatë vjeshtës 1944, UNÇ kishte shtuar mjaft radhët e saj dhe po tregohej shumë aktive si në luftën kundër pushtuesve gjermanë, ashtu dhe në përpjekjet për eliminimin e kundërshtarëve politikë. - Më 20-23 tetor 1944, në Berat u zhvillua Mbledhja e Dytë e Këshillit Antifashist Nacionalçlirimtar. Vendimi më i rëndësishëm i mbledhjes ishte kthimi i Komitetit Antifashist, në <i>Qeveri Provizore Demokratike</i> të Shqipërisë, në krye të së</p>	<p>- Më 28 nëntor 1944, qeveria shqiptare e drejtuar nga Enver Hoxha hyri në kryeqytetin e vendit, në Tiranë. Enver Hoxha, shpalli fitoren e popullit shqiptar ndaj pushtuesve “nazifashistë”. Rezistenca dhe lufta e popullit shqiptar kundër pushtuesve italianë dhe gjermanë është pjesë e rëndësishme e historisë kombëtare. Ajo është pjesë e luftës që Aleatët e Kombeve të Bashkuara zhvilluan kundër fuqive të Bllokut.</p>

<p>i Ushtrisë Nacionalçlirimtare, dha urdhër që Divizioni I të kalonte lumin e Shkumbinit për të çliruar qytetet në Shqipërinë e Mesme dhe të Veriut.</p> <p>-Forcat partizane luftuan njëkohësisht kundër gjermanëve dhe kundër forcave zogiste të Abaz Kupit, si dhe të krerëve të tjerë të Veriut. Kjo shqetësoi Aleatët Perëndimor;</p> <p>-Përpjekjet e forcave të organizuara nga Fiqiri Dine për të vendosur nën kontroll krahinat e Matit dhe Peshkopisë nuk patën sukses. Ushtria Nacionalçlirimtare vendosi kontrollin në këto zona dhe më vonë dhe në zonën e Mirditës.</p>	<p>cilës u vendos Enver Hoxha.</p> <p>-Pas mbledhjes iu dërgua një kërkesë Aleatëve të Mëdhenj të Kombeve të Bashkuara: SHBA-së, BRSS-së dhe Britanisë së Madhe për njohjen e qeverisë së sapokrijuar.</p> <p>-Pushtuesit gjermanë, me qëllim që të siguronin tërheqjen e tyre nga Ballkani, shpallën Shqipërinë zonë të veprimeve operacionale ushtarake.</p> <p>-Krerët e Ballit Kombëtar dhe të Legalitetit, duke parë forcimin e forcave të Frontit Nacionalçlirimtar, nuk panë mundësi tjetër, përveçse të largoheshin nga Shqipëria. - Ndërkohë, drejtuesit e lartë të PKSH-së dhanë urdhër për të vijuar luftën kundër pushtuesve gjermanë dhe kundërshtarëve politikë. Beteja më e rëndësishme ishte ajo për çlirimin e kryeqytetit të vendit, Tiranës. Beteja vijoi nga data 29 tetor-17 nëntor 1944.</p> <p>Fatkeqësisht, largimi i trupave gjermane nga kryeqyteti shënoi fillimin e përndjekjes së kundërshtarëve politikë. Forcat partizane filluan arrestimet dhe pushkatimet pa gjyq, jo vetëm ndaj bashkëpunëtorëve të pushtuesve, por dhe ndaj atyre që i konsideronin kundërshtarë politikë. Qyteti i fundit i Shqipërisë që u çlirua ishte Shkodra më 29 nëntor 1944</p>	<p>- Popullit shqiptar iu desh të bënte sakrificë të mëdha. Pati shumë humbje në njerëz si nga forcat e angazhuara ushtarake, ashtu dhe nga popullsia civile.</p> <p>- Një pjesë e konsiderueshme e pasurisë kombëtare, si rrugë, ura, porte, fabrika, miniera etj., u dëmtuan.</p> <p>- Në vend filloi ndërtimi i një regjimi totalitar të bazuar në diktaturën e proletariatit dhe luftën e klasave, i cili vijoi për 47 vjet.</p>
--	---	--

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

- Punohet me rubrikën Kontrolloni-Mendoni-Arshetoni-Gjurmoni-Nxirni përfundime Kontrolloni - Mendoni - Arshetoni - Gjurmoni - Nxirni përfundime

Vlerësimi: Nxënësit do të vlerësojnë veten. Pra, vlerësimi për këtë temë mësimore do të bëhet me anë të vetëvlerësimit.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Përshkruani rëndësinë e luftës së shqiptarëve gjatë Luftës së Dytë Botërore.

